

Útmutató pályázók részére

LIFE integrált projektek 2018

Környezetvédelem és Éghajlat-politika alprogramok

Ez az útmutató az integrált projektekre vonatkozóan a Szerződő Hatósághoz 2018-ban (a környezetvédelmi alprogram keretében a természet, víz, hulladék és levegő területén, valamint az éghajlat-politika alprogram keretében az éghajlatváltozás mérséklése és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás területén) benyújtandó pályázatok kidolgozására alkalmazandó.

Célja, hogy segítse a pályázókat a pályázatok tartalmának kidolgozásában.

Ez a dokumentum csak a környezetvédelmi alprogram és az éghajlat-politika alprogram keretében meghirdetett 2018. évi LIFE integrált pályázati felhívásokra vonatkozik.

A LIFE 2018 kiírásának többi eleméhez külön dokumentumok elérhetők a LIFE weboldalon.

Ez az útmutató a 2018. évi pályázati felhívási csomag része, amely tartalmazza az alábbi olyan dokumentumokat is, amelyeket egy LIFE pályázat benyújtása előtt alaposan el kell olvasnia.

Útmutató a LIFE integrált pályázatok értékeléséhez

Támogatási szerződés integrált projektekhez

Tartalomjegyzék

4

1.1 Mi a LIFE?4

1.2 Mik az integrált projektek?5

1.3 Az integrált projektek hatálya a 2018–2020 időszakra7

1.4 Az integrált projektek finanszírozása12

1.5 Miből áll az integrált projektek pályázási folyamata?23

1.6 Ki nyújthat be projektkoncepciót és/vagy pályázatot integrált projektre?26

1.7 Ki vehet részt egy integrált projektben?27

1.8 Hogyan, hol és mikor nyújthat be pályázatot?30

1.9 A LIFE integrált projektek kiválasztása33

1.10 Jellemző problémák33

41

43

43

48

49

67

83

83

83

93

126

142

144

144

144

1. BEVEZETÉS

1.1 Mi a LIFE?

A LIFE az Európai Unió környezetvédelmi és éghajlat-politikai programja, a 2014. január 1. és 2020. december 31. közötti időszakra vonatkozóan. A LIFE jogi alapja az Európai Parlament és a Tanács 2013. december 11-i, 1293/2013 számú (EU) rendelete (a továbbiakban: „LIFE rendelet”)¹.

A LIFE programot két alprogram alkotja: a Környezetvédelem alprogram és az Éghajlat-politika alprogram.

A környezetvédelem alprogram három kiemelt területet ölel fel:

- ***LIFE Környezet és erőforrás- hatékonyság***
- ***LIFE Természet és biodiverzitás***
- ***LIFE Környezetvédelmi irányítás és tájékoztatás***

Az egyes kiemelt területek tematikus prioritásait részletesen a LIFE rendelet III. függeléke írja le.

Az éghajlat-politika alprogram három kiemelt területet ölel fel:

- ***LIFE Az éghajlatváltozás mérséklése***
- ***LIFE Alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz***
- ***LIFE Éghajlat-politikai irányítás és tájékoztatás***

A LIFE program végrehajtásának pénzügyi keretösszege 3,457 milliárd euró, amelynek 75%-át (2 592 491 250 eurót) a Környezetvédelem alprogramhoz, 25%-át (864 163 750 eurót) pedig az Éghajlat-politika alprogramhoz rendelték.

A LIFE rendelet 17(4) cikke szerint a teljes költségvetés legalább 81%-át éghajlat-politikai projektek támogatására kell fordítani cselekvési támogatás, illetve adott esetben pénzügyi eszközök formájában. A 2018–2020-as időszakra vonatkozó második többéves LIFE munkaprogram 1.243,81 millió eurót irányoz elő a Környezetvédelem alprogram és

¹Az Európai Parlament és a Tanács 2013. december 11-i, 1293/2013 számú (EU) rendelete, amely az EU Hivatalos Lapjának L 347/185 számában jelent meg 2013. december 20-án

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:347:0185:0208:EN:PDF>

413,25 millió eurót az Éghajlat-politika alprogram költségvetésére².

A 2014–2020 időszakban a Szerződő Hatóság minden évben egyszer kiírja a LIFE pályázatot.

1.2 Mik az integrált projektek?

Meghatározás

Az integrált projekt (a továbbiakban „IP”) meghatározását a LIFE rendelet 2.

Az integrált projektek nagy területen, így különösen regionális, több régiót érintő, országos vagy határon átnyúló léptékben, egyéb uniós törvények szerint vagy tagállami hatóságok által, az érdekelt felek bevonását biztosítva, a koordinációt elősegítve, és legalább egy másik uniós, nemzeti vagy privát finanszírozói forrást bevonva kidolgozott uniós környezetvédelmi vagy klímavédelmi jogszabályok által előírt környezetvédelmi vagy klímaterveket, vagy stratégiákat megvalósító projektek.

Minkét **alprogram vonatkozásában a 2018–2020. évi többéves LIFE munkaprogram a természet, a víz, a levegő, a hulladék, az éghajlatváltozás mérséklése és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás** területeinek mindegyikére meghatározza az uniós törvények szerinti specifikus és kapcsolódó, az integrált projektek révén megvalósítandó terveket.

Az integrált projektek a cselekvési terv vagy stratégia teljes megvalósítását célozzák. Ez nem jelenti azt, hogy az IP a terv keretein belül előirányzott minden tevékenységre kiterjed, vagy, hogy a terv teljes egészében megvalósul az IP időtartama során. Az IP azonban magában foglal bizonyos, a folyamat katalizálására és további kötelezettségvállalások és finanszírozás mobilizálására alkalmas stratégiai tevékenységeket, amelyek idővel a terv vagy stratégia teljes megvalósításához vezetnek. Az IP-t tehát úgy kell kialakítani, hogy az elősegítse ennek a hosszú távú célkitűzésnek a megvalósítását.

Az adott terv vagy stratégia tényleges teljes megvalósítására ezt követően különféle kiegészítő, az integrált projekt keretein kívül finanszírozott, más rendelkezésre álló (uniós,

² A Szerződő Hatóság 2018. február 12-i 2018/210/EU végrehajtási határozata a LIFE program 2018–2020. évi többéves munkaprogramjának elfogadásáról <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018D0210>

nemzeti vagy privát) források felhasználásával kerül sor. Mindezen kiegészítő intézkedéseknek vagy tevékenységeknek kapcsolódniuk kell az IP megvalósításához, míg mások ennek befejezését követően kerülhetnek sorra. Általános elvárás, hogy a LIFE integrált projekt kedvezményezettje – a kiegészítő tevékenységekért felelős további érintett szereplőkkel együtt – kötelezettséget vállaljon a célként kitűzött terv megvalósítására, különös tekintettel arra, hogy az érintett szereplők legalább – a magához az integrált projekthez szorosan kapcsolódó tevékenységekként – az IP pályázatban tervezett kiegészítő tevékenységek megvalósítását vállalják.

Az integrált projektek elősegítik az egyéb uniós, nemzeti vagy magán finanszírozási források koordinációját és bevonását a Kiegészítő Tevékenységek (*Complementary Actions*) vagy akciók megvalósításához az integrált projekten kívül, a célzott terv vagy stratégia keretrendszerén belül, az uniós finanszírozást előnyben részesítve. Az IP-n belül azonban a társfinanszírozás nem jöhet más uniós finanszírozási forrásból.

Egy integrált projektnek valamely, az érintett földrajzi területen az Unió környezetvédelmi célkitűzéseinek megvalósítására irányuló terv vagy stratégia hatékony és megfelelően összehangolt megvalósítását kell bemutatnia, továbbá példákkal kell illusztrálnia, hogy miképpen lehet a sikert ugyanazon tagállamban vagy más tagállamokban is megismételni. Egy integrált projektnek olyan, (pl. környezetvédelmi és éghajlat-politikai tevékenységek célkitűzések megvalósítására és kapacitásépítésre irányuló) kiemelkedő minőségű többcélú végrehajtási mechanizmust kell magában foglalnia, amely lehetővé teszi az eredmények más szakpolitikai területeken³ történő megismétlését és az érintett szakpolitikákkal szinergiák megvalósítását, valamint a környezetvédelmi és az éghajlat-politikai tevékenységek célkitűzéseinek mindezen szakpolitikákba történő beépítését.

Az integrált projektek biztosítják, hogy a fő érdekelt felek aktívan részt vegyenek az adott projekt kialakításában és megvalósításában. Ez az érintettség várhatóan – ahol lehetséges és indokolt – az IP társult kedvezményezettjeiként történő bevonásuk útján valósul meg, vagy közvetlenül az IP-ben való aktív részvételükkel, és/vagy a kiegészítő akciók megvalósításában.

Az IP-k kialakítása és a projektpartnerség összetétele garanciát kell, hogy jelentsen a stratégiai kapacitások fejlesztésére és az eredményes végrehajtásra az illetékes hatóságoknál és érdekelt feleknél. Biztosítani kell a projekteredmények és akciók hosszú

³különösen a tengeri környezet a következő irányelv célkitűzései szerint: az Európai Parlament és a Tanács 2008/56/EK irányelve (2008. június 17.) a tengeri környezetvédelmi politika területén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról (tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv), Az Európai Unió Hivatalos Lapja L 164, 2008.06.25., 19. oldal.

távú fenntarthatóságát, valamint azt, hogy a célzott terv vagy stratégia társteljesítőiként működjenek az IP végét követően is.

1.3 Az integrált projektek hatálya a 2018–2020-as időszakra

1.3.1 Általános tudnivalók:

A LIFE rendeletben megfogalmazott prioritásokkal összhangban a 2018–2020-as időszakra vonatkozó többéves LIFE munkaprogram (LIFE MAWP) előírja, hogy a Környezetvédelem alprogram keretein belül kidolgozott integrált projekteknek olyan tevékenységek társfinanszírozására kell irányulniuk, amelyeknek legfontosabb célja a tagállamok, valamint a regionális/helyi hatóságok támogatása a vonatkozó stratégiai környezetvédelmi tervek vagy stratégiák alábbiakban meghatározott, specifikus körének megvalósításában:

- **Természetvédelmi integrált projektek:** amelynek célja az Élőhely-védelmi Irányelv⁴ 8. cikkében foglaltak szerint kidolgozott Priorizált Intézkedési Tervek (PIT) megvalósítása, amely tervek magukban foglalhatnak olyan „Zöld infrastruktúra” intézkedéseket, amelyek hozzájárulnak Natura 2000 hálózat határokon átvívelő koherenciájához;
- **Vízgazdálkodási integrált projektek:** amelyek célja a tagállamok által a Víz Keretirányelv⁵ VII. mellékletében foglaltakkal összhangban kidolgozott Vízyűjtő Gazdálkodási Tervek (VGT) megvalósítása;
- **Hulladékgazdálkodási integrált projektek:** amelyek célja a Hulladék keretirányelv⁶ 28. cikkében előírtak szerint kidolgozott hulladékgazdálkodási tervek megvalósítása; és
- **Levegőminőség-védelmi integrált projektek:** amelyek célja a Levegőminőségi irányelv⁷ alapján kidolgozott levegőminőségi tervek vagy a Nemzeti kibocsátási

⁴A Tanács 92/43/EGK Irányelve (1992. május 21.) a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről (HL L 206, 1992.7.22. 7. o.)

⁵Az Európai Parlament és a Tanács 2000/60/EK irányelve (2000. október 23.) a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról (HL L 327, 2000.12.22. 1. o.).

⁶ Az Európai Parlament és a Tanács 2008/98/EK irányelve (2008. november 19.) a hulladékokról és egyes irányelvek hatályon kívül helyezéséről (HL L 312., 2008.11.22., 3.o.)

⁷Az Európai Parlament és a Tanács 2008/50/EK irányelve (2008. május 21.) a környezeti levegő minőségéről és a Tisztább levegőt Európának elnevezésű programról (HL L 152., 2008.6.11, 1. o.)

határértékekről szóló irányelv⁸ alapján kidolgozott, a levegőszennyezés csökkentésére irányuló nemzeti programok végrehajtása.

A LIFE rendeletben megfogalmazott prioritások értelmében, a LIFE többéves munkaprogramja a 2018–2020-es időszakra előírja, hogy az Éghajlat-politika alprogram keretében az integrált projektek törekedjenek az olyan akciók társfinanszírozására, amelyek fő célja a tagállamok és a regionális/helyi hatóságok, ill. a fő érdekelt felek segítése az alábbi stratégiai klímatervek és stratégiák megvalósításában:

- **Alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz integrált projektek:** amelyek célja egy konkrét nemzeti, regionális és helyi alkalmazkodási stratégia vagy cselekvési terv megvalósítása;
- **A városi éghajlatváltozás mérséklését és/vagy alkalmazkodást célzó integrált projektek:** amelyek célja az alacsony szén-dioxid kibocsátású és/vagy az éghajlatváltozással szemben ellenállóképes társadalom kialakításában úttörő szerepet betöltő városi vagy közösségi alapú cselekvési terv végrehajtása.
- **Az éghajlatváltozás mérséklését célzó integrált projektek:** amelyek célja a nemzeti, a regionális vagy ipar-/ágazat-specifikus üvegházhatású gázok mérséklését célzó stratégia vagy alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság ütemterv végrehajtása.

A LIFE program egyik kiemelt területén finanszírozott projekt nem veszélyeztetheti egy másik kiemelt terület környezetvédelmi vagy éghajlat-politikai célkitűzéseit, valamint szinergiákat kell találni a különböző célkitűzések között, javítva az ökoszisztémák működését és az általuk nyújtott szolgáltatásokat, továbbá elvárás a zöld közbeszerzés is.

1.3.2 Többcélú mechanizmusok, szinergiák és az integráció:

Az IP-kre vonatkozó, magas minőségű, többcélú teljesítési mechanizmusokat előíró követelmény teljesülése érdekében, az IP pályázatoknak átfogó projekteket kell bemutatniuk, amelyek teljesítik az alapcélkitűzésüket (a biodiverzitás növelése, jobb levegőminőség, jó vízállapot, jobb hulladékgazdálkodás, éghajlatváltozással szembeni ellenálló képesség javítása és/vagy üvegházhatású gázkibocsátás-csökkentés), mindezt úgy, hogy ez a többi környezetvédelmi és éghajlatvédelmi célkitűzésnek is előnyére váljon⁹. Erre tekintettel az alábbi szempontok lehetnek fontosak:

⁸ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/2284 irányelve (2016. december 14.) egyes légköri szennyező anyagok nemzeti kibocsátásainak csökkentéséről, a 2003/35/EK irányelv módosításáról, valamint a 2001/81/EK irányelv hatályaon kívül helyezéséről (HL L 344., 2016.12.17., 1.o.)

⁹különösen a tengeri környezet a következő irányelv célkitűzései szerint: az Európai Parlament és a Tanács 2008/56/EK irányelve (2008. június 17.) a tengeri környezetvédelmi politika területén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról (tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv), Az Európai Unió Hivatalos Lapja L 164, 2008.06.25., 19. oldal.

Környezetvédelem alprogram:

- a Natura 2000 programhoz tartozó Priorizált Intézkedési Tervek megvalósítására irányuló **Természetvédelmi integrált projektek** esetében e projektek hozzájárulása az EU biodiverzitási stratégiájának megvalósításához, valamint a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelvben meghatározott „jó környezeti állapot” eléréséhez, továbbá a Víz Keretirányelv keretein belül kidolgozott olyan célkitűzések megvalósításához, mint például:

- az ökoszisztémák és szolgáltatásaik értékelése, vizsgálata és helyreállítása,
- a mezőgazdaság és az erdőgazdálkodás részéről biodiverzitás gazdagításához való hozzájárulás fokozása,
- a halászat és a tengeri és tengerparti természeti erőforrások egyéb felhasználásai által a biodiverzitásra gyakorolt hatások csökkentése,
- az idegenhonos inváziós fajok monitorozása, megjelenésük megelőzése, irtásuk és szabályozásuk

- a **Vízgazdálkodási integrált projektek** esetében a Vízgyűjtő-gazdálkodási Tervek és az azokban megvalósítani javasolt olyan tevékenységek, mint például a célzott erdőtelepítés, a vizes élőhelyek kialakítása, az árterületek helyreállítása, a projektek hozzájárulása a belvízi vizek jó állapotának megvalósításához, a szénmegkötéshez, a tápanyagok tengervizekbe mosódásának a csökkentéséhez, az árvízveszély csökkentéséhez, valamint a szárazföldi és vízi biodiverzitás gazdagításához.

- a **Hulladékgazdálkodási Tervek** és/vagy Megelőzési Programok megvalósítására irányuló Hulladékgazdálkodási integrált projektek esetében a projektek hozzájárulása az Erőforrás-hatékony Európa Útitervében (Roadmap to a Resource Efficient Europe, COM(2011) 571), Fenntartható fogyasztás és termelés és a fenntartható iparpolitika cselekvési tervről szóló közleményben (COM/2008/0397), valamint a Nyersanyagokkal Foglalkozó Európai Innovációs Partnerségről szóló közlemény (COM(2012) 82), valamint az erre vonatkozó, 2013. szeptember 25-én elfogadott Stratégiai Megvalósítási Tervben (1) meghatározott célkitűzések megvalósításához. Adott esetben különös figyelmet kell fordítani a tengereket szennyező hulladéokra is.

- a **Levegőminőségi Tervek** megvalósítására irányuló Levegőminőség-védelmi integrált projektek hozzájárulása az Unió Levegőminőségi Stratégiájában foglalt különféle követelmények teljesítéséhez (ideértve a Nemzeti Levegőszennyezés-csökkentési Programok megvalósításához való hozzájárulásokat), a városi dimenzióval, az

energiafogyasztással, a közlekedéssel és a mezőgazdasági gyakorlattal összefüggő céloknak egyebek között az alábbiak révén történő megvalósításához:

- hozzájárulás számos szennyezőanyag (PM, NO₂, O₃, NH₃) koncentrációinak egyidejű csökkentéséhez,
- hozzájárulás a 2008/50/EK Irányelv alapján kidolgozott regionális levegőminőségi tervekben meghatározott határértékek betartásához, ezzel párhuzamosan pedig az új Nemzeti Kibocsátás-csökkentési Kötelezettségvállalásokban foglalt maximum értékek betartásához,
- a zajkibocsátás által okozott problémák mérséklése az ilyen jellegű problémáknak valamely Fenntartható Városi Mobilitási stratégiával és/vagy zajcsökkentési tervvel történő összekapcsolása vagy ezekbe történő beépítése révén,
- a finomszemcsés anyagok kibocsátása által okozott problémák megoldására irányuló innovatív helyi és regionális energetikai projektek megvalósításának ösztönzése azokon a helyeken, ahol továbbra is jelentős mértékben üzemeltetnek szén- és biomassza-tüzelésű fűtőműveket,
- innovatív és kiemelkedő minőségű biomassza-tüzelésű berendezések fejlesztésének és szakszerű használatának támogatása,
- a 2012/20/EU Irányelvben jelzett Energiahatékonysági Cselekvési Tervekhez kapcsolódva vagy azokba beépítve az energiafogyasztás csökkentése,
- az UNECE által a mezőgazdasági termelésből származó kibocsátások csökkentésére vonatkozóan kidolgozott, Jó gyakorlatokra vonatkozó szabályzatában foglaltak megvalósításának támogatása, amely egyúttal hozzájárul a mezőgazdasági eredetű vízszennyező anyagok kibocsátásának csökkentéséhez is.

A LIFE Éghajlat-politika alprogram keretében finanszírozott, vagy finanszírozásra benyújtott tevékenységek is kedvezőbb elbírálásban részesülnek, ha szinergiákat mutatnak az EU más környezeti vagy éghajlat-politikai célkitűzéseivel, különösen, ha a létrejövő szinergiák várhatóan a biodiverzitás védelmére is kedvező hatást gyakorolnak.

Éghajlat-politika alprogram:

- Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási stratégiák vagy cselekvési tervek megvalósításával foglalkozó IP-k hozzájárulása az EU Alkalmazkodási Stratégia célkitűzéseéhez, beleértve az alkalmazkodás ökoszisztéma alapú megközelítését és a

biodiverzitás és a természet megőrzésének támogatását. Emellett az éghajlatváltozás mérsékléséhez, az irányítás javításához és az éghajlatváltozással kapcsolatos kapacitások fejlesztéséhez való hozzájárulás ugyanúgy relevánsak, mint az alkalmazkodási célok érvényesítése a különféle szakpolitikai területeken.

- Alacsony szén-dioxid kibocsátású és/vagy az éghajlatváltozással szemben ellenállóképes társadalmak kialakítását elősegítő városi cselekvési tervek végrehajtását, valamint a „Polgármesterek Klíma- és Energiaügyi Szövetsége” és a ’Mayors Adapt’ vállalatok végrehajtását célzó IP-k: Emellett az irányítás javításához, a tudatosság növeléséhez, a kapacitásfejlesztéshez, valamint az éghajlat-változási akciók érvényesítéséhez való hozzájárulás a különböző szakpolitikai területeken is relevánsak.

- - Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás mérséklését célzó stratégiák, cselekvési tervek vagy az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdasági ütemtervek megvalósításával foglalkozó IP-k: az éghajlatváltozás mérséklésére vonatkozó uniós szakpolitikához és a jogalkotás megvalósításához és fejlesztéséhez való hozzájárulás, beleértve az EU ETS-t, az Erőforrás-megosztási Határozatot azokra az ágazatokra, amelyeket nem fed le az EU ETS, a Megújuló Energia (RES) Irányelvet, a fluortartalmú üvegházhatású gázok kibocsátásának szabályozását és azt a döntést, amely a üvegházhatású gázoknak a földhasználatból, a földhasználat-megváltoztatásból és az erdőgazdálkodási tevékenységekből (LULUCF) eredő kibocsátására és abszorpciójára vonatkozik. Emellett az éghajlatváltozáshoz történő alkalmazkodáshoz, vagy az éghajlatváltozáshoz kapcsolódó irányítás javításához és a kapacitások fejlesztéséhez való hozzájárulás ugyanúgy relevánsak, mint az általános jellegű mérséklési célok érvényesítése a különféle szakpolitikai területeken.

Magasabb pontszám érhető el azon projektek esetében, amelyek szinergiákat mutatnak a LIFE Környezetvédelem alprogramban finanszírozott vagy finanszírozásra benyújtott akciókkal, különösen akkor, amennyiben e szinergiáknak várhatóan pozitív hatása van az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képesség javítására és az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentésére.

Mindkét alprogram esetében az a – valamely prioritási terület keretein belül finanszírozott – projekt, amely alááshatja egy másik kiemelt terület környezetvédelmi vagy éghajlat-politikai célkitűzését, vélhetően alacsonyabb pontszámot kap, hacsak ezt a hatást a pályázatban egyértelműen ki nem fejtik és meg nem indokolják az összességében vett ökoszisztéma szolgáltatásnyújtás szempontjából, továbbá a lehetséges alternatívákat és enyhítő intézkedéseket megfelelően előre nem vetítik.

Továbbá, az összes projektet értékeli a gazdasági és társadalmi célkitűzésekhez való hozzájárulásuk szempontjából.

1.3.3. Megismételhetőség és átültethetőség:

A megismételhetőség és más területeken való megvalósíthatóság a projektben rejlő azon lehetőség, amely alapján a projekt ugyanazon tagállam más régióiban, vagy más tagállamokban az IP megvalósításának ideje alatt, vagy annak befejezését követően is végrehajtható. A sikeres megisméltés és a más területeken való megvalósítás mindjárt a kezdetektől fogva egyértelműen meghatározott tervet, értékelési stratégiát és kapacitásépítési stratégiát (készségek, kommunikáció, finanszírozás) és egy olyan hátrahagyott stratégiát igényel, amely még a projekt időtartama alatt, vagy a LIFE projekt befejezése után rövid-, de legfeljebb középtávon eléri a kritikus tömeget.

Ez túlmutat a tudás átadásán és a hálózatépítő tevékenységen, és a projekt során kifejlesztett vagy alkalmazott technikák, módszerek és stratégiák más területeken való gyakorlati alkalmazását is magában foglalja. Ez megvalósítható az integrált projekthez tartozó tevékenységek akár egy részének csupán az IP projektterület valamely korlátozott részén (pl. a Levegőminőség-védelmi integrált projektek esetében a teljes integrált projektben részt vevő 5 város közül csak egyben) történő megvalósításával, majd ezeknek kiegészítő tevékenységek révén az IP által lefedett terület egészében (vagyis mind az 5 városban) vagy a terv által lefedett terület egészében (azaz a régió vagy az érintett ország egészében) történő megisméltésével. Vízgazdálkodási integrált projektek esetében egy sor folyami helyreállítási intézkedésnek adott integrált projektben nagy léptékben történő kipróbálását követően a legsikeresebb (az ökoszisztéma és a társadalom tekintetében a legtöbb előnnyel és haszonnal járó) intézkedések a következő tervezési ciklusban a leginkább releváns uniós vagy nemzeti források felhasználásával beépülnek más régiók Vízyűjtő-gazdálkodási Terveibe. .

Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra vonatkozó IP esetében, számos alkalmazkodási intézkedésnek adott IP-ben nagy léptékben történő kipróbálását követően, a legsikeresebb (az ökoszisztéma és a társadalom tekintetében a legtöbb előnnyel járó) intézkedéseket alkalmazni kell az IP és a terv által érintett terület egészén (pl. az egész régióban vagy országban), vagy tagállamok egyéb régióiban.

1.4 Az integrált projektek finanszírozása

Költségvetés

Az IP projekteknek nincs meghatározott minimum költségvetése. A

kedvezményezettnek azonban figyelembe kell venniük, hogy az IP-k nagyméretű, ambiciózus, megfelelő költségvetéssel alátámasztott projektek, amelyek jelentősen meghaladják az átlagos LIFE támogatás méretét, amelyeket a LIFE „hagyományos projektjeihez” nyújtanak.

A LIFE program várhatóan – átlagosan – 10 millió euróval támogat egy-egy integrált projektet (a teljes projekt költségvetés tehát mintegy 17 millió euró körül alakulhat).

Megjegyzendő, hogy az adott költségvetési évben a források rendelkezésre állásának függvényében és a támogatásra jogosult pályázatok számának figyelembe vételével a LIFE program keretein belül igényelt hozzájárulás összegének csökkentése válhat szükségessé. Különösen abban az esetben alakulhat így, ha az igényelt összeg meghaladja az átlagos LIFE támogatási összeget.

Megjegyzendő, hogy **a 2018-as IP pályázati felhívásokra rendelkezésre álló teljes indikatív költségkeret a Környezetvédelem alprogram esetében 94 millió euró és az Éghajlat-politika alprogram esetében 30 millió euró.**

Társfinanszírozási arány integrált projektekhez

A maximális uniós támogatásintenzitás a LIFE projektek esetében a elszámolható projektköltségek 60%-a. A fennmaradó 40%-nyi költséget vagy a projekt kedvezményezettjeinek kell saját forrásokból rendelkezésre bocsátaniuk, vagy társfinanszírozói forrásokból kell kipótolni. Az uniós alapokból finanszírozott projektek potenciális kettős finanszírozásának elkerülése érdekében a 40%-hoz nem vehető igénybe semmilyen uniós alap. Ez azt jelenti, hogy a LIFE alapok által célzott és társfinanszírozott egyes akciók nem részesülhetnek társfinanszírozásban más uniós alapból.

Fontos megjegyzés: A „szennyező fizet” elvből eredő pénzügyi kötelezettségek, pl. bírságok vagy kötelező környezetkárosítási kompenzációs kifizetések a LIFE keretében semmilyen módon nem finanszírozhatók.

Mobilizálás, ill. a LIFE-től eltérő alapokkal való komplementaritás

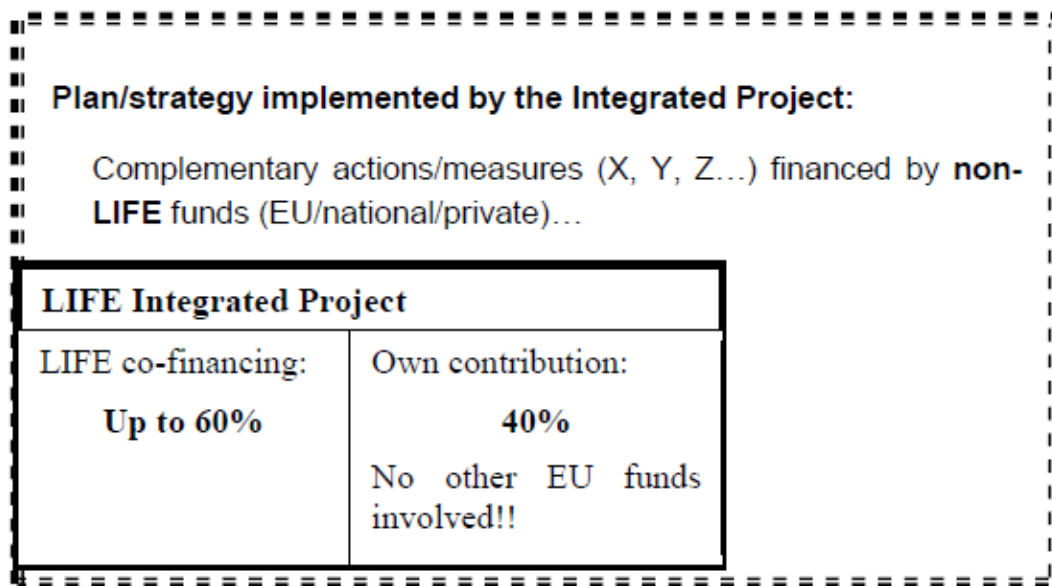
Az integrált projektek egyik legfontosabb jellemzője az, hogy további (uniós, nemzeti vagy privát) forrásokat kell mobilizálniuk különféle kiegészítő intézkedések, vagy a megcélzott terv vagy stratégia keretein belüli, de magán az integrált projekteken kívüli más tevékenységek finanszírozására. E célból más uniós források is felhasználhatók, sőt, felhasználandók.

Az integrált projektre beadott pályázatnak ezért nemcsak a projekthez konkrétan hozzájáruló alapokat kell beazonosítania, hanem az integrált projekt ideje alatt

elvégezendő, a LIFE projekt kiegészítésére bevont finanszírozási forrásokat felhasználó kiegészítő akciókról is közölni kell egy összefoglaló leírást.

Szem előtt kell tartani, hogy egy IP-nek legalább egy releváns uniós, nemzeti vagy magánfinanszírozási forrást kell bevonnia a LIFE mellett a kiegészítő akciók finanszírozásához, hogy a célzott terv vagy stratégia megvalósítható legyen.

Egy integrált projekt általános koncepciója az alábbi sematikus ábrával szemléltethető:

Ennek megfelelően a pályázók a LIFE integrált projekteket a célzott tervből vagy stratégiából egy koherens intézkedés- vagy akciócsoporthoz kiválasztásával alakíthatják meg, amelyhez a LIFE a legmegfelelőbb finanszírozási forrás. Az egyéb kiegészítő intézkedéseket vagy akciókat egyéb (uniós, nemzeti vagy magán) finanszírozási forrásokból kell finanszírozni, és a LIFE támogatások kiegészítéseként kell őket megvalósítani.

A LIFE programnak elsősorban **más jelentős uniós finanszírozási** programot kell kiegészítenie, így az Európai Regionális Fejlesztési Alapot, az Európai Szociális Alapot, a Kohéziós Alapot, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapot, az Európai Tengerügyi és Halászati Alapot és a Horizont 2020 programot. (A Kutatási és Fejlesztési Keretprogram). Ezzel párhuzamosan bizonyos egyéb pénzügyi eszközök, mint pl. a JESSICA, a Természeti Tőke Finanszírozási Alap (Natural Capital Financing Facility, NCFF)¹⁰ stb. szintén biztosíthatnak kiegészítő finanszírozást, jóllehet az NCFF – mint a LIFE által támogatott eszköz – nem tekinthető mobilizált pénzügyi forrásnak. Ezen uniós finanszírozási források mellett nemzetközi vagy nemzeti (pl. EFTA, UNESCO

¹⁰http://ec.europa.eu/environment/life/funding/financial_instruments/ncff.htm

alapok stb.), finanszírozók szintén bevonhatóak. Figyelembe kell venni, hogy a nemzetközi, nemzeti és magánalapok szintén hozzájárulhatnak társfinanszírozásban az integrált projekt elszámolható költségeinek 40%-ához, amelyet a kedvezményezetteknek kell biztosítania.

„A kiegészítő akciók mindig **ugyanazt a nagyméretű tervet vagy stratégiát** valósítják meg, amelyet az integrált projekt is célóz.” Ez a kölcsönösen **kiegészítő** jelleg az alábbi formákban jelenhet meg:

- A LIFE integrált projekt által finanszírozott akciókhoz hasonló, amelyek más földrajzi területen kerülnek megvalósításra. Az integrált projekt keretében megvalósult tevékenységek így szélesebb körben ismétlődhetnek meg. Ez elősegítheti a terv által lefedett terület egészen felmerülő kritikus problémák megoldását. (Például egy folyóvízgyűjtő terület meghatározott részében a halak ivóterülettől a tengerig történő vonulását akadályozó összes tényező felszámolásának biztosítását).
- A LIFE integrált projekt keretében megvalósult akcióktól eltérő, de azokat kiegészítő akciók, amelyeket az integrált projekttel azonos földrajzi területen valósítanak meg. Ez az adott területen megvalósítani tervezett terv/stratégia keretein belül különféle terv/stratégia szélesebb körének végrehajtását tenné lehetővé (pl. folyók helyreállítása érdekében vidékfejlesztési programok megvalósításával 10 méteres védőzónák alakíthatók ki, a halászati alapok segítségével felszámolhatják a halak vonulásának akadályait, valamint LIFE finanszírozással meghatározott területeken helyreállíthatják az árterületeket).

A legtöbb esetben, a LIFE IP és a kiegészítő akciók lehető legnagyobb hatásának biztosítása érdekében, a kiegészítés fentebb említett két formájának valamilyen kombinációját ajánlott megvalósítani.

A más finanszírozási mechanizmusokkal való összehangoltság minősége, az előirányzott kiegészítő források bevonásának szintje, továbbá tényleges bevonásuk valószínűségének szintje, és a megvalósítandó tervvel való funkcionális kapcsolatuk befolyásolja az IP uniós hozzáadott értékének megállapítását.

Fontos ezért kiemelni, hogy az integrált projektek szempontjából a kiegészítő finanszírozás csak az alábbi esetekben tekinthető megvalósítottnak, „mobilizáltnak”:

- ha az adott finanszírozást az IP valamely kedvezményezettje nem kapta meg, vagy nem használta fel a jelen, 2018-os pályázati felhívás indítása előtt. Kivételes és a pályázó által kifejezetten megindokolt esetekben a fenti időpontot megelőzően megítélt támogatás is elfogadható, de a LIFE2016 pályázat (2016. 05. 19. napján történt) kiírását megelőzően odaítélt vagy felhasznált támogatás semmilyen körülmények között nem fogadható el; és
- ha az adott finanszírozásra az érintett finanszírozó forrás a teljes körű pályázati anyag benyújtásáig kötelezettséget vállalt/megerősítette, és erről hivatalos szándéknyilatkozatot (A8. adatlapot) a finanszírozó forrást képviselő illetékes testület aláírt, egyértelműen megerősítve a kiegészítő finanszírozás rendelkezésre állását vagy az arra vonatkozó tényleges kötelezettségvállalást; vagy
- ha a teljes körű pályázati anyag benyújtásáig nem történik meg a fenti tényleges kötelezettségvállalás/megerősítés, a pályázó által hivatkozott finanszírozási forrást képviselő testület hivatalos szándéknyilatkozatot írt alá, megerősítve a pályázó által előterjesztett akciók potenciális támogathatóságát ebből a forrásból, jelezve a jövőbeli finanszírozási kötelezettségvállalás időzítését és valószínűségét.

Ha olyan objektív okokból, mint pl. az egyéb támogatások pályázati időszakának időzítése, ezek a „kiegészítő finanszírozási források bevonására” vonatkozó általános követelmények nem teljesülnek, a pályázók kötelesek – legkésőbb a teljes körű pályázati anyag benyújtásáig – megfelelő módon indokolni a formális kötelezettségvállalás vagy szándéknyilatkozat hiányát az érintett forrásokra vonatkozóan.

Minden esetben, a pályázat támogathatóságának érdekében legalább egy szándéknyilatkozatot kell a teljes körű pályázati anyaggal benyújtani, amely egyértelműen igazolja a bevonandó kiegészítő finanszírozásra történt tényleges kötelezettségvállalást.

A kiegészítő akciók finanszírozásának bevonási követelménye teljesítése mellett a pályázóknak a LIFE rendelet 8. cikke szerinti rendelkezéseket is be kell tartani. Ennek megfelelően a LIFE program által támogatott akcióknak biztosítaniuk kell a következetességet és a szinergiákat, továbbá kerülniük kell az átfedéseket az Unió más támogatási programjaival. Nevezetesen a Szerződő Hatóság és a tagállamoknak gondoskodniuk kell az Európai Regionális Fejlesztési Alappal, az Európai Szociális Alappal, a Kohéziós Alappal, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alappal, az Európai Tengeri és Halászati Alappal és a Horizont 2020 programmal való összhangról.

Ezért alapvető fontosságú, hogy mielőtt benyújtásra kerül az IP projekt koncepció és a

teljes körű pályázati anyag, a kedvezményezettek alaposan ellenőrizték, hogy az IP-ben javasolt akciók már finanszírozottak más Unió forrásból, vagy más alap alkalmasabb lehet az akciók támogatására.

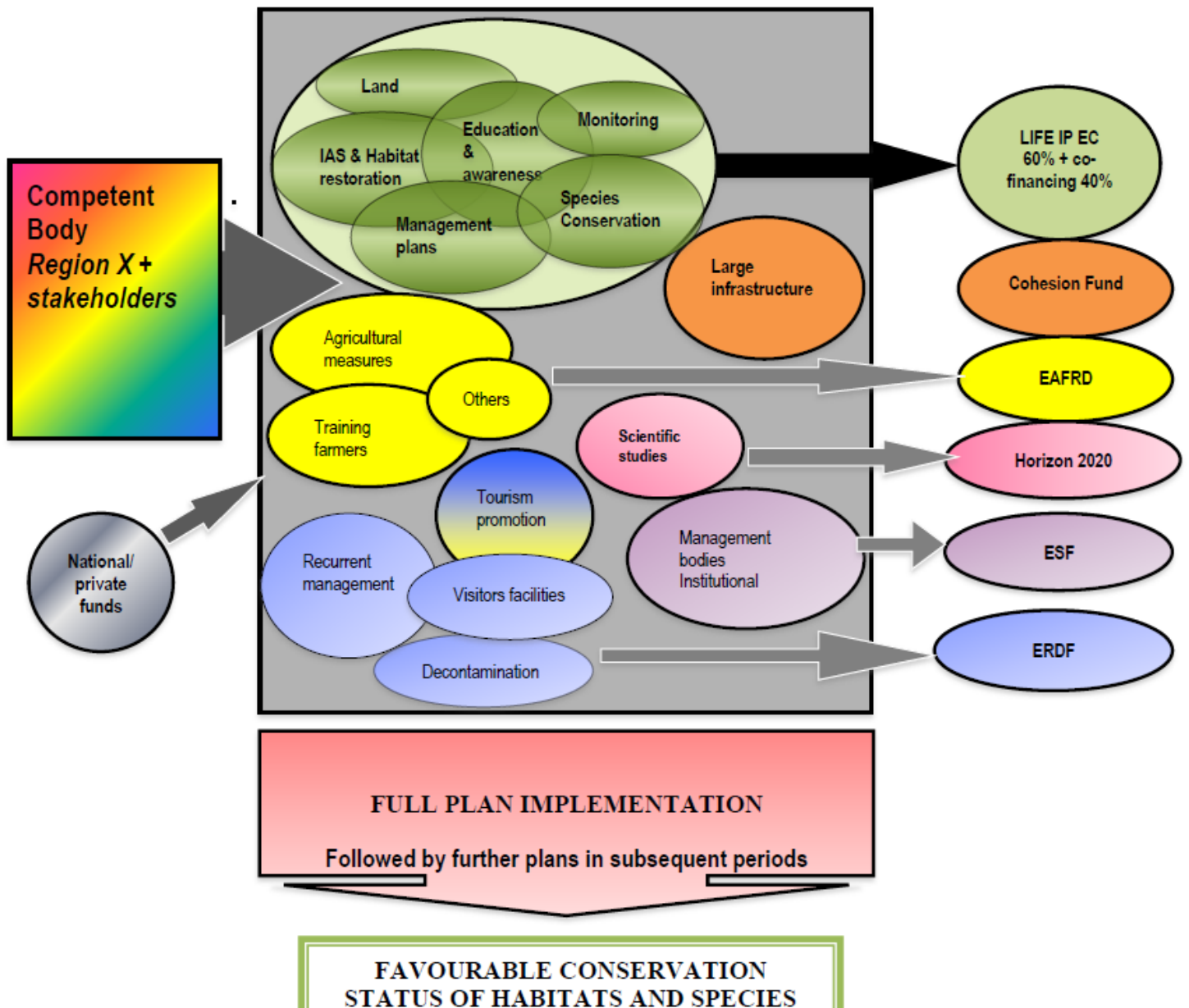
A projekt felülvizsgálati szakaszában a fentiekén túlmenően az érintett nemzeti hatóság is felkérhető arra, hogy jelezze az általa annak érdekében tett lépéseket, hogy gondoskodjon a LIFE finanszírozásnak más EU finanszírozási programokkal történő összehangolásáról és az ezek közötti komplementaritásról.

Példák

Egy integrált projekt, valamint a hozzá tartozó kiegészítő tevékenységek és finanszírozás szerkezetének elvi összefüggéseit az alábbi, egy Priorizált Intézkedési Terv (PIT) és egy Vízyűjtő-gazdálkodási Terv (VGT) LIFE források felhasználásával, és a tervben egy meghatározott időtartamra előírányzott tevékenységek végrehajtásához egyéb finanszírozási források mobilizálásával történő megvalósítását bemutató vázlatos ábrák segítségével illusztráljuk.

1. ábra: Egy Priorizált Intézkedési Terv megvalósítása

A PIT megvalósításáért felelős illetékes hatóság benyújtja egy a PIT keretein belül meghatározott specifikus tevékenységekre vonatkozó LIFE integrált projekt pályázatot. A pályázatban az is megjelenik, hogy miképpen kerül sor legalább egy további forrásnak vagy forrásoknak a kiegészítő tevékenységek fedezetéül történő felhasználására.

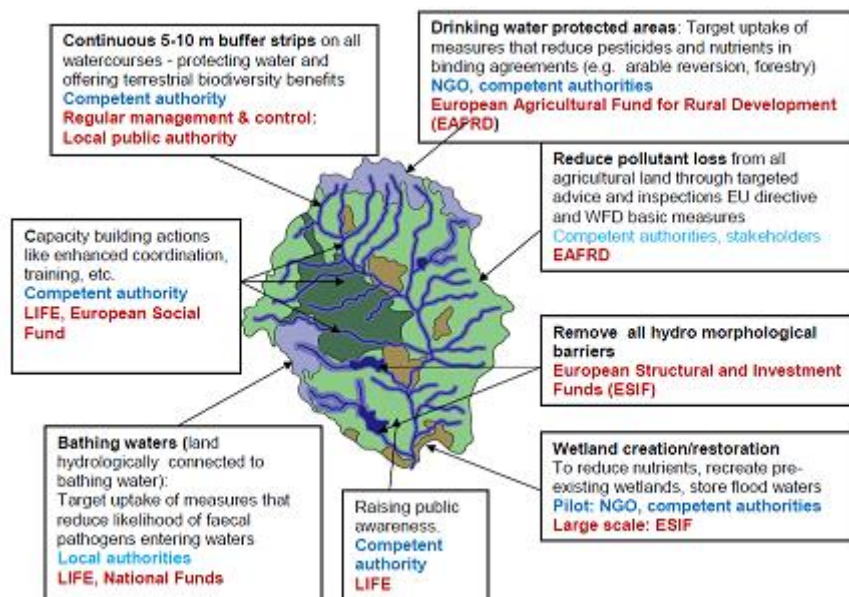

Ez az ábra csak a különféle uniós források bevonását és mobilizálását részletezi, azonban a tevékenységek, vagy az adott terv vagy stratégia regionális vagy nemzeti szintű kivitelezése érdekében más kiegészítő beavatkozások finanszírozására egyéb, nemzeti vagy privát programok és források bevonására is sor kerül.

Az adott integrált projekt és a hozzá tartozó kiegészítő tevékenységek csupán egyetlen lépésnek tekinthetők egy a tervezési és megvalósítási tevékenységek ismétlődésén alapuló, korábban megkezdődött és a későbbiekben is folytatódó fejlődési folyamatban. A folyamat végső célja egy Természetvédelmi integrált projekt esetében minden élőhely és minden faj kedvező természetvédelmi helyzetének megvalósítása. Ugyanez a logika érvényesül minden IP esetében, jóllehet végső célkitűzéseik eltérőek lehetnek.

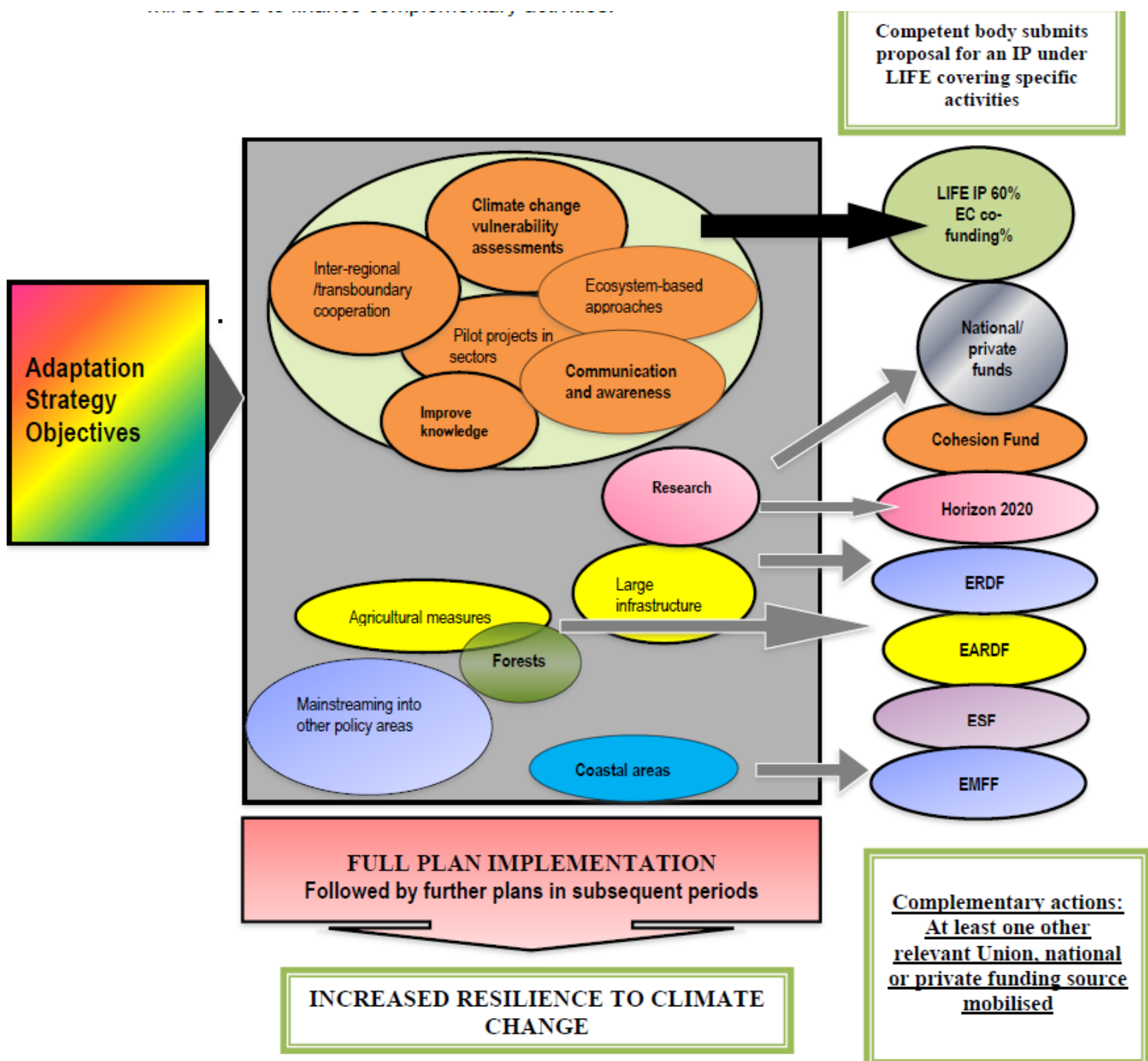
2. ábra: Egy Vízyűjtő-gazdálkodási Terv megvalósítása

A Vízyűjtő-gazdálkodási Terv megvalósításáért felelős illetékes szerv benyújtja egy a Vízyűjtő-gazdálkodási Terv keretein belül meghatározott specifikus tevékenységekre vonatkozó LIFE integrált projekt pályázatot. A pályázatban az is megjelenik, hogy miképpen kerül sor legalább egy további forrásnak vagy forrásoknak a kiegészítő tevékenységek fedezetéül történő felhasználására.

3. ábra: Egy éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási stratégia megvalósítása

Az illetékes testület, amely az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást célzó stratégia megvalósításáért felelős, az alkalmazkodási akcióterv egyes tevékenységeit lefedő IP pályázatot nyújt be a LIFE keretében. A pályázat azt is megmutatja, hogy a többi alapot (legalább egy mobilizált) miként használják fel a kiegészítő tevékenységek finanszírozására.

Az ábra a különböző uniós alapok bevonását és mobilizálását részletezi. A nemzeti vagy privát programok és alapok szintén finanszírozhatnak kiegészítő támogatásokat egy adott terv vagy stratégia megvalósítása érdekében.

Az adott integrált projekt és a hozzá tartozó kiegészítő tevékenységek csupán egyetlen lépésnek tekinthetők egy a tervezési és megvalósítási tevékenységek ismétlődésén

alapuló, korábban megkezdődött és a későbbiekben is folytatódó fejlődési folyamatban. E folyamat végső célja az Éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra vonatkozó integrált projekt esetében az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képesség javítása. Ugyanez a logika vonatkozik az Éghajlatváltozás mérséklése IP-kre is, bár a végcélok eltérőek lehetnek.

1.5 Miből áll az integrált projektek pályázási folyamata?

Az integrált projektek benyújtási és kiválasztási folyamatát két szakaszból álló eljárás alapján tervezték meg a LIFE rendeletben előírányzott módon. Az eljárás részletes leírását és a specifikus támogathatósági és bírálati szempontok meghatározását a 2018–2020 időszakra vonatkozó LIFE többéves munkaprogram tartalmazza. A folyamat célja a potenciális pályázók munkájának elősegítése, és annak biztosítása, hogy a Szerződő Hatóságtól a lehető legjobb útmutatást kapják az eljárás során, és így optimalizálhassák a végül LIFE támogatásban részesülő projekt minőségét. A munkafolyamatot úgy alakították ki, hogy elősegítsék az egyes pályázatok fokozatos fejlődését és finomítását.

1. szakasz – A projekt koncepció benyújtása:

A pályázó projekt koncepciót nyújt be a projekthez, amely:

- összefoglalja a projekt kontextusát, megjelölve a földrajzi helyszínét/helyszíneit;
- ismerteti a projekt fő célkitűzéseit;
- leírja az integrált projekt megvalósításban várhatóan alkalmazandó fő akciókat és eszközöket, teljes költségükkel (nem szükséges tételes költségvetést készíteni) az egész projektidőszakra vonatkozóan;
- összefoglalja a kapcsolódó kiegészítő akciókat (amelyeket az integrált projekten kívül valósítanak meg, és amelyhez kiegészítő finanszírozás várható);
- felvázolja a terv/stratégia megvalósításához várható hozzájárulást;
- leírja a várható kvalitatív és kvantitatív eredményeket (fő kimenetek és eredmények);
- megnevezi a várhatóan bevonandó kedvezményezetteket és érdekelt feleket;
- összefoglaló információt ad a hosszú távú fenntarthatóság (ideértve a kapacitásépítést) aspektusairól;
- leírja a várható főbb korlátozásokat és kockázatokat.

A projekt koncepcióhoz az alábbiakat kell csatolni:

Az integrált projekt révén megvalósítani szándékozott (az 1.3.1. pontban meghatározott) vonatkozó **terv vagy stratégia** teljes példánya. A teljesítendő követelmények körébe tartozik az érintett terv vagy stratégia illetékes hatóság általi hivatalos elfogadása még a projekt koncepció benyújtása előtt, továbbá az, hogy annak minőségét a Szerződő

Hatóság elfogadhatónak találja. Ha az illetékes hatóság hivatalosan még nem fogadta el az érintett tervet vagy stratégiát, a pályázó köteles az elfogadási eljárás állására és várható időpontjára vonatkozó tájékoztatást mellékelni. Ebben az esetben a terv vagy stratégia elfogadására a teljes integrált projekt pályázat benyújtására meghatározott határidő leteltét megelőzően sort kell keríteni. Ha a terv vagy stratégia fentiek szerinti hivatalos elfogadására várhatóan nem kerül sor, a pályázónak be kell mutatnia, hogy a tervvel összefüggésben minden, a vonatkozó jogszabályi rendelkezések szerint a terv véglegesnek tekintéséhez szükséges eljárási lépés teljesült. Természetvédelmi IP-k esetén a Szerződő Hatósághoz hivatalosan benyújtott PIT számít a releváns tervnek.

Pénzügyi tervet (a CNg adatlap szerint) amely a projekt teljes finanszírozását tartalmazza, ismertetve a (LIFE-től eltérő) források mobilizálásának menetét az integrált projekt kiegészítő intézkedései vagy akciói finanszírozásához a célzott terv vagy stratégia keretein belül. A pénzügyi tervnek figyelembe kell vennie, ahol lehetséges, a megvalósítás alatt lévő terv vagy stratégia finanszírozási konstrukcióit.

A jelen útmutató 3.2 része tájékoztatást tartalmaz a projekt koncepció (CN. adatlapok) kitöltésére vonatkozóan. Pályázatának megalapozottságát a pályázó – megítélése szerint – a terv/stratégia és a pénzügyi terv mellett további dokumentumok, például térképek, fényképek, diagramok, grafikonok stb. benyújtásával erősítheti.

2. Szakasz– A teljes integrált projekt pályázat benyújtása

Ha a projekt koncepciót a Szerződő Hatóság elfogadja, az érintett pályázókat felkérjük a teljes pályázati anyag benyújtására, a hiánytalanul kitöltött összes adattalappal, a jelen útmutató 3. részében előírtak szerint. A teljes pályázatok benyújtására vonatkozó felhívás közzétételét egy a pályázók számára az esetleges kétségeik tisztázását lehetővé tevő, kérdések írásban történő benyújtásából és azok írásban történő megválaszolásából álló szakasz követi; a kérdésekre adott válaszokat és a kapcsolódó egyéb információkat minden meghívott pályázó megkapja.

A teljes pályázati anyagnak az alábbiakat kell teljesítenie:

- részleteket közöl az IP kontextusáról, megjelölve a földrajzi helyszínét/helyszíneit;
- megnevezi a várhatóan bevonásra kerülő társult kedvezményezetteket és érdekelt feleket, ideértve a projekt teljesítésében játszott szerepüket;

- bemutatja a projekt célkitűzéseit;
- leírja az integrált projekt megvalósításban várhatóan alkalmazandó fő akciókat és eszközöket, betervezett költségükkel együtt;
- leírja az IP várható kvalitatív és kvantitatív eredményeit (hatások és eredmények);
- összefoglalja a fentebb felsorolt szempontokat a kapcsolódó kiegészítő akciókra vonatkozóan is (amelyeket az integrált projekten kívül valósítanak meg, és amelyhez kiegészítő finanszírozás várható);
- részletes információt ad a projekt hosszú távú fenntarthatóságáról, ideértve a kapacitásépítési aspektusokat is;

A pályázó által a kiegészítő tevékenységek finanszírozása céljából mobilizálni szándékozott források rendelkezésre állásának bemutatása érdekében a teljes pályázattal együtt be kell nyújtani az érintett finanszírozási forrásokat kezelő hatóság/jogalany aláírásával ellátott szándékleveleket (A8. adatlapok). A szándéklevelekben a kiegészítő finanszírozás összege rendelkezésre állásának vagy az érintett összeg rendelkezésre bocsátására vonatkozó tényleges kötelezettségvállalás egyértelmű megerősítésével vagy a (potenciális) finanszírozási igénylés támogatásra való jogosultságának megerősítésével kell jelezni a pénzügyi kötelezettségvállalás státuszát, valamint a tényleges odaítélés valószínűségét, továbbá a várhatóan megítélendő támogatás várható (és adott esetben a vonatkozó maximum) összegét, jelezve a jövőbeni finanszírozási kötelezettségvállalás időzítését és valószínűségét.

Megjegyzendő, hogy ahhoz, hogy valamely pályázat támogatható legyen, a pályázónak legalább egy olyan szándéklevelet be kell nyújtania a teljes pályázattal együtt, amelynek kibocsátója megerősíti, hogy a kiegészítő finanszírozási forrás rendelkezésre áll, vagy hogy annak rendelkezésre bocsátására kötelezettséget vállal.

Annak ellenére, hogy a teljes pályázatnak elvben a projektkoncepció részleteiben kidolgozott, továbbfejlesztett változatának kell lennie, javítási célú tartalmi módosításokat tartalmazhat (például a projekt megvalósításának időtartama vagy a partnerségi struktúra tekintetében).

A pályázónak csak akkor kell újra benyújtania a mögöttes tervet/stratégiát a teljes körű pályázati anyaggal, ha a projektkoncepció benyújtása óta új, frissített verziót fogadtak el. Ilyen esetben az újbóli benyújtás kötelező.

Abban az esetben, ha a projektkoncepció benyújtásáig az annak alapjául szolgáló

terv/stratégia elfogadására még nem került sor, akkor a vonatkozó tervet/stratégiát a teljes pályázat benyújtásáig hivatalosan el kell fogadni, és a projektkoncepcióval együtt be kell nyújtani.

A pályázat kidolgozása során a pályázóknak célszerű felvenni a kapcsolatot a LIFE nemzeti kapcsolattartóival; neveket és elérhetőségi adatokat tartalmazó lista megtalálható a LIFE weboldalon az alábbi címen:

<http://ec.europa.eu/environment/life/contact/nationalcontact/index.htm>

A támogatási szerződések aláírására legkorábban **2019. októberben** kerülhet sor (a részletes ütemterv az 1. Mellékletben található).

A projektek megkezdésének lehetséges legkorábbi dátuma előreláthatóan 2019. november 1. A végleges dátumot a teljes körű pályázati anyag benyújtását kérő felhívás rögzíti.

1.6 Ki nyújthat be projektkoncepciót és/vagy pályázatot integrált projektre?

Míg a LIFE pályázatokat az Európai Unióban bejegyzett tetszőleges jogi személy benyújthatja, az integrált projektek esetében erősen ajánlott, hogy a projektkoncepciót és a teljes pályázati anyagot is az integrált projekt által célzott terv vagy stratégia megvalósításáért felelős illetékes hatóság vagy szervezet nyújtsa be. Az illetékes hatóságnak minden esetben (koordináló vagy társult) kedvezményezettként részt kell vennie a projektben. A támogatás odaítélése esetén az integrált projektre vonatkozó projektkoncepciót és/vagy a pályázatot benyújtó szervezet tölti be a koordináló kedvezményezett szerepét.

Kivételes és kellően indokolt esetekben a teljes pályázati anyagot benyújtó pályázó eltérhet a projektkoncepciót benyújtó pályázótól (pl. közigazgatási átszervezés az adott országban/régióban; vagy ha a projektkoncepció értékelési folyamata során a projekt vezetésére alkalmasabb hatóság/szervezetet sikerül azonosítani).

A pályázók az alábbi három kategória valamelyikébe sorolhatók: (1) közjogi szervek, (2) magántulajdonban lévő kereskedelmi szervezetek és (3) magántulajdonban lévő nem kereskedelmi szervezetek (köztük a nem kormányzati szervezetek, NKSZ-ek).

„Szervezeti formától függetlenül – jellege szerint legyen az központi, regionális vagy helyi szintű struktúra – „közjogi szervként” kerül meghatározásra minden olyan nemzeti hatóság,

vagy az összes irányítása alá eső szerv, mely annak nevében eljárva vagy tevékenységét annak irányítása alatt folytatva közfeladatot lát el. Azoknak a közjogi testületekként bejegyzett egységeknek, amelyek e kiírás keretében pályázni kívánnak, bizonyítékot kell szolgáltatniuk arra vonatkozóan, hogy a közjog által irányított testületek számára előírt valamennyi feltételnek megfelelnek, és arról, hogy amennyiben a testület beszünteti a működését, jogait, kötelezettségeit, tevékenységét és adósságait egy közjogi szerv átvállalja. A teljes meghatározásért tekintse meg az A3b („Közjogi szerv nyilatkozata”) adatlapot.

A pályázónak be kell mutatnia jogállását (az A2 pályázati adatlap kitöltésével), amelyben igazolja, az Unióban törvényesen bejegyzett szervezet.

A koordináló kedvezményezett jogállásától függően a pályázattal kötelezően benyújtandó adminisztratív dokumentumok részletes leírását lásd a „LIFE integrált projekt pályázatok értékelési útmutatója 2018” dokumentumban.

1.7 Ki vehet részt egy integrált projektben?

A pályázat LIFE társfinanszírozásra történő befogadását követően a koordináló pályázó lesz a **koordináló kedvezményezett**, azaz a Szerződő Hatóság egyedüli kapcsolati pontja, és az egyetlen kedvezményezett, amely közvetlenül készít jelentéseket az Szerződő Hatóságnak a projekt technikai és pénzügyi előrehaladásáról.

A koordináló kedvezményezett kapja meg az EU pénzügyi támogatását az Szerződő Hatóságtól, és biztosítja annak a társult koordináló kedvezményezettekkel kötött partnerségi megállapodások szerinti szétosztását. A koordináló kedvezményezettnek közvetlenül részt kell vennie a projekt technikai megvalósításában és a projekt eredményeinek terjesztésében.

A koordináló kedvezményezettnek kell viselnie a projekt költségeinek egy részét, így pénzeszközökkel is hozzá kell járulnia a projekt költségvetéséhez. Ebből kifolyólag nem kérheti a felmerülő költségeinek 100%-os visszatérítését.

A koordináló kedvezményezett mellett – tekintettel arra, hogy a legfontosabb kedvezményezetteknek tevőlegesen részt kell venniük a projekt megvalósításában – az integrált projekt pályázatában a támogathatósághoz egy vagy több **társult kedvezményezettnek is szerepelnie kell**. A kedvezményezettek köre és sokfélesége minden bizonnyal további hozzáadott értéket generál a projektben, erősíti a pályázat megvalósíthatóságát vagy demonstrációs jellegét, növeli az uniós hozzáadott értékét és/vagy eredményeinek és a belőle levont következtetések/tanulságok továbbadhatóságát. A

projektpartnerség összetételének (kedvezményezettek) figyelembe kell vennie a projekteredmények és tevékenységek hosszú távú fenntarthatóságát, valamint a kapacitásépítési követelményeket, amelyek biztosítják a teljes terv/stratégia végleges megvalósítását.

Ezt az elvárást szem előtt tartva, a projekt pályázóinak kerülni kell, hogy meghaladják a bevont kedvezményezettek reális számát, a projekt tevékenységeinek hatékony irányításának biztosítása érdekében. Amennyiben az érdekelt felek száma nagyobb ennél a reális szintnél, a társult kedvezményezettől eltérő formájú bevonási megoldást kell keresni. A koordináló kedvezményezett a teljes pályázat elkészítésekor eltérhet a társult kedvezményezettek projektkoncepció szerinti összetételétől vagy listájától.

Mindegyik társult kedvezményezett köteles technikailag is hozzájárulni a pályázathoz, és így felelősséget kell vállalnia a projekt egy vagy több akciójának megvalósításáért. A társult kedvezményezettnek pénzügyi hozzájárulást is biztosítani kell a projekthez. Emellett a koordináló kedvezményezettet a Szerződő Hatósággal szembeni jelentési kötelezettségének teljesítéséhez szükséges dokumentumokkal is el kell látnia.

Az olyan közvállalkozásoknak, amelyek köztulajdonban vannak, egy közigazgatási szerv eszközének vagy szakmai szolgáltatójának tekinthetők és a közigazgatási irányítás alatt állnak, de a gyakorlatban különálló jogi személyiségük van, kedvezményezetté kell válniuk, ha a közigazgatási szerv a projekt egyes akcióinak megvalósításával ezeket a vállalkozásokat kívánja megbízni.

A magántulajdonban álló kedvezményezetteknel a Szerződő Hatóság elfogadhatja, hogy egy **kedvezményezetthez társult szervezetek** részt vesznek egy projektben, amennyiben megfelelnek a Minta támogatási szerződésben és annak X. mellékletében (Pénzügyi és adminisztratív irányelvek) leírt minden feltételnek. Azonban a szervezetek szövetségeinek társulása komplikálhatja a projekt szerkezetét, és így negatív hatással lehet a projekt technikai és pénzügyi következetességére. Így tehát teljes mértékben az Szerződő Hatóság kizárólagos mérlegelési jogköre, hogy elfogadja-e a társult feleket, de semmilyen körülmények között nem fogadhatók el állami kedvezményezettekhez társult jogalanyok.

A társult kedvezményezett lehet az EU-n kívül bejegyzett jogi személy, amennyiben a koordináló kedvezményezett székhelye az EU-ban van. Bármiféle tevékenység, amely az EU-n kívüli kerül megvalósításra szorosan kell kapcsolódnia az uniós környezetvédelmi / éghajlat-politikai célkitűzésekhez, valamint a szerződésekben meghatározott tagállami területeken végzett támogatások hatékonyságának biztosításához. A pályázatnak ezért

részletes és kézzel fogható bizonyítékot kell felmutatnia, miszerint az EU-n kívüli akciókra valóban szükség van azért, hogy az EU-n belül végzett munka hatékonyságát biztosítsa. Az EU-n kívül végzett munka csak ilyen bizonyíték esetén támogatható.

Minden társult kedvezményezettnek igazolnia kell a jogállását (az A5 pályázati adatlap kitöltésével), és teljes körű információt kell szolgáltatniuk az EU tagországról vagy külső országról, amelyben bejegyezték. Emellett minden kedvezményezettnek – akár az EU-ban jegyezték be, akár nem – nyilatkoznia kell, hogy nem áll fenn velük kapcsolatban az EU pénzügyi szabályzatának 106 (1) és 107 cikkeiben leírt helyzet¹¹ (az A3 vagy A4 pályázati adatlap aláírásával – az utasításokat lásd a dokumentum 3. részében).

A társult kedvezményezettek mellett egy vagy több társfinanszírozó szintén bevonható a projektköltségek fedezésére.

A projekt társfinanszírozója csak pénzeszközöket biztosít a projekt számára, nincs technikai felelőssége, és nem részesülhet az EU pénzügyi támogatásából. Emellett a projekt vonatkozásában nem lehet a projekt egyik kedvezményezettjének sem alvállalkozója.

Az üzleti szektor társfinanszírozását tartalmazó pályázatokat előnyösen bírálják el az értékelési folyamat során, ha ez a társfinanszírozás hozzájárul a projekt eredményeinek várható fenntarthatóságához.

A nem uniós országokban alapított szervezetek által nyújtott díjmentes támogatás és a nemzetközi szervezetekkel történő együttműködés szintén lehetséges, amennyiben a projekt célkitűzéseit segíti.

Egyes határozott idejű speciális feladatok megvalósítására javasolható alvállalkozók megbízása. Az alvállalkozók külső szolgáltatásokat nyújtanak a projekt kedvezményezettjeinek, akik a kapott szolgáltatásokat teljes egészében megfizetik. A kedvezményezettek (beleértve a hozzájuk társult szervezeteket is) nem lehetnek egyben alvállalkozók is. Az alvállalkozókat általában nem nevezik meg a pályázatban; ha mégis, akkor továbbra is be kell tartani a támogatási szerződésben a külső segítségnyújtásra vonatkozó feltételeket.

Akkor, amikor a koordináló kedvezményezett az adott közbülső beszámolóval együtt a későbbi projekt időszak(ok)ra vonatkozóan javasolt tervét is benyújtja, a fennálló partnerség

¹¹Az Európai Parlament és a Tanács 966/2012/EU, Euratom rendelete (2012. október 25.) az Unió általános költségvetésére alkalmazandó pénzügyi szabályokról és az 1605/2002/EK, Euratom tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről, HL L 298 2012.10.26. 1. o.

módosításra vonatkozóan javaslatot is benyújtja, amelyben a társult kedvezményezettek körének további partnerekkel történő bővítését is kezdeményezheti. Megjegyzendő, hogy a társult kedvezményezettnek nem minősülő jogalany nem részesülhet a LIFE finanszírozás előnyeiből.

A koordináló kedvezményezettre, társult kedvezményezettre, társult vállalkozásokra, társfinanszírozókra és alvállalkozókra vonatkozó egyes szabályok részletesebb leírását lásd a LIFE integrált projektekre vonatkozó Minta támogatási szerződésben.

1.8 Hogyan, hol és mikor nyújthat be pályázatot?

A LIFE program pályázójának a jelen pályázati útmutatóban foglalt adatlapok használatával kell benyújtania IP projektkoncepcióját, majd a vonatkozó felhívás alapján a teljes IP pályázatát és az összes kapcsolódó dokumentumot is.

A **projektkoncepciókat** legkésőbb **2018. szeptember 5-ig** kell benyújtani az alábbi címek valamelyikére:

Postai cím:

**LIFE 2018 – Integrated Projects European Commission
EASME Unit B3
B-1049 Brüsszel, Belgium**

A kézbesítést a bélyegen lévő dátum fogja igazolni, amely nem lehet 2018. szeptember 5-nél későbbi.

Közvetlen, kézi kézbesítés kizárólag az alábbi címre lehetséges:

**LIFE 2018 – Integrated Projects European Commission
EASME Unit B3
Avenue du Bourget 1
B-1140 Brüsszel, (Evere) Belgium**

A központi postaszolgálat nyitvatartási ideje hétfőtől csütörtökig 08:00 órától 17:00 óráig és pénteken 08:00 órától 16:00 óráig tart. Szombaton, vasárnap és a Bizottság munkaszüneti napjain zárva van.

A kézbesítést a feladóvényen lévő dátum fogja igazolni, amely nem lehet 2018. szeptember 5-nél későbbi.

A projektkoncepció és a teljes körű pályázati anyag átvételének megerősítését a pályázóknak e-mailben küldik meg, feltüntetve a LIFE hozzárendelt referenciaszámát is.

Kizárólag a megjelölt határidőn belül, a fenti címekre postai úton vagy személyesen kézbesített projektkoncepciók fogadhatók el és kerülnek értékelésre.

Ugyanakkor arra kérjük a pályázókat, hogy a projektkoncepciók elektronikus változatát 2018. szeptember 5-ig e-mailben (annak mellékleteként) is küldjék el a EASME-LIFE-ENQUIRIES@ec.europa.eu címre. Felhívjuk a pályázók figyelmét, hogy az e-mailben benyújtott projektkoncepciók nem számítanak érvényesen benyújtottnak. Ezeket csupán azért kérjük, hogy a Szerződő Hatóságnak könnyebb legyen az értékelési folyamat kellő időben történő előkészítése.

A **teljes pályázat** benyújtására vonatkozó határidőt a vonatkozó felhívásban határozzuk meg, de a várható határidő a tervek szerint **2019. március 14., csütörtök.**

A projektkoncepciót, a teljes körű pályázati anyagot és annak valamennyi kötelező mellékletét **CD-ROM-on, DVD-n vagy USB-adathordozón kell benyújtani elektronikus formátumban egy aláírt kísérőlevél társaságában.** A pályázat címét jól láthatóan fel kell tüntetni a CD/DVD lemezen és a levélen.

Figyelembe véve a terv vagy stratégia teljes példányát, annak terjedelmét és összetettségét, ez a dokumentum benyújtható a pályázati anyagban egyszerűen egy internetes hivatkozás megadásával, ahol a terv/stratégia megtekinthető. A pályázó felelőssége annak biztosítása, hogy a megadott internetes hivatkozás üzemképes legyen és a tervhez a külső felhasználó teljes mértékben hozzáférhessen. Ha a tervhez való csatlakozás korlátozott, a pályázónak meg kell adnia a szükséges hozzáférési jogokat a Szerződő Hatóságnak, egyértelmű utasításokkal együtt a hozzáférésre vonatkozóan, amelyet a pályázat kísérőlevelében kell feltüntetni. A pályázó vegye figyelembe a fenti 1.5. pont alatt a terv elfogadási státuszára vonatkozóan meghatározott követelményeket.

Magát a projektkoncepciót vagy a teljes pályázatot egyetlen PDF dokumentumként kell benyújtani, amely magában foglalja az összes technikai adatlapot (tehát a CN. adatlapok a projektkoncepcióhoz és az A., B. és C. adatlapok a teljes körű pályázati anyaghoz) és az

összes pénzügyi adatlapot (A projektkoncepció pénzügyi terve, F. adatlapok a teljes körű pályázati anyaghoz). A benyújtást megelőzően a pályázatnak nyomtathatónak kell lennie fekete-fehér nyomtatón, A4-es formátumban. Ezeket az adatlapokat azután be kell szkennelni: az eredeti kinyomtatott, kitöltött és adott esetben aláírt, papír alapú adatlapok egyetlen pdf fájl változataként kell benyújtani. A pályázónak biztosítania kell, hogy a kérdéses pdf fájl olvasható minőségű legyen (legfeljebb 300 dpi felbontással – a pályázónak kerülnie kell a nagyobb felbontással beszkennelt fájlok küldését, hogy a fájlok mérete kezelhető legyen). Ha a pályázat adatlapjai alá vannak írva, akkor a kedvezményezetteknek nyomtatékosan tanácsoljuk annak ellenőrzését, hogy az aláírások azonosíthatók maradjanak az adatlap nyomtatott példányán.

A projektkoncepciót nem kell a teljes pályázattal együtt ismételt benyújtani.

Az ellenőrzés céljából a teljes pályázat pénzügyi adatlapjait (F. adatlapok) – a .pdf formátum mellett – Excel formátumban is be kell nyújtani.

Tartsa szem előtt, hogy a pályázónak meg kell tartania az eredeti aláírt Word és Excel fájlokat, melyek ezen adatlapok mindegyikét tartalmazzák, hogy azokat esetleg használhassák a végső támogatási szerződések előkészítéséhez.

Nagyon fontos: Ne feledje, hogy az Szerződő Hatóság az értékelési folyamat során a pályázóval való levelezésre mindvégig a pályázó által a CNb és az A2. adatlapon a kapcsolattartó e-mail címeként megadott e-mail címet használja egyedüli kapcsolati pontként. Ezért ennek egy érvényes és aktív e-mail fiókhhoz kell kapcsolódnia, amelyet az értékelési folyamat időszakában naponta ellenőriznek.

A jelen útmutató 3. része a projektkoncepció (CN) adatlapjai és a teljes pályázat adminisztratív (A), technikai (B és C), valamint pénzügyi (F)

adatlapjai kitöltésére vonatkozó részletes tájékoztatást és utasításokat tartalmaz. A teljes pályázat megalapozottságát a pályázó – megítélése szerint – további dokumentumok, például térképek, fényképek, diagramok, grafikonok stb. benyújtásával erősítheti. A pályázó által a kötelező anyagokon felül benyújtott dokumentumok/mellékletek (pl. brosúrák, önéletrajzok, kiegészítő információk stb.) nem kerülnek kiértékelésre, és ezért a pályázóknak tilos ilyen anyagokat feltenniük a CD/DVD/USB lemezre.

A pályázónak javasoljuk, hogy a projektkoncepció vagy a teljes pályázat kidolgozása során tanulmányozza a 2014–2017. évi kiírásokhoz kapcsolódó, továbbá a 2018. évi kiírásra vonatkozóan készülő „Gyakran Ismételt Kérdések” összeállítást a LIFE honlapján a

következő címen:

<http://ec.europa.eu/environment/life/funding/lifeIPs2018/faq.htm>

1.9 A LIFE integrált projektek kiválasztása

Az értékelési folyamat végrehajtásáért a Szerződő Hatóság felelős.

A projektek kiválasztási eljárásának technikai módszerét, a kiválasztási és odaítélési szempontokat a 2018–2020. évi LIFE többéves munkaprogram 5. fejezete írja le. Az eljárás alkalmazásának részletes leírását megtalálja az „Értékelési útmutató a 2018. évi LIFE integrált pályázataihoz – Környezetvédelem és Éghajlat-politika alprogramok” dokumentumban.

1.10 Jellemző problémák

Ez a fejezet egyes gyakran feltett kérdésekre ad választ azzal kapcsolatban, hogyan kell megfogalmazni egy projektkoncepciót és egy teljes IP pályázatot. Konkrét útmutatásért lásd a jelen dokumentum 3. vagy 4. fejezeteit.

1.10.1 Milyen nyelven nyújtható be a projektkoncepció és a teljes körű pályázati anyag integrált projekt esetén?

A projekt összefoglaló leírását (CNd. és B1. adatlap) angol nyelven kell benyújtani. Célszerű mindkét pályázati szakaszban az összes többi adatlapot is angol nyelven kitölteni, bár az ír és a máltai nyelv kivételével a pályázók bármely más, az unió tagállamaiban hivatalos nyelven is benyújthatják adatlapjaikat.

A projektkoncepciót kísérő részletes stratégiák és (cselekvési) tervek bármely, az unió tagállamaiban hivatalos nyelven benyújthatók.

1.10.2 Létezik az integrált projektekhez nemzeti allokáció?

Az IP-khez nem várható nemzeti szintű pénzügyi forrásallokáció. Azonban a földrajzi kiegyensúlyozottság és e projektek finanszírozásához való egyenlő hozzáférési lehetőségek biztosítása érdekében, a 2014–2020 időszakban tagállamonként indikatív jelleggel legfeljebb 3 integrált projekt (amely magában foglal tagállamonként legalább egy, az Éghajlat-politika alprogramba tartozó integrált projektet) finanszírozható.

Megjegyzendő, hogy a Környezetvédelem alprogram integrált projektjeire rendelkezésre bocsátandó teljes költségvetés legalább 60,5%-a várhatóan természetvédelmi integrált

projektek finanszírozására fordítandó.

Ne feledjük, hogy abban az esetben, ha valamely integrált projekthez más tagállamból vagy tagállamokból társult kedvezményezettek kapcsolódnak, a fent említett, tagállamonkénti legfeljebb 2 integrált projektben meghatározott korlát csak a pályázatot benyújtó jogalany tagállamára vonatkozik, míg a társult kedvezményezettek országainak keretébe nem számít bele.

1.10.3 Milyen mértékben kell hozzájárulniuk az integrált projektek kedvezményezettjeinek a projektek költségvetéséhez?

A koordináló kedvezményezett és a társult kedvezményezettek részéről ésszerű pénzügyi hozzájárulást várunk el a projekt költségvetéséhez. A kedvezményezett pénzügyi hozzájárulása mutatja, hogy elkötelezett a projekt célkitűzéseinek megvalósítása mellett. Egy nagyon kismértékű pénzügyi hozzájárulást ezért az elkötelezettség hiányának jelének tekintünk.

A pályázat nem adható be, ha bármelyik kedvezményezett pénzügyi hozzájárulása a pályázat költségvetéséhez 0 euró.

Ráadásul, ha közjogi szervek is részt vesznek koordináló és/vagy társult kedvezményezettként egy projektben, az összes érintett közjogi szerv együttes pénzügyi hozzájárulásának a projekt költségvetéséhez legalább 2%-kal meg kell haladnia a nem „többségnek” minősülő személyzet foglalkoztatása után a projektre terhelt bérköltségek összegét. E tekintetben az ilyen szervek hozzájárulását nem válthatják ki társfinanszírozók. A fentiek részletes leírása a dokumentum 3.4 szakaszában található.

1.10.4 Mi egy integrált projekt optimális kezdő dátuma és időtartama?

A projekt időbeli tervezése során a kedvezményezetteknek tisztában kell lenniük azzal, hogy a LIFE 2018 integrált projektek támogatási szerződéseinek aláírására várhatóan legkorábban **2019. októberben** kerül sor. Ezért a projektek megkezdésének legkorábbi dátuma várhatóan **2019. november 1.** A végleges időpontot a teljes pályázat benyújtására vonatkozó felhívás tartalmazza majd. A projekt megkezdése előtt felmerült költségek nem számolhatók el, és nem szerepelhetnek a projekt költségvetésében.

A LIFE integrált projekteknek nincs előre meghatározott időtartamuk. Figyelembe véve a projekt közvetlen kapcsolatát a hosszú távú tervekkel és stratégiákkal, a legtöbb integrált projekt várható időtartama 6 és 10 év közötti.

A korábbi LIFE programok tapasztalata az, hogy sok projektnél problémát okozott

valamennyi projekt tevékenység befejezése a projekt tervezett időtartama alatt, elsősorban a megvalósítás során felmerülő, előre nem látható problémák és nehézségek miatt. A kedvezményezetteknek ezért javasoljuk, hogy megfelelő biztonsági tartalékot (pl. 6 hónapot) építsenek be a pályázatuk menetrendjébe.

A kedvezményezetteknek azzal is tisztában kell lenniük, hogy ha egy projekt minden tevékenységét a várható befejezési dátumnál korábban elvégzik, akkor a projekt záró jelentése korábban beadható, és megkaphatják az utolsó kifizetést a projektnek a támogatási szerződésben szereplő befejező dátuma előtt.

1.10.5 Hol hajthatók végre a LIFE projektek?

A LIFE projekteket általánosan az Európai Unió valamelyik tagállamának területén kell megvalósítani. A LIFE programban az EU-n kívüli és tengerentúli országokban és területeken (OCT-ken) is finanszírozhatók tevékenységek, amennyiben a koordináló kedvezményezett székhelye az EU-ban van, és alaposan megindokolják, hogy az EU-n kívül végzett tevékenységekre az EU környezetvédelmi / éghajlat-politikai célkitűzéseinek elérése érdekében, valamint a szerződésekben meghatározott tagállami területeken végzett beavatkozások hatékonyságának biztosításához van szükség (pl. vonuló madarak mozgását támogató tevékenységek, vagy valamelyik több országot érintő folyón végrehajtott tevékenységek). Vegye figyelembe, hogy a megállapodások az OCT-kre nem vonatkoznak. Egy például olyan, vonuló madárfajokat megcélzó projekt, amelynek keretein belül valamely tagállamban, és valamely külföldi országban vagy tengerentúli országban vagy területen természetvédelmi akciókat hajtanak végre, támogatható lehet. Egy olyan tevékenység azonban, amely teljes mértékben a Szerződések által lefedett tagállami területeken kívül, vagyis kizárólagosan külföldi országban vagy tengerentúli országban vagy területen valósítanak meg és nem szükségesek az unión belüli, kapcsolódó tevékenység hatékony végrehajtásához, nem támogatható.

Az Európai Bizottság 2013/C-205/05 számú (Az Európai Unió Hivatalos Lapja, C-205, 2013. július 27., 9–11 oldal) feljegyzésében megfogalmazott támogathatósági feltételek, amelyek az izraeli szervezetek támogathatóságára, valamint az Izrael által 1967 óta megszállva tartott területeken végzett tevékenységekre vonatkoznak az EU által 2014-től kezdődően nyújtott támogatásokra, díjakra és pénzügyi eszközökre, a jelen pályázati kiírás minden akciójára érvényesek, beleértve az EU pénzügyi szabályzatának 137. cikkében leírt, harmadik félre vonatkozó szabályokat.

1.10.6 Ki irányítsa az integrált projektet?

Általában mind a projekt koncepciót, mind pedig a tervet vagy stratégiát az illetékes hatóságnak vagy az integrált projekt által megcélzott terv vagy stratégia megvalósításáért felelős jogalanynak kell benyújtania, amely ennek megfelelően az integrált projekt koordináló kedvezményezettjévé válik.

A projektet lehetőleg a koordináló kedvezményezett személyzete irányítsa. Azonban megfelelő indoklás esetén lehetséges, hogy a koordináló kedvezményezett közvetlen irányítása alatt álló alvállalkozó végezze. A projekt irányítására vonatkozó bármilyen más elképzelést megfelelően ki kell fejteni és alá kell támasztani. Nyomatékosan javasoljuk továbbá azt is, hogy minden projektnek főállású projektvezetője legyen.

A pályázatban világosan le kell írni, ki menedzseli a projektet, mekkora személyi állományt és mennyi időt rendeltek hozzá ennek végrehajtására, hogyan és kik hozzák meg a projekttel kapcsolatos döntéseket a projekt időtartama alatt (azaz kik és hogyan ellenőrzik a projekt menedzsereit).

1.10.7 Lehetséges a projektakciók kiszervezése?

A kedvezményezetteknek rendelkezniük kell a javasolt projekt tevékenységek elvégzéséhez szükséges szakmai kapacitással és hozzáértéssel. Ezért elvárás, hogy a projekt költségvetésének külső segítség igénybevételére elkülönített része 35% alatt maradjon. Ennél magasabb arány csak akkor elfogadható, ha megfelelő indoklást adnak hozzá a pályázatban.

A LIFE rendelet 19. cikkének megfelelően a kedvezményezetteknek (közösségi és magán) nyomatékosan javasoljuk a zöld közbeszerzés használatát. Az Európai Bizottság erre a célra összeállított egy eszköztárat. További tudnivalók a következő weboldalon találhatók:

http://ec.europa.eu/environment/gpp/toolkit_en.htm

1.10.8 Adható pénzügyi támogatás harmadik feleknek a LIFE IP részeként?

A támogatási szerződésben leírt bizonyos helyzetekben a LIFE IP kedvezményezettjei adhatnak pénzügyi támogatást harmadik feleknek bizonyos akciók finanszírozására, amelyeket objektív okokból az IP egyik kedvezményezettje sem valósíthat meg, de amelyek a kitűzött terv megvalósítása szempontjából azonban nélkülözhetetlenek. Az ilyen akcióknak kifejezetten a helyi kezdeményezéseket, pl. non-profit szervezeteket, helyi hatóságokat vagy polgári köröket kell támogatniuk.

Ezek a költségek csak akkor elszámolhatók, ha:

- a) A támogatásnak ez a formája a projektben elő van jelezve – a különböző tevékenységek, amelyek ilyen pénzügyi támogatást kaphatnak, a pályázatban kell felsorolni (ezeket különösen a C. adatlapon kell feltüntetni);
- b) A Szerződő Hatóságot tájékoztatják az allokációról, és ehhez előzetes hozzájárulását adja;
- c) Az allokáció és a pénzügyi támogatás kritériumai átláthatóak nem diszkriminálóak és egyértelműen dokumentáltak;
- d) A magán-, nonprofit, oktatási/kutatási vagy helyi közjogi szervezeteknek nyújtott támogatást külön szerződések vagy megállapodások szabályozzák, a Szerződő Hatóság által jóváhagyott szerződésminta alapján;
- e) A maximális, harmadik fél részére allokálható összeg nem haladhatja meg a 15 000 eurót, és az ilyen költségek teljes összege nem haladhatja meg a 100 000 eurót az IP élettartama során.

1.10.9 Előnyben részesítendő a határon átnyúló integrált projektek?

A LIFE rendelet kimondja, hogy a társfinanszírozásra alkalmas projektek kiválasztása során a Szerződő Hatóság különleges figyelmet fordít a transznacionális projektekre, amennyiben a transznacionális együttműködés elengedhetetlen a környezet- vagy természetvédelem biztosításához, illetve a projekt éghajlat-politikai célkitűzéseinek eléréséhez.

Csak akkor célszerű tehát transznacionális pályázatot benyújtani, ha a pályázat megfelelő érvekkel igazolja a transznacionális megközelítés által biztosított hozzáadott értéket.

Amennyiben ezt bizonyítékkal alátámasztják a pályázatban, akkor a projekt magasabb pontszámot kap a kiválasztási eljárás során, és nagyobb eséllyel kap támogatást.

1.10.10 Hogyan működik egy LIFE integrált projekt a gyakorlatban?

Egy IP általában több évig tart, és jelentős költségvetéssel rendelkezik. Emellett komplex feladatot is ellát: a terv vagy stratégia megvalósítását. Az IP kiterjedt földrajzi területet fed le, számos érdekelt felet érintve, sok kiegészítő tevékenységgel, amelyeket különféle alapokból finanszíroznak.

Ez az összetettség általában egyfajta alkalmazkodó megközelítést igényel a megvalósítási mechanizmus kialakításában. Emiatt az IP-k megvalósítása egy körforgásos, szakaszokba strukturált mechanizmuson alapul (1. szakasz, 2. szakasz stb.).

Minden szakasz időtartama általában 1,5 és 2,5 év közötti. Minden szakasz időtartamát az IP teljes időtartamát figyelembe véve kell meghatározni, és mindegyik szakasz időtartama –

amennyire ez lehetséges – egyenlő legyen.

Hogyan fog ez a gyakorlatban működni?

Tételezzük fel, hogy az IP időtartama 8 év és mindegyik szakasz 2 évig tart. Ez azt jelenti, hogy az IP-t négy szakaszba szervezik.

A pályázótól minden, az 1. Szakaszban végrehajtandó tevékenységekre vonatkozóan kérjük az összes szakmai/technikai és pénzügyi adat és információ benyújtását. A későbbi szakaszokra vonatkozóan a pályázónak kevésbé részletes, de a projekt szakmai és pénzügyi egységességének, koherenciának és az uniós hozzáadott értéknek a bemutatására elegendő információkat kell benyújtania.

Az 1. Szakasz lezárását megelőzően a kedvezményezett módosítási kérelmet nyújt be, amely kérelem tartalmazza a 2. Szakaszra vonatkozó új, részletes tervet (a maradék két szakaszra vonatkozó összegzett információk esetlegesen szükséges módosításaival együtt). A 2. Szakaszra vonatkozó új tervet ellenőrizzük, és elfogadása esetén aláírjuk a támogatási szerződés módosítását. Ez alkotja a munka referenciabázisát a következő 2 évben.

A kedvezményezett legkésőbb három hónappal az 1. szakasz végét követően köteles időközi jelentést benyújtani a kifizetés iránti kérelemmel együtt (lásd még a Minta támogatási szerződés I.4.9. cikkét), ezután a Szerződő Hatóság értékeli a jelentést és a kifizetési kérelmet, és – ha elfogadta – teljesíti a kifizetést.

Ezt a mechanizmust minden szakaszra megismétlik a legutolsó végéig, amikor a zárójelentést és a költségtérítési igényt kell benyújtani. Így egy kedvezményezettnek lehetősége lesz az IP-t a folyamatosan változó valósághoz igazítani, elegendő információt biztosítva a Szerződő Hatóság részére, hogy a monitorozási és ellenőrzési feladatait elláthassa.

Megjegyezzük, hogy olyan projektek esetén, ahol az eredeti pályázat és az aláírt támogatási szerződés tartalmazta az egész projektidőszak összes technikai és pénzügyi adatait, nincs szükség minden szakasz végén átfogó módosításra.

1.10.11 Milyen terjedelemben kell kidolgozni a LIFE integrált pályázatot?

Különbséget kell tenni a projektkoncepció és a teljes pályázat között.

a) **A projektkoncepció leíró része (CNe adatlap),** a projekt terjedelmétől és időhorizontjától függően, ne legyen hosszabb 10 oldalnál. Hasonlóképpen, a **pénzügyi terv**

(CNg adatlap) legyen rövid és lényegre törő (legfeljebb 3 oldal). Az ezeket kísérő terv (Pl. Priorizált Intézkedési Terv), vagy stratégia, a vonatkozó jogszabályi előírásokban megfogalmazott követelményeknek megfelelően kidolgozott, teljes dokumentum legyen. Annak érdekében, hogy megfelelő információkat és részleteket közöljön, a Projekt Koncepcióban **pontos hivatkozásokat** kell tenni a megvalósítás alatt álló tervek/stratégiák megfelelő pontjaira/fejezeteire.

b) A teljes körű pályázati anyag hosszabb a projektkonfeciónál, de továbbra is törekedni kell a leírás lehető legtömörebb és legjobb érthető kivitelezésére. A pályázat ne legyen dagályos és tartalmazzon túlságosan részletes leírást a projektterületekről, környezetvédelmi technológiákról, fajlistákról stb. Ennek érdekében, miközben az összes projekt tevékenységet világosan és részletesen be kell mutatnia a pályázó ezt a megvalósítás alatt álló tervek/stratégiák vonatkozó pontjaira/fejezeteire vonatkozó egyértelmű, pontos hivatkozások révén is megteheti. Ahol megkönnyíti a tervezett tevékenységek helyszínének azonosítását, érdemes térképeket (amelyek lehetnek színesek is) mellékelni (ez bizonyos esetekben kötelező előírás).

A pályázó vegye figyelembe a jelen útmutató 3.3.2 pontjában leírt, a projekt első szakaszában megvalósítani szándékozott tevékenységek és a későbbi intézkedések leírásának részletességére vonatkozó, eltérő követelményeket.

A broszúrákat, önéletrajzokat és hasonló dokumentumokat nem kell benyújtani, az ilyen beadott dokumentumokat az értékelésnél figyelmen kívül fogják hagyni.

1.10.12. Kiterjeszthető az integrált projekt folyamatban lévő tevékenységekre?

A projekt megkezdése előtt már folyamatban lévő tevékenységek nem támogathatók.

Ahol a projektben végrehajtott akciók jelentősen eltérnek a korábbi vagy folyamatos tevékenységektől gyakoriságukban vagy intenzitásukban, azok nem tekintendők folyamatosnak. A pályázóknak magyarázatot és indoklást kell adniuk arra nézve, hogy az ilyen akciók miért „jelentősen eltérőek”.

Kivételes esetekben a múltban vállalt és befejezett akciókat illetően, ha a projekt során ezeknek a hasonló gyakorisággal és intenzitással való megismétlését javasolják a projekt során, akkor a pályázónak igazolnia kell, hogy ezekre az akciókra a LIFE program hiányában nem került volna sor.

1.10.13. Kiterjeszthető az integrált projekt ismétlődő tevékenységekre?

Az ismétlődő irányítási akció olyan akció, amelyet időszakosan végre kell hajtani (legalább évente), pl. egy faj, élőhely vagy ökoszisztéma védettségi státuszának fenntartásához.

A folyamatban lévő akciókra vonatkozó általános szabállyal összhangban a folyamatban lévő ismétlődő akciók rendszerint nem támogathatók. Például, bármiféle helyszíni szemle, rendszeres kaszálás vagy hosszú távú nyomon követési tevékenység, amely már a projekt megkezdése előtt is folyamatban volt, általában nem támogatható.

Az új, ismétlődő akciók elvben támogathatók a LIFE IP-k keretében. Egyes egyértelmű kísérleti, demonstrációs értékkel bíró ismétlődő akciók figyelembe vehetők támogatható akciókként.

Azonban az ismétlődő akciókat tervező projekteknél alaposan be kell mutatni a hosszú távú fenntarthatóság biztosítottóságát, és a javasolt akciók uniós hozzáadott értékét. A pályázónak ezért kifejezetten vállalnia kell, hogy a projekt kedvezményezettjei a projektet követően folytatják az ismétlődő akciókat, amelyeket a projekt során végeztek, és ki kell fejteni, hogy ezt a folytatást hogyan finanszírozzák. E kötelezettség végrehajtását a végső kifizetéskor ellenőrizni fogják, amikor is a Szerződő Hatóság igazolja, hogy az ismétlődő tevékenységeket a szükséges rendszerességgel elvégzik, illetve azt, hogy minden adminisztratív és költségvetési feltétel teljesül annak érdekében, hogy ezek a megfelelő időben folytatódhassanak. Ha nincs ilyen biztosíték, miszerint az ismétlődő akció folytatható a projekt befejezését követően, a vonatkozó költségek egyike sem számolható el.

1.10.14 Fontos az integrált projekt és akciói hosszú távú fenntarthatósága?

Az integrált projektek jelentős befektetést képviselnek, és az Európai Unió nagy fontosságot tulajdonít e befektetések hosszú távú fenntarthatóságának. A kedvezményezetteknek a projekt időtartama alatt meg kell vizsgálniuk, hogyan lehet ezeket a befektetéseket megőrizni, fenntartani, továbbfejleszteni és felhasználni a projekt befejezése után.

Mivel az IP általában nem éri el a célzott terv vagy stratégia teljes végrehajtását az időtartama alatt, meg kell könnyítenie az illetékes hatóságnál és a többi fő érdekelt félnél a kapacitásépítést, amely katalizátorként hat a terv teljes megvalósulásának folyamatára.

Emiatt a célzott tervben vagy stratégiában előjelzett tevékenységek megvalósításának megfelelő koordinációját célzó akciókat (akár a LIFE által finanszírozottan, akár nem) és a különböző forrásokat is elő kell jelezni.

Ezeket a szempontokat be kell építeni a projektkoncepcióba és az esetleges teljes körű pályázati anyagba, és az értékelési folyamatban alaposan ellenőrizni fogják.

1.10.15 Kiterjeszthető az integrált projekt kutatási tevékenységekre?

Ahol a Horizont 2020 program – a 2014–2020¹²évekre vonatkozó kutatási és fejlesztési keretprogram részeként EU-s támogatást kaptak, a projektet alátámasztó ismeretek fejlesztésére és bővítésére irányuló korlátozott kutatás végezhető egy LIFE projekt keretében. A kutatás szigorúan csak a projekt célkitűzéseire korlátozódhat, és azokhoz szorosan kell kapcsolódnia, a pályázónak pedig részletesen be kell mutatnia, hogyan függ a projekt megfelelő megvalósítása ezektől a kutatási tevékenységektől, igazolnia kell, hogy a meglévő tudományos alapok nem elegendőek, és részleteznie kell, hogy miként fogják felhasználni az új ismereteket a projektakcióinak megvalósításához. Ilyen esetekben a tudományos publikációk a projekt fontos eredményének tekintendők. Tekintve azonban, hogy az integrált projektek meglévő tervek vagy stratégiák megvalósítására irányulnak, az esetek többségében ilyen jellegű kutatási tevékenységek nem várhatók.

1.10.16 Tartalmazhat-e az integrált projekt nagy léptékű infrastruktúrafejlesztési beruházást?

A megcélzott terv vagy stratégia tartalmazhat infrastruktúrafejlesztést, nagy léptékű infrastruktúra-fejlesztésekre összpontosító projektek nem tartoznak a LIFE program tárgykörébe, és ezért nem támogathatók. Egy projektet akkor tekintenek nagy infrastruktúra létrehozására irányulónak, ha abban „egy infrastruktúra elem” létrehozásának költsége meghaladja az 500 000 eurót. „Egy infrastruktúra elem” minden, az adott infrastrukturális beruházás működését fizikailag biztosító szerkezeti elemet magában foglal (pl. átkelőhely állatok számára autópályák felett, sorompók, táblázás stb.). Az összeg kivételes esetekben túlléphető, ha a pályázatban részletes műszaki indoklást adnak arról, miért szükséges az infrastruktúra a LIFE rendelet 10., vagy 11., cikkében leírt célkitűzések hatékony megvalósításához.

1.10.17 A projekt ökológiai lábnyomának csökkentésére irányuló erőfeszítések

A teljes pályázatban be kell mutatni, hogy a pályázó miképpen szándékozik gondoskodni a projekt „ökológiai lábnyomának” az ésszerűen lehetséges legalacsonyabb szinten tartásáról. A projekt leírásába bele kell venni a projekt időtartama alatt a CO₂-kibocsátás csökkentése érdekében teendő erőfeszítéseket. Azonban tisztában kell lenniük azzal, hogy az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentési költségei nem számolhatók el.

1.11 Személyes adatok védelmére vonatkozó záradék

¹²Az Európai Parlament és a Tanács 2013. december 11-i, 1293/2013 számú (EU) rendelete lefekteti a „Horizont 2020 – a kutatás és innováció keretprogramja (2014–2020)” részvételi és terjesztési szabályait, és hatályon kívül helyezi a 1906/2006 számú (EC) rendeletet (OJL 347, 2013. december 20, 81. o.)

A pályázatokban szereplő személyes adatok, így különösen a kedvezményezettek és társfinanszírozók neve, címe és egyéb elérhetőségük egy BUTLER nevű adatbázisba kerülnek, amely az EU intézményei és ügynökségei, valamint titoktartási szerződés által kötelezett külső monitorozó munkatársak számára lesz elérhető. A Butler adatbázist kizárólag a LIFE pályázatok kezelésében használják.

Minden projekt összegzése, a koordináló kedvezményezett nevével és elérhetőségi adataival együtt felkerül majd a LIFE weboldalára, ahol nyilvánosan elérhető lesz. A koordináló kedvezményezett felkérés esetén köteles a megadott adatok helyességét ellenőrizni. A sikeres kedvezményezettek és az általuk projektjeikhez elnyert támogatási összegek bekerülnek egy nyilvános adatbázisba is, amelynek neve Pénzügyi Átláthatósági Rendszer¹³.

Az Szerződő Hatóság vagy alvállalkozói a sikertelen pályázók személyes adatait a jövőbeli pályázatokkal kapcsolatban utánkövetésre felhasználhatják.

E folyamat során a Szerződő Hatóság és alvállalkozói betartják az A személyes adatok közösségi intézmények és szervek által történő feldolgozása tekintetében az egyének védelméről, valamint az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 2000. december 18-i 45/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletet. A pályázóknak joga lesz a birtokunkban lévő adataikat megtekinteni és javításukat kérni.

Egy pályázat beadása magába foglalja azt is, hogy a pályázó hozzájárul a pályázatban szereplő személyes adatainak a fentiek szerinti használatához. Az adatokat a fentiekben leírtaktól eltérő, semmilyen más célra nem használják fel.

¹³Pénzügyi átláthatósági rendszer (Financial Transparency System, FTS) – Európai Bizottság

2. LIFE INTEGRÁLT PROJEKT

2.1 Miben különböznek a LIFE integrált projektek a hagyományos LIFE projektektől? Melyiket válasszam?

A LIFE finanszírozásra vonatkozó pályázat benyújtását megelőzően a pályázónak ki kell választania a megfelelő projekt kategóriát. A pályázat csak egyetlen LIFE projekt kategória alatt nyújtható be.

Az alábbi táblázat összefoglalja a LIFE „hagyományos projektek” és a LIFE integrált projektek közötti legfontosabb különbségeket:

	Hagyományos projektek*	Integrált projektek
--	---------------------------	---------------------

<p>Terjedelem</p>	<p>(Környezetvédelem alprogram):</p> <p>Egy vagy több, a LIFE rendelet III. mellékletében bemutatott Környezetvédelem alprogramhoz tartozó tematikus prioritásra, és adott esetben egy vagy több,</p> <p>a többéves munkaprogramban meghatározott, a tematikus prioritás megvalósítását célzó projekt témára irányulnak</p> <p>(Éghajlat-politika alprogram):</p> <p>egy vagy több, a többéves munkaprogramban meghatározott, az Éghajlat-politika alprogramhoz tartozó prioritási területre irányul.</p>	<p>Bizonyos, a természetre, a levegőre, a vízre, a hulladékra, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra és az éghajlatváltozás mérséklésére irányuló stratégiai tervekkel összefüggő konkrét beavatkozási területekre korlátozottak, az alábbiak szerint:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ A Természetvédelmi integrált projektek a Priorizált Intézkedési Terveket valósítják meg; ▪ A Vízgazdálkodási integrált projektek a Vízyűjtő-gazdálkodási Terveket valósítják meg; ▪ A hulladékra vonatkozó integrált projektek a Hulladékgazdálkodási terveket vagy a hulladékmegelőzési programokat valósítják meg ▪ A Levegőminőség-védelmi integrált projektek a Levegőminőségi
--------------------------	---	--

A LIFE hozzájárulás társfinanszírozási arányai (%) és összegei (EUR)	Legfeljebb 60% (vagy legfeljebb 75%) Az eddigiekben kialakult átlag 1–2 millió euró	Legfeljebb 60% Várható átlag 10 millió euró
Pályázat	<p>Kétlépcsős benyújtás (környezetvédelem alprogram):</p> <p>1. Projektkoncepció.</p> <p>2. Teljes körű pályázati anyag.</p> <p>Egylépcsős benyújtás (éghajlat-politika alprogram):</p> <p>1. Teljes körű pályázati anyag</p>	<p>Kétlépcsős benyújtás:</p> <p>1. Projektkoncepció.</p> <p>2. Teljes pályázat</p>
Földrajzi lépték	Helyi, regionális, multiregionális, nemzeti vagy transznacionális szinten valósul meg.	<p>Regionális, multiregionális, nemzeti vagy transznacionális léptékben valósul meg.</p> <p>A Levegőminőség-védelem körébe tartozó integrált projekteknek legalább 5</p>

<p>A valamely uniós/nemzeti jogszabályok alapján kidolgozott tervhez vagy stratégiához kapcsolódás követelménye.</p>	<p>Nem</p> <p>A hivatkozás tervekre/stratégiákra opcionális (többletpontszám adható érte).</p>	<p>Igen.</p> <p>Hozzá kell járulnia az uniós/nemzeti jogszabályok alapján kidolgozott specifikus tervek vagy stratégiák teljes körű megvalósításához vagy azokat katalizálnia kell.</p>
<p>A kiegészítő alapok bevonása a projekten kívül</p>	<p>Nem szükséges.</p> <p>Nincs kettős finanszírozás vagy átfedés más uniós alapokkal.</p>	<p>Igen.</p> <p>Legalább egy releváns uniós, nemzeti vagy magánfinanszírozási forrás kötelező bevonása a kiegészítő tevékenységek megvalósításához, az adott terven vagy stratégián belül.</p> <p>Nem lehet kettős finanszírozás vagy más uniós forrásokkal való átfedés magára a LIFE IP céljaira vonatkozóan.</p> <p>Az IP-k megvalósítása az uniós finanszírozás jobb elérhetőségét</p>

Kedvezményezettek	Közzogi szervek vagy magánszervezetek.	Közzogi szervek vagy magánszervezetek. Az integrált projektet általában az érintett terv vagy stratégia megvalósításáért felelős illetékes hatóságnak kell benyújtania és vezetnie.
Érdekeltek részvétele	Elvárás	Kötelező
Projektidőszak (átlagos)	Korábban: 1–5 év	Várható: több mint 6 év
Projekt típusok	Pilot, demonstrációs, legjobb gyakorlat vagy tájékoztató, tudatosságnövelő és terjesztési projektek	Az integrált projektek a „hagyományos” projekt típusok különféle elemeit egyesítik magukban: elsősorban a különféle kísérleti (pilot), demonstrációs és tájékoztató, tudatosságnövelő és terjesztési elemekkel kombinálható legjobb gyakorlat elemeket kell tartalmazniuk. Valamilyen kapacitásépítési elemet mindenképpen tartalmazniuk kell.
Elszámolható költség	A Támogatási Szerződésben foglaltak szerint.	A Támogatási Szerződésben foglaltak szerint.

A megvalósítási mechanizmus	Teljes, részletes projektterv a kezdetektől	Gördülő programozás és szakaszonkénti beszámoló-készítés.
Fenntarthatóság	A legtöbb projekthez szükséges.	Minden integrált projekthez szükséges, ideértve a hosszú távú kötelezettségvállalást és a kapacitásépítést is.

* A hagyományos projektekkel kapcsolatos további részletekért, kérjük, olvassa el a *LIFE Környezetvédelem és Erőforrás-hatékonyság, a LIFE Természet és Biodiverzitás, valamint a LIFE Éghajlat-politika* pályázói számára kidolgozott útmutatókat.

2.2. Milyen akciótípusok tartozhatnak egy integrált projekthez?

Lehetséges összetettségük miatt az IP-k általában nem tartoznak egyik „hagyományos” LIFE projekt kategóriába sem, hanem inkább ezek elemeit kombinálják.

Elvárás, hogy az IP-k a környezeti / éghajlat-változási problémákat nagyobb léptékben kezeljék, ill. oldják meg. A legtöbb IP ezért többnyire a bevált gyakorlatnak megfelelő akciókat valósít meg. Ezzel párhuzamosan bizonyára demonstratív vagy innovatív/pilot jellegű tevékenységekre is sor kerül, ha egy bizonyos – az adott léptékben vagy az adott körülmények között eddig meg nem oldott – problémára a legjobb megoldás megtalálásához van szükség rájuk, vagy amikor egyáltalán nem is léteznek megoldások. A megcélzott terv vagy stratégia hatékony és jól összehangolt megvalósításának lehetővé tétele érdekében minden integrált projektnek kötelezően tartalmaznia kell kapacitásépítési elemet vagy elemeket.

Az integrált projekteket úgy kell kialakítani, hogy biztosított legyen a projekt alaptevékenységeinek ismételhetősége és más területen való megvalósíthatósága. Az integrált projektnek elő kell készítenie a projekt alaptevékenységeinek legkésőbb közvetlenül a projekt megvalósításának befejezését követő tényleges megismétlését és más területen való megvalósítását. Meg kell határozni, hogy melyek a megismételhető/más területen megvalósítható tevékenységek, és ezeket a Projekt Konceptióban, és különösen a teljes pályázatban meg kell jelölni.

„Bevált gyakorlati elemek”: „bevált gyakorlati akciók”, amelyek megfelelő, költséghatékony, élvonalbeli technikákat, módszereket és megközelítéseket alkalmaznak a projekt speciális környezetének figyelembe vételével.

Az integrált projektek a tervek szerint az érintett tervben vagy stratégiában előrevetített intézkedések és tevékenységek megvalósításra törekszenek, az esetek többségében korábban kipróbált és bevált módszerek és eljárások segítségével.

Demonstrációs elemek: az adott projekt specifikus (például földrajzi, ökológiai, társadalmi-gazdasági stb.) kontextusában új, vagy ismeretlen, de máshol, hasonló körülmények között esetlegesen alkalmazható tevékenységeket, módszertanokat vagy megközelítéseket ültetnek gyakorlatba, tesztelnek, értékelnek és terjesztenek;

„Kísérleti elemek”: olyan technikákat vagy módszereket alkalmaznak, amelyeket korábban sehol nem alkalmaztak és nem próbáltak ki, és amelyek potenciális környezetvédelmi vagy éghajlat-politikai előnyöket nyújtanak a jelenlegi bevált gyakorlathoz képest;

Az IP-knek meg kell könnyíteniük a kedvezményezettek és érdekelt felek kapacitásépítését, különösen az illetékes hatóság(ok)ét, hogy biztosítsák a kiegészítő akciók, ill. a projekt által célzott egész terv vagy stratégia megvalósítását, valamint az IP beruházásainak fenntarthatóságát. A kapacitásépítést célzó akciók kiterjedhetnek a humán erőforrás erősítésére, munkaerő felvételével a kedvezményezettek részére, vagy a személyzet képzésével, valamint az érdekelt felekre, hogy technikai kapacitásaikat és tudásukat fejlesszék. Ezek lefedhetik az érintett szervezetek vagy rendszerek technikai kapacitásainak megerősítését, pl. monitorozó rendszerek vagy egyéb technikai létesítmények létesítésével. E tekintetben is a különféle források igénybe vételének hatékony összehangolására irányuló tevékenységekkel is számolni kell. Ide tartozhat továbbá különféle specifikus koordinációs csoportok vagy struktúrák felállítása, adminisztratív vagy jogi eszközök bevezetése stb. Annak ellenére, hogy egy adott integrált projekt önmagában nem képes a megcélzott terv vagy stratégia teljes körű megvalósítására, stratégiai kapacitásépítő intézkedéseket kell tartalmaznia annak érdekében, hogy ezek segítségével katalizálja az adott terv maradéktalan megvalósítására irányuló folyamatot. Az IP-knek ezért meg kell könnyíteniük a kapacitásépítést a vonatkozó terv vagy stratégia hatékonyabb megvalósításáért, ideértve a rendelkezésre álló alapok hatékonyabb felhasználási kapacitását.

2.3 Az integrált projektek támogatási területei

Környezetvédelem alprogram:

2.3.1. Természetvédelmi IP-k

A Természet integrált projektek hozzájárulnak különösen az EU Biodiverzitási Stratégiája 1. célkitűzésének, valamint az Élőhely és Madárvédelmi Irányelvek általános célkitűzéseinek megvalósításához. Különösen fontos, hogy az integrált projektek hozzájáruljanak a közösségi jelentőségű (Élőhely-védelmi Irányelv) fajok és élőhelytípusok védettségi állapotának, és/vagy a madárfajok állapotának javításához (Madárvédelmi Irányelv).¹⁴

Különösen fontos követelmény, hogy az integrált projekteknek elő kell segíteniük az Élőhely-védelmi Irányelv¹⁵ 8. cikkében foglaltak alapján az érintett országok vagy régiók Natura 2000 hálózatai részére kidolgozott Priorizált Intézkedési Tervek (PIT) megvalósítását. Ennek érdekében a LIFE Természet integrált projekteknek támogatniuk kell a Natura 2000 hálózat továbbfejlesztését, megvalósítását és irányítását elsősorban a természetvédelmi módszerek és gyakorlatok fejlesztése, tesztelése, bemutatása és alkalmazása révén, az egyes területek természetvédelmi értékeire vonatkozó ismeretek fejlesztésével, a tudatosság erősítésével, valamint a kedvezményezettek és az irányító hatóságok adminisztratív kapacitásának továbbfejlesztésével. Az integrált projektek tartalmazhatnak Zöld infrastruktúra¹⁶ intézkedéseket, ha a PIT-ben szerepel erre utalás, például a Natura 2000 területek strukturális és funkcionális összekapcsolhatóságának vagy az ökoszisztémák állapotának és az általuk biztosított szolgáltatások¹⁷ minőségének javítása érdekében.

Az integrált projekteknek meg kell valósítaniuk a LIFE által az érintett ország vagy régió (vagy országok és/vagy régiók együttese) vonatkozó Priorizált Intézkedési Terve vagy Tervei keretein belül finanszírozandó tevékenységek kiválasztott körét. E követelmény következtében sem egy Természetvédelmi integrált projekt Konceptiója, sem pedig a vonatkozó teljes pályázat nem nyújtható be a megfelelő szinten jóváhagyott és az Európai Bizottságnak benyújtott és általa elfogadható minőségűnek tartott Priorizált Intézkedési Terv

¹⁴ Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council on the conservation of wild birds <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:020:0007:0025:EN:PDF>

¹⁵

¹⁶ „Zöld”infrastruktúra (ZI) a természetes és természetközeli területek és más környezeti alkotóelemek stratégiaiilag megtervezett hálózata, melyet arra terveztek és alkalmaznak, hogy széles körben nyújtson ökoszisztéma szolgáltatásokat. Magában foglal zöld tereket (illetve kékkeket, ha vizes ökoszisztémáról van szó) és más fizikai jellemzőket a szárazföldi (beleértve a tengerparti övezeteket) és tengeri területeken. A szárazföldön a ZI mind vidéki, mind városi környezetben jelen van. Lásd: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52013DC0249>

¹⁷http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/ecosystem_assessment/index_en.htm

hiányában.

Érdemes megjegyezni, hogy a tagállamok/régiók a Priorizált Intézkedési Tervek többségét már 2013–2014-ben kidolgozták és benyújtották az Európai Bizottsághoz. Abban az esetben azonban, ha a Priorizált Intézkedési Terv például az érintett természetvédelmi intézkedések vagy a pénzügyi struktúra tekintetében jelentős módosításra szorul adott esetben az operatív programokra vonatkozó tárgyalások eredményeként, az érintett hatóságnak a szokásos csatornákon belül be kell nyújtania az aktualizált Priorizált Intézkedési Tervet, mégpedig a teljes pályázathoz csatolva.

Az adott tagállam adminisztratív struktúrái függvényében egy-egy Priorizált Intézkedési Terv vagy érintett ország teljes területét, vagy annak valamely régióját fedi le. Ez természetesen közvetlen hatással van az érintett Természetvédelmi integrált projekt földrajzi kiterjedésére, ugyanis az esetek többségében az ilyen projektek kizárólag egyetlen PIT megvalósítására irányulnak. Ettől függetlenül a pályázó megítélése szerint célszerűnek találhatja egy olyan integrált projekt benyújtását, amely ugyanannak az országnak, vagy mellette valamely szomszédos országnak is, egynél több Priorizált Intézkedési Tervének hatókörébe eső területeket fed le.

A Priorizált Intézkedési Terveknek a Natura 2000 célkitűzéseinek eléréséhez szükséges intézkedéseket kell megfogalmazniuk, ennek megfelelően hozzá kell járulniuk a Biodiverzitási Stratégia keretein belül meghatározott célok megvalósításához. A Priorizált Intézkedési Terveknek a fentiek mellett az intézkedések megvalósításához igénybe venni tervezett finanszírozási forrásokat is jelezniük kell. Egy adott Priorizált Intézkedési Terv megvalósítására meghatározott időkeret egybeesik a Biodiverzitási Stratégiában és a Többéves Pénzügyi Keretben rögzített határidőkkel, ennek megfelelően lefedi a 2014–2020 időszakot.

A Priorizált Intézkedési Tervet kidolgozó hatóságok lehetőség szerint feltüntették a LIFE programot különösen a Biodiverzitási Stratégia 1. és 2. számú céljainak a megvalósításában igénybe vehető források körében. További kiegészítő források (ERFA, EMVA, Horizont 2020, ETHA) a 3., 4. és 5., valamint egyes esetekben a 2. sz. célok megvalósításához nyújthat pénzügyi támogatást. A Természetvédelmi integrált projektek pályázói megának az integrált projektnak a kidolgozása során támaszkodhatnak a fenti indikatív jellegű finanszírozás lehetőségekre.

Egy Természetvédelmi integrált projekt pályázatban a pályázónak meg kell mutatnia, hogy az érintett projekt révén miképpen próbál hozzájárulni a Priorizált Intézkedési Terv

megvalósításához. Ennek érdekében a projekt tartalmazzon más, mind terjedelmüket, mind pedig időkereteiket tekintve a LIFE integrált projekt által támogatottakon túli tevékenységek vagy intézkedések megvalósításának finanszírozására alkalmas, kiegészítő források mobilizálásának elősegítést lehetővé tevő tevékenységeket.

A gyakorlatban ez annyit jelent, hogy az integrált projektnek tartalmaznia kell (i) a LIFE által finanszírozni tervezett Priorizált Intézkedési Terv intézkedései megvalósítását – és céljai elérését – közvetlenül elősegíteni képes tevékenységek kombinációját; és (ii) a Priorizált Intézkedési Terv megvalósítását elősegítő horizontális tevékenységeket.

Az integrált projekt általános célkitűzésein túlmenően a pályázatnak ennek megfelelően az alábbiakra vonatkozó információkat kell tartalmaznia:

- a Priorizált Intézkedési Terv közvetlenül az integrált projektben foglalt tevékenységek, vagy más, az integrált projekttel párhuzamosan más, mobilizált eszközök által finanszírozott, kiegészítő tevékenységek következtében történő megvalósításának várható szintje,
- az intézkedések által lefedett terület meghatározása, a Natura területek száma, valamint ugyanezen területeknek a saját bioföldrajzi régióikon belül az egyes fajok és élőhelytípusok szempontjából vett relevanciája,
- a fajok és élőhelyek (különös tekintettel a kiemelt élőhelyekre és fajokra és/vagy azokra, amelyeknek jelentések szerint kedvezőtlen a védettségi helyzete) védettségének várható javítása,
- Az Unió (Élőhelyvédelmi irányelv 11. és 17. cikke) számára fontos fajok és élőhelyek állapotának ellenőrzéséhez és felméréséhez szükséges kapacitás hosszú távú várható fejlesztése.

2.3.2 Vízgazdálkodási integrált projektek

A Vízgazdálkodás tematikus prioritási területéhez tartozó integrált projekteknek olyan intézkedések megvalósítását kell támogatniuk, amelyek elősegítik a tagállamokban a Víz Keretirányelvben előírtak szerint kidolgozott Vízgyűjtő-gazdálkodási Tervekben (River Basin Management Plans, RBMP) meghatározott jó állapot/potenciális célkitűzések elérése irányában történő előrehaladást.

E követelmény figyelembe vételével az integrált projekt megvalósításának szintjén

elfogadott Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv hiányában sem vízgazdálkodási integrált projekt Koncepció, sem teljes pályázat nem nyújtható be.

Az integrált projekteknek a Vízgyűjtő-gazdálkodási Tervben a vízgyűjtő egészében vagy annak egy jelentős méretű részében szükségessként meghatározottak közül kiválasztott intézkedések körét kell megvalósítaniuk.

A projekteknek a városi és a vidéki területek vízvisszatartásának növelése, a talajba szivárgás elősegítése, a víztároló kapacitás növelése, valamint a szennyezőanyagok természetes, vagy „természetszerű” folyamatok révén történő eltávolítása érdekében nagyléptékű (pl. vízgyűjtő területrészekre vagy egész folyóvölgyekre kiterjedő) intézkedések tervezésére és kialakítására kell összpontosítaniuk. A projekteknek szinergiák megvalósítására és a meglévő hidromorfológiai nyomások kezelésére, a biodiverzitás gazdagítására és a közjóléti/rekreációs érték növelésére irányuló tevékenységek végrehajtására kell törekedniük.

A tervezett tevékenységeknek az általánosan véve adott vízgyűjtő területen a jelenlegi vízállapotot érintő jelentős nyomásokra, különösen pedig a környezet vízmegtartó kapacitását érintő nyomásokra kell irányulniuk. Vélhetően ilyen jellegű nyomásokat állapítottak meg a tagállam által a vonatkozó uniós jogszabályokkal és politikákkal (pl. a Víz Keretirányelv, a Tengerszéli stratégiairól szóló keretirányelv, a Települési Szennyvízkezelési Irányelv, Ivóvíz Irányelv, a Fürdővíz Irányelv, az Árvíz Irányelv és/vagy az aszálytervek) összefüggő végrehajtási tervek kidolgozása érdekében a közelmúltban végrehajtott értékelések.

Az értékelés kiterjed arra, hogy a Vízgazdálkodási integrált projektekre vonatkozó pályázatok milyen mértékben járulnak hozzá a LIFE rendelet 3., 10., 11., és 12. cikkeiben meghatározott általános és specifikus célkitűzések közül egy vagy több megvalósításához

A Vízgazdálkodási integrált projektben be kell mutatni a projekt uniós hozzáadott értékét, tekintettel a Víz Keretirányelv célkitűzéseire történő hozzájárulásra – akár valamely nyomás számszerűsített csökkentése, akár a víztestek állapotának a jó védelmi állapot irányában történő javulása formájában. Ahol lehet, ezt ki kell egészíteni az integrált projekt révén realizálandó, tágabb értelemben vett ökoszisztéma szolgáltatási előnyök, hasznok vizsgálatával.

Az integrált projektek általános célkitűzésein túlmenően a pályázatokban az alábbi

aspektusokkal is foglalkozni kell:

- a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek várható végrehajtási szintje az IP-ben előirányzott műveletek közvetlen következményeként, vagy az IP mellett párhuzamosan mobilizált forrásokból támogatott kiegészítő tevékenységek révén,
- a projekt olyan vonatkozású hatása, hogy mennyire érint jelentős, korábban nem célzott problémákat, és/vagy eredményez-e fejlődést a Víz keretirányelv szerinti megfelelő állapot/lehetséges célkitűzések irányában,
- miképpen kerül sor valamely ökoszisztéma alapú megközelítés alkalmazására a Víz Keretirányelv, és más EU vízpolitikai célkitűzéseinek (Tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv, Települési Szennyvízkezelési Irányelv, Ivóvíz Irányelv, Nitrát Irányelv, Fürdővíz Irányelv, Árvíz irányelv és/vagy az Aszálytervek) teljesítését elősegítő tevékenységek kidolgozása és megvalósítása során, továbbá az integrált projekt megvalósítása révén realizálni szándékozott környezetvédelmi, társadalmi és gazdasági hasznok felmérése,
- miképpen támogatja az integrált projekt a Víz Keretirányelvben foglalt célkitűzések megvalósítását az IP hatókörén kívül – az eredmények más vízgyűjtő területekre történő átvitelének és ottani megismétlésének lehetősége.

2.3.3. Hulladékgazdálkodási integrált projektek

A Hulladékgazdálkodás tematikai prioritási területéhez tartozó integrált projektek kidolgozásának célja a 2008/98 sz. Hulladék Keretirányelv 28. cikkében előírt Hulladékgazdálkodási Tervek, és/vagy a Hulladék Keretirányelv 29. cikkében előírt hulladék-kibocsátás Megelőzési Programok megvalósítására irányuló integrált megközelítések alkalmazásának, kidolgozásának, tesztelésének és demonstrálásának támogatása.

E követelmény figyelembe vételével sem hulladékgazdálkodási IP Projekt Konceptió, sem teljes pályázat nem nyújtható be a megfelelő szinten elfogadott Hulladékgazdálkodási Terv vagy Megelőzési Program nélkül.

A kiválasztott tevékenységek körével a Hulladékgazdálkodási integrált projektekre vonatkozó pályázatoknak be kell mutatniuk az általuk a (a Hulladék Keretirányelv 4. cikke szerinti) hulladékhierarchia, a Hulladék Keretirányelv 11. cikkében előírt újrahasznosítási célok, és további, az uniós hulladékgazdálkodási jogszabályokban meghatározott célok, valamint mindezen célkitűzések eléréséhez szükséges intézkedések megvalósításához

történő hozzájárulás tekintetében előállítandó uniós hozzáadott értéket.

Az értékelés kiterjed arra, hogy az egyes pályázatok milyen mértékben járulnak hozzá a LIFE rendelet 3., 10., 11., és 12. cikkeiben meghatározott általános és specifikus célkitűzések közül egy vagy több megvalósításához

Az integrált projektek általános célkitűzésein túlmenően a pályázatokban ennek megfelelően az alábbi aspektusokkal is foglalkozni kell:

- a Hulladékgazdálkodási Tervek/Megelőzési Programok közvetlenül az integrált projektben foglalt tevékenységek, vagy más, az integrált projekttel párhuzamosan más, mobilizált eszközök által finanszírozott, kiegészítő tevékenységek következtében történő megvalósításának várható szintje, különös tekintettel a hulladékgyűjtésre és -kezelésre irányuló beruházásokra;
- a hulladék-kibocsátásra, termékek újrahasználatára, az újrahasználatra irányuló tevékenységekre való felkészülésre, a szelektív hulladékgyűjtés arányának növelésére (különös tekintettel a papír-, üveg-, fém-, műanyag- és bio-hulladékok szelektív gyűjtésére), az újrahasznosításra, a hulladéklerakás fokozatos megszüntetésére, a szemetelés visszaszorítására, továbbá a veszélyes hulladék megfelelő kezelésére gyakorolt hatás;
- az egyes hulladékáram-specifikus irányelvek (pl. a hulladék elektromos és elektronikai berendezésekre vonatkozó irányelv (WEEE- Directive), a csomagolási és csomagolási hulladék direktíva; hulladéklerakókról szóló irányelv) megvalósítása;
- különféle, a fenntartható hulladékgazdálkodást támogató gazdasági eszközök megvalósítása (kiterjesztett gyártói felelősség, a szennyező fizet elven alapuló konstrukciók, hulladéklerakási/hulladékegetési adók);
- a fentiekben meghatározott célkitűzések megvalósítását támogató, a kommunikáció fejlesztésére és a tudatosság erősítésére irányuló tevékenységek;
- a települési hulladék kibocsátásának, a hulladék összetételének és a hulladékhierarchia szerinti kezelésének monitorozására és vizsgálatára rendelkezésre álló hosszú távú kapacitás várható fejlődése, továbbá a hulladék

mozgásaira (szállítására) vonatkozóan érvényesített kontroll mechanizmusok megerősítése; ahol alkalmazható, a tagállamok részére a kidolgozott, az európai

- hulladékgazdálkodási jogszabályok végrehajtásának támogatására irányuló jogkövetés erősítési gyakorlatok keretein belül kidolgozott Útvonaltervben foglalt ajánlások megvalósításához való hozzájárulás
<http://ec.europa.eu/environment/waste/framework/support>

2.3.4 Vízgazdálkodási integrált projektek

A Levegőminőség-védelem tematikus prioritási területéhez tartozó integrált projekteket kell kidolgozni a 2008/50/EK Irányelvben meghatározott helyi és regionális levegőminőségi tervek megvalósítására és monitorozására irányuló integrált megközelítések alkalmazásának, fejlesztésének, tesztelésének és bemutatásának támogatására, amelynek végső célja a Nemzeti Levegőszennyezés-csökkentési Programok megvalósításához történő hozzájárulás. E követelmény figyelembe vételével sem Levegőminőség-védelmi IP Projekt Konceptió, sem teljes pályázat nem nyújtható be a megfelelő szinten elfogadott Levegőminőségi Terv nélkül.

E területen általánosságban nagyléptékű projekteket részesítünk előnyben. Ennek megfelelően, ha valamely Levegőminőség-védelmi integrált projekt a helyi Levegőminőségi Terveken alapul, akkor legalább öt, ilyen tervekkel rendelkező településsel folytatandó koordinációt és együttműködést kell magában foglalnia.

Ha valamely Levegőminőség-védelmi integrált projekt egy vagy több Regionális Levegőminőségi Terven alapul, akkor a LIFE integrált projektnek az összes érintett helyi közigazgatással és regionális közigazgatással folytatandó koordinációt és együttműködést kell magában foglalnia.

Az értékelés kiterjed arra, hogy az egyes pályázatok milyen mértékben járulnak hozzá a LIFE rendelet 3., 10., 11., és 12. cikkeiben meghatározott általános és specifikus célkitűzések közül egy vagy több megvalósításához

A pályázatokban ennek megfelelően az alábbi aspektusokkal is foglalkozni kell:

- az IP-ben előirányzott műveletek közvetlen következményeként vagy az IP mellett párhuzamosan mobilizált forrásokból támogatott kiegészítő tevékenységek révén létrejövő levegőminőségi terv várható végrehajtási szintje és a kapcsolódó levegőminőség javulása (különös tekintettel az Európai Unió levegőminőségéről

szóló jogszabályainak /meglévő és célzott környezeti levegő minőségére vonatkozó értékek, és ahol szükséges, a WHO által ajánlott szintek/, valamint a nemzeti kibocsátási határértékek, illetve a nemzeti kibocsátás csökkentésére vonatkozó kötelezettségvállalásoknak való megfeleléshez történő hozzájárulásra),

- a Levegőminőségi terv kifejlesztéséhez, végrehajtásához és értékeléséhez szükséges műveletsorra fordított figyelem: ellenőrzés és modellezés, emisszió-kataszterek létrehozása és forrás-hozzárendelések, szakpolitika kialakítása és végrehajtása, a nyilvánosság tájékoztatása és részvétele,
- a levegőminőség kezelésének és irányításának a megerősítéséhez való hozzájárulás, beleértve a vonatkozó helyi, regionális és nemzeti illetékes hatóságok bevonásának és kötelezettségvállalásának szintjét,
- a földrajzi terület és az érintettek száma, akiknek előnyük származna a jobb levegőminőségből (figyelembe véve az összes kihívást jelentő földrajzi, meteorológiai és társadalmi-gazdasági körülményt).

Éghajlat-politika alprogram:

2.3.5 Alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz integrált projektek¹⁸

Az ebbe a kategóriába tartozó integrált projektek célja, hogy adott esetben ökoszisztéma-alapú megközelítésekkel létrejőjenek olyan éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást segítő stratégiák vagy tervek, melyek az éghajlatváltozás által veszélyeztetett egyes területekre (pl.: tengerparti területek, aszályra vagy áradásra hajlamos területek) vagy egyes veszélyeztetett szektorokra (pl.: vízgazdálkodás, mezőgazdaság/erdőgazdálkodás, közegészségügy) összpontosítanak.

A más környezeti és éghajlat-politikákkal fennálló szinergiák központi szerepet tölthetnek be az alkalmazkodási projektekben; például ahol csak lehetséges elő kell segíteni a klímaváltozáshoz való alkalmazkodást, a katasztrófakockázat csökkentését, a biodiverzitást és a vízpolitikát. Az uniós hozzáadott érték megállapításánál fontos, hogy az IP mennyiben járul hozzá az éghajlatváltozással szembeni ellenállást erősítő célkitűzések eléréséhez, hogy mennyire érvényesül a különböző szektorokban és mennyiben járul hozzá minél több érdekelt bevonásához.

¹⁸ **Megjegyzés:** városi alkalmazkodási tervek találhatók a 2.6.3 részben

Az integrált projektek várhatóan akciók egy kiválasztott csoportját valósítják meg a LIFE által finanszírozandó vonatkozó alkalmazkodási stratégiában vagy tervben. A LIFE program keretében finanszírozott intézkedéseknek a nemzeti forrásokból vagy más, releváns uniós finanszírozási programokból támogatott intézkedések kiegészítőjének kell lennie, hogy áthidaló alkalmazkodási stratégiát vagy tervet valósíthassanak meg.

A pályázóknak be kell mutatniuk, miként célozza a projekt a stratégia, terv vagy ütemterv megvalósítását. Ennek szellemében a projektnek olyan akciókat is tartalmaznia kell, amelyek megkönnyíthetik az egyéb kiegészítő alapok használatát, amelyekkel finanszírozhatók az olyan akciók és intézkedések, amelyek kívül esnek a LIFE integrált projekt által támogatottak körén – mind annak terjedelmét és időkeretét tekintve. Ez azt jelenti, hogy a gyakorlatban a pályázat/integrált projekt az alábbiakat tartalmazza:

(1) akciók kombinációja, amelyek közvetlenül hozzájárulnak előreláthatóan a LIFE által finanszírozandó integrált projekt intézkedéseink megvalósításához – és a célok eléréséhez, továbbá

(2) horizontális akciók, amelyek a teljes stratégia vagy terv megvalósítását könnyítik meg, pl. a kapacitásépítést.

Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra vonatkozó integrált projekt projektkezelési koncepciójának vagy teljes pályázati anyagának benyújtásához szükséges, hogy a kérdéses nemzeti, regionális vagy helyi adaptációs stratégia/terv a megfelelő helyen jóváhagyásra/elfogadásra kerüljön.

Az IP általános célkitűzései mellett a pályázatnak ezért az alábbi információkat kell tartalmaznia:

- az alkalmazkodási stratégia/ terv várható megvalósítási szintje az IP-ben előírányzott akciók közvetlen következményeként, vagy az IP mellett párhuzamosan bevont forrásokból finanszírozott kiegészítő akciók révén,
- az intézkedések által lefedett földrajzi terület és azoknak a lakosoknak a száma, akiket az alkalmazkodási stratégia vagy az akcióterv érint,
- a LIFE és a kiegészítő projektek alapján megvalósított akciók elvárt hatása a régióban az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képesség javulására és a gazdasági szektorra,
- az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képesség elvárt javulása, különös tekintettel az EU Alkalmazkodási Stratégiájában megfogalmazott, éghajlatváltozás szempontjából érzékeny területeken,

- az IP támogatásával vagy az IP eredményeinek megismétlésével az országok/régiók/városok számának elvárt növekedése az integrált megközelítés alkalmazásával,
- az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás menedzselésének és irányításának a megerősítéséhez való hozzájárulás, beleértve a releváns helyi, regionális és nemzeti illetékes hatóságok és érdekelt felek bevonásának és kötelezettségvállalásának szintjét,
- az éghajlat-változási akciók különböző szektorokban történő érvényesítéséhez való hozzájárulás. **Példa alkalmazkodási stratégiák vagy tervek megvalósítását célzó integrált projektre, pl. Nemzeti Alkalmazkodási Stratégiára¹⁹:**

Egy nemzeti alkalmazkodási stratégia kiterjedhet kutatásra, tudástranszferre és kommunikációs intézkedésekre, az éghajlatváltozás kockázatainak és sebezhetőségeinek további felmérése mellett. **A LIFE által finanszírozott integrált projekt** használható kockázat- vagy sebezhetőség felmérések finanszírozására, kommunikációra, tudatosságnövelésre az éghajlatváltozáshoz történő alkalmazkodásról. Miközben a LIFE integrált projekt kutatási tevékenységeket csak korlátozottan tartalmazhat, az alkalmazkodási stratégiában megnevezett kijelölt kutatási akciók a kiegészítő akciókkal lefedhetők nemzeti alapokból történő finanszírozással vagy a Horizont 2020 program keretében. A vonatkozó tudástranszfer tevékenységek (pl. az oktatásba, képzésbe és infrastruktúrába irányult beruházások) szintén megvalósíthatók nemzeti alapokból vagy az Európai strukturális és beruházási alapokból finanszírozott kiegészítő akciók keretében.

A legtöbb, talán minden alkalmazkodási stratégiát valamilyen ágazatra összpontosítva fejlesztették ki²⁰, tükrözve a kormányközi és ágazaton átnyúló munkacsoportok szükségességét a megvalósítás elősegítéséhez. Ezért akciók szükségesek több érdekelt fél bevonásának biztosításához. A LIFE által finanszírozott integrált projekt felhasználható egy adott akcióval vagy az érdekelt felek között megosztott kihívással kapcsolatos interregionális vagy határon átnyúló együttműködés megalapítására és vezetésére. Továbbá, a LIFE által

¹⁹Ez a példa szemléltető célt szolgál annak bemutatására, hogyan alakítható ki egy IP, és nem tekintendő kiemelt területnek,

²⁰Bizottsági szolgálati munkadokumentum (SWD (2013) 134 végleges változat), Útmutató az alkalmazkodást célzó stratégiák kidolgozásához,
http://ec.europa.eu/clima/policies/adaptation/what/docs/swd_2013_134_en.pdf

finanszírozott integrált projektnek kapacitásépítő, ill. monitorozó és értékelő akciókat is kell tartalmaznia.

Az alkalmazkodási lehetőségek megvalósítására tekintettel, a LIFE által finanszírozott integrált projekt számos ágazatra fókuszálhat. Ebben a példában a projekt megcélozhatja a mezőgazdasági, erdészeti és vízgazdálkodási ágazatokat is. Míg a LIFE által finanszírozott integrált projekt lefedhet kísérleti természetes alapú megoldásokat árvízveszéllyel sújtott területeken, a nagyméretű árvízvédelmi akciókat az ESIF-ből finanszírozott kiegészítő akciók lefedhetik. Ami a mezőgazdaságot illeti, a LIFE által finanszírozott integrált projektek lehetnek éghajlat-változási, mezőgazdasági és vidékfejlesztési hálózatokat létesítő akciók, ill. kísérleti projektek. A kiegészítő akciók, mint a biogazdálkodás, az erdővédelem, az erdőtűzek és természeti katasztrófák megelőzése és kárenyhítése, finanszírozhatók az Európai strukturális és beruházási alapokból vagy nemzeti alapokból.

2.3.6 A városi éghajlatváltozás mérséklését és/vagy alkalmazkodását célzó integrált projektek:

Az ebbe a kategóriába tartozó integrált projektek támogatják az alacsony szén-dioxid-kibocsátásra való átmenet előmozdítása és/vagy az éghajlatváltozással szemben ellenállóképesebb társadalom városi akcióterv célzott megvalósítását. Javasolt a projektekben az alábbi témák kezelése:

- olyan városi vagy helyi alkalmazkodási és/vagy mérséklési stratégiák és cselekvési tervek megvalósítása, amelyek kapcsolódnak a „Polgármesterek Klíma- és Energiaügyi Szövetsége” kezdeményezésekhez.
- innovatív alkalmazkodási megoldások kidolgozása és bevezetése városi területeken, ideértve a **vízügyi, energetikai és építőipari ágazatokat** is; a **zöld infrastruktúra** előmozdítása és fejlesztése, hozzájárulás a **természetvédelmi és biodiverzitási célokhoz a városi területeken**; PPP együttműködések megvalósítása az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képesség terén.
- A városi vagy vidéki alacsony kibocsátású stratégiák megvalósítása, ideértve a városi közlekedést, a középületek és magánépületek energiahatékonyágát, a távfűtési képzést, az alacsony kibocsátású közvilágítást.

Erősen ajánlottak azok a városi cselekvési tervek, amelyek ugyanakkor az éghajlatváltozás

mérséklési és alkalmazkodási célkitűzésekhez is hozzájárulnak.

Ebben a kategóriában egy integrált projektnek számos várost le kell fednie, és támogatnia kell az egész stratégia vagy akcióterv megvalósítását.

A pályázóknak be kell mutatniuk, miként célozza a projekt a stratégia, terv vagy ütemterv megvalósítását. Ennek szellemében a projektnek olyan akciókat is tartalmaznia kell, amelyek megkönnyíthetik az egyéb kiegészítő alapok használatát, amelyekkel finanszírozhatók az olyan akciók és intézkedések, amelyek kívül esnek a LIFE integrált projekt által támogatottak körén – mind annak terjedelmét és időkeretét tekintve. Ez azt jelenti, hogy a gyakorlatban a pályázat/integrált projekt az alábbiakat tartalmazza:

- (1) akciók kombinációja, amelyek közvetlenül hozzájárulnak előreláthatóan a LIFE által finanszírozandó integrált projekt intézkedéseink megvalósításához – és a célok eléréséhez, továbbá
- (2) horizontális akciók, amelyek a teljes stratégia, terv vagy ütemterv megvalósítását könnyítik meg, pl. a kapacitásépítést.

Az IP általános célkitűzései mellett a pályázatnak ezért az alábbiakról is tájékoztatást kell adnia:

- az alkalmazkodásra és/vagy mérséklésre irányuló akcióterv várható megvalósítási szintje az IP-ben előirányzott akciók közvetlen következményeként, vagy az IP mellett párhuzamosan bevont forrásokból finanszírozott kiegészítő akciók révén,
- az intézkedések által lefedett földrajzi terület és azoknak a lakosoknak a száma, akiket az alkalmazkodásra és/vagy mérséklésre irányuló cselekvési tervek érintenek,
- az IP és a kiegészítő projektek keretében finanszírozott akciók elvárt hozzájárulása a városokban/helyi közösségekben az alacsony szén-dioxid-kibocsátáshoz és az éghajlatváltozásra rugalmasan reagáló gazdasághoz
- az IP támogatásával vagy az IP eredményeinek megismétlésével a városok/helyi közösségek számának elvárt növekedése az integrált megközelítés alkalmazásával,
- az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és/vagy azok csökkentése menedzselésének és irányításának a megerősítéséhez való hozzájárulás, beleértve a releváns helyi, regionális és nemzeti illetékes hatóságok és érdekelt felek bevonásának és kötelezettségvállalásának szintjét.
- az éghajlat-változási akciók több különböző szakpolitikai területen keresztül történő érvényesítéséhez való hozzájárulás

2.3.7. Az éghajlatváltozás mérséklése integrált projektek²¹

Az éghajlatváltozás mérséklése területhez tartozó integrált projekteknek támogatniuk kell az üvegházhatású gázkibocsátás-mérséklési stratégiák, intézkedési tervek vagy az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé haladó ütemtervek megvalósítását és konkrét önkormányzatokat vagy régiókat (pl.: ahogy a Polgármesterek Klíma- és Energiaügyi Szövetsége bejelentette), ipari vagy a mezőgazdasági szektorokat (regionális szinten, társadalmi vagy gazdasági szempontból elemezve a földhasználatot) vagy fenntartható és innovatív megközelítésű technológiákat és szolgáltatásokat bevezető egyéb gazdasági szektorokat kell érinteniük.

Az integrált projekteknek hozzá kell járulnia az uniós éghajlatváltozás mérséklési politika és szabályozás végrehajtásához és kidolgozásához. Ezek például:

- az EU Kibocsátás-kereskedelmi rendszere (EU ETS),
- az EU ETS által nem lefedett ágazatokra vonatkozó Erőforrás-megosztási Határozat (ESD);
-
- a LULUCF tájékoztatási intézkedés az 519/2013 határozatban foglaltak szerint;
- a Megújuló energia irányelv (RES);
- a Fluortartalmú üvegházhatású gázokról szóló 517/2014/EU rendelet;
- a 2030 éghajlat- és energiapolitikai keret olyan áttörést jelentő megoldások és folyamatok alapján, amelyek lehetőleg az ágazati alacsony szén-dioxid-kibocsátási ütemtervekből és stratégiákból, valamint a 2050-ig megvalósítandó alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdasági ütemtervek megvalósításából származnak.

A LIFE által finanszírozandó integrált projekt várhatóan akciók egy kiválasztott csoportját valósítja meg a vonatkozó üvegházhatású gázkibocsátás-mérséklési stratégiában, vagy az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdasági ütemtervben. A LIFE program keretében finanszírozott intézkedéseknek a nemzeti forrásokból vagy más, releváns uniós

²¹Megjegyzés: Városi mérséklési tervek találhatók a 2.6.3 részben

finanszírozási programokból támogatott intézkedések kiegészítőjének kell lennie, hogy áthidaló mérséklési stratégiát, tervet vagy ütemtervet valósíthassanak meg. A pályázóknak be kell mutatniuk, miként célozza a projekt a stratégia, terv vagy ütemterv megvalósítását. Ennek szellemében a projektnek olyan akciókat is tartalmaznia kell, amelyek megkönnyíthetik az egyéb kiegészítő alapok használatát, amelyekkel finanszírozhatók az olyan akciók és intézkedések, amelyek kívül esnek a LIFE integrált projekt által támogatottak körén – mind annak terjedelmét és időkeretét tekintve. Ez azt jelenti, hogy a gyakorlatban a pályázat/integrált projekt az alábbiakat tartalmazza:

(1) akciók kombinációja, amelyek közvetlenül hozzájárulnak előreláthatóan a LIFE által finanszírozandó integrált projekt intézkedéseink megvalósításához – és a célok eléréséhez, továbbá

(2) horizontális akciók, amelyek a teljes stratégia, terv vagy ütemterv megvalósítását könnyítik meg, pl. a kapacitásépítést.

Egy Éghajlatváltozás mérséklése integrált projektkoncepció vagy teljes körű pályázati anyag benyújtása előírja, hogy a kérdéses határon átnyúló, nemzeti, regionális iparág/ágazat/stratégia/akcióterv/ütemterv a megfelelő szinten el legyen fogadva/jóvá legyen hagyva.

Az IP általános célkitűzései mellett a pályázatoknak ezért az alábbi aspektusokat is kezelnie kell:

- a mérséklésre irányuló stratégia/ terv / ütemterv várható megvalósítási szintje az IP-ben előírányzott akciók közvetlen következményeként, vagy az IP mellett párhuzamosan bevont forrásokból finanszírozott kiegészítő akciók révén,
- az intézkedések által lefedett földrajzi terület és azoknak a lakosoknak a száma, akiket az mérséklésre irányuló stratégia vagy az akcióterv érint,
- az üvegházhatású gázok kibocsátásának elvárt csökkenése egy régióban vagy gazdasági ágazatban,
- az üvegház hatású gázok kibocsátásának csökkentésére irányuló innovatív technológiák, rendszerek és eszközök és/vagy legjobb gyakorlati megoldások számának növekedése
- az IP támogatásával vagy az IP eredményeinek megismétlésével az országok (tartományok) / régiók / ágazatok számának elvárt növekedése az integrált megközelítés alkalmazásával,

- az éghajlatváltozás mérséklése menedzselésének és irányításának a megerősítéséhez való hozzájárulás, beleértve a vonatkozó helyi, regionális és nemzeti illetékes hatóságok és érdekelt felek bevonásának és kötelezettségvállalásának szintjét.
- az éghajlat-változási akciók több különböző szakpolitikai területen keresztül történő érvényesítéséhez való hozzájárulás

Az üvegházhatású gázkibocsátás-mérséklési stratégiákat, cselekvési terveket, ütemterveket érintő integrált projektek három példája alább található²²:

Példa két integrált projektre a LULUCF Információ Akció megvalósításával kapcsolatban, az 519/2013 számú határozatban előírtak szerint:

1. példa: Üvegházhatású gázkibocsátás-mérséklés a tejágazatban

A nem CO² kibocsátásokat a mezőgazdaságban a tagállamoknak csökkenteni kell az Erőforrás-megosztási Határozat értelmében. Míg az elmúlt években ezek lefutottak, további eredmények érhetők el a tejtermékek piacának liberalizációjával kapcsolatban.

Ebben a kontextusban a tejágazat stratégiájának helyi, regionális, nemzeti vagy határon átnyúló szinten történő megvalósítása a földhasználat, földhasználat-változás és erdészet (LULUCF) keretében akciók széles skálájának finanszírozását teheti szükségessé, a bevonni kívánt potenciális érdekelt felek (ágazati képviselők, tejgazdaságok, legelőtulajdonosok / takarmánybeszállítók, tejipar, ellátási lánc, tanácsadók, kutatók, helyi és nemzeti hatóságok, az EU alapok irányító hatóságai, a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat, helyi akciócsoportok stb.) rendelkezésére álló különböző forrásokból.

A LIFE által finanszírozott integrált projekt például felhasználható különböző, a kapacitásépítést, kötelező monitorozást, értékelési akciókat és előkészítő akciókat, így a szénlábnym elemzését és mérséklési potenciálját tartalmazó tejágazati stratégia vagy ütemterv megvalósítását célzó intézkedések, ill. a tejipari tenyésztési és takarmányozási rendszerek fejlesztésének/tesztelésének/megvalósításának finanszírozásához.

²²Ezek a példák szemléltető célúak, annak bemutatására, hogy egy IP miként alakulhat ki, így nem tekintendők kiemelt területnek.

Ezen a területen a Kiegészítő akciók olyan forrásokból jöhetnek, mint a közös agrárpolitika (KAP), a Horizont 2020, az Európai Innovációs Partnerség a mezőgazdasági termelékenységért és fenntarthatóságért (EIP-AGRI), az Európai strukturális és beruházási alapok, nemzeti finanszírozású projektek, magánalapok stb. Ezek az akciók, amelyek csökkenthetik a tejágazat károsanyag-kibocsátását, magukba foglalhatják a tejipari tenyésztési és takarmányozási technikák kutatását, fejlesztését és tesztelését, a szén-dioxid auditot és a gazdasági szintű döntéshozatali eszközök kifejlesztését, figyelembe véve a szén-dioxid kibocsátás-csökkentési juttatásokat, az innovatív hulladékgazdálkodást és a rövid ellátási láncokat, de ugyanígy a szaktanácsadási szolgáltatásokat, a szakképzést, ill. e kiegészítő akciók megvalósításához szükséges kollektív és egyéni befektetéseket is. Ha szükséges, ezeket az akciókat a LIFE által finanszírozott integrált projektbe is be lehet vonni.

Várhatóan az egész ágazati stratégia megvalósul.

2. példa: Kibocsátás-csökkentés éghajlatkímélő tűzezláp-művelés útján:

A tagállamok által kidolgozott földhasználati, földhasználat-változási és erdészeti (LULUCF) akciók megvalósításának keretében, az 529/2013 határozat szerint egy IP kiterjedhet a nemzeti szinten szükséges intézkedések részleges finanszírozására a károsanyag-kibocsátás korlátozása vagy csökkentése érdekében, ill. hogy szinten tartsa, vagy növelje a LULUCF köréből történő kivételeket.

Ha például a LULUCF akciói intézkedéseket fogalmazznak meg a mezőgazdasági szerves talajok, különösen a tűzezlápok művelésének javítására, a LIFE által finanszírozott integrált projekt finanszírozhatja egy régió tűzezlápjainak feltérképezését és elemzését, e tűzezlápok éghajlatbarát művelési tervének kidolgozását, valamint e terv megvalósítási struktúráját, ideértve a kötelező monitorozási és értékelési akciókat.

A bevonandó potenciális érdekelt felek lehetnek tűzezlápok tulajdonosai és kezelői, helyi, regionális és nemzeti hatóságok, NKSZ-ek, gazdálkodók, erdészek, ill. egyéb gazdasági

szereplők, uniós alapok kezelő hatóságai, a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat, helyi akciócsoportok stb.

A Kiegészítő akciók finanszírozhatók egyéb forrásokból is, pl. az Európai strukturális és beruházási alapokból, a Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégiákból, a Horizont 2020-ból, hogy a lápterületek hasznosításának legmegfelelőbb gyakorlatát, az átvett mezőgazdasági gyakorlatot, pl. a talajbolygatás minimálisra csökkentését vagy a lefolyás megelőzését és a lápterületek újranedvesítését ösztönző extenzív gyakorlatot és intézkedéseket kutassák, teszteljék és ösztönözzék. Ha szükséges, ezeket az akciókat a LIFE által finanszírozott integrált projektbe is be lehet vonni.

A megfelelően indokolt esetekben részleges megvalósításra lehet szükség.

Példa az alacsony szén-dioxid-kibocsátású, versenyképes gazdaság 2050-ig történő megvalósítási ütemtervének megvalósítására

Az iparágak kidolgozták az alacsony szén-dioxid-kibocsátású, versenyképes gazdaság 2050-ig történő megvalósításának ütemtervét, kielemezve, hogy az egyes iparágak miként járulhatnak hozzá az EU 2050-es éghajlatvédelmi akciók célkitűzéseéhez²³, nemzetközi versenyképességük megőrzése mellett. Az ütemtervek ezért stratégiai alapul szolgálhatnak e kiemelt LIFE IP keretében megpályázott beruházásokhoz. **Egyéb stratégiai dokumentumok, egyértelmű hozzájárulással a 2030-ig szóló éghajlat-változási és energiaügyi célokhoz, lehetőség szerint erőforrás-hatékony célkitűzésekkel kombinálva²⁴, szintén figyelembe vehetők.**

A LIFE által finanszírozott integrált projekt felhasználható konkrét megvalósítási akciók finanszírozásához, pl. az erőforrás- és energiahatékony ipari folyamatok ágazat-specifikus

²³2011 márciusában az Európai Bizottság közzétette a „Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású, versenyképes gazdaság 2050-ig történő megvalósításának ütemterve” dokumentumot, amely különböző intézkedéseket mutat be, amelyekkel az EU hosszú távon csökkentheti az üvegházhatású gázok kibocsátását, ösztönözve az iparban tevékenykedő érdekelt feleket ágazat-specifikus ütemtervek kidolgozására. Ezt az Erőforrás-hatékony Európa megvalósításának ütemterve, a 2050-ig szóló energiaügyi ütemterv és a közlekedéspolitikai fehér könyv, majd végül az új, 2030-ig szóló energiaügyi és éghajlat-változási csomag követte.

²⁴Az erőforrás-hatékony célkitűzések az éghajlatvédelmi és energetikai célok kiegészítői lehetnek, az uniós célkitűzésekhez kapcsolódóan, „Az erőforrás-hatékony Európa megvalósításának ütemterve és a körforgásos gazdaság felé mutató Kommunikáció: Európa zéró hulladék programja” c. dokumentumban előírtak szerint.

alkalmazása, az újrahasznosítás és a berendezések. Például a kibocsátás-csökkentés több lehetséges útvonala feltárható egy javított folyamat keretében, így pl. az alternatív üzemanyagok alkalmazása, az üzemanyagok vagy nyersanyagok kiváltása, optimalizáló technológiák, vagy nagyobb energiahatékonyság a gyártási folyamatban. Továbbá, a LIFE által finanszírozott integrált projektnek kapacitásépítő, ill. monitorozó és értékelő akciókat is kell tartalmaznia.

Kiegészítő támogatás adható nagyobb infrastrukturális, kutatási és innovációs tevékenységekhez, rövid ellátási láncokhoz és a terület egyéb szolgáltatásaihoz egyéb forrásokból, mint pl. az Európai strukturális és beruházási alapok, a Horizont 2020, egyéb uniós vagy nemzeti források, ill. magánalapok stb. Ezenkívül a fejlesztési bankok (EIB, EBRD vagy nemzeti fejlesztési bankok) által történő finanszírozás is igénybe vehető.

A potenciálisan bevonható érdekelt felek lehetnek iparági szervezetek, az ellátási láncban tevékenykedő vállalatok, kutatási szervezetek, közhatóságok és NKSZ-ek. Helyi, regionális, nemzeti vagy határon átnyúló megvalósítású pályázatok egyaránt benyújthatók.

2.4 Hogyan kell megfogalmazni egy IP pályázatot?

Egy IP pályázatnak világosnak, koherensnek, reálisnak és megvalósíthatónak kell lennie az akciók és a menetrend tekintetében. A pályázatot alaposan ki kell dolgozni a projekt megvalósítását megelőző körülmények, a problémák, veszélyek és prioritások tekintetében a kapcsolódó tervben, illetve stratégiában leírt módon. Egyértelmű kapcsolatnak kell lennie a problémák és veszélyek, a projekt célkitűzések, a javasolt akciók és a projekt várt eredményei között.

A pályázatnak tartalmaznia kell az adott időszakban előirányzott akciók világos leírását (hogyan, hol, mikor és ki fogja a pályázat egyes akcióit elvégezni). Az időbeli tervezésnek életszerűnek kell lennie.

Az akciók logikus sorban követik egymást, az összefüggés a projektakciók között pedig a projekt leírásában adható meg. Az IP során elvégzendő akciók kölcsönösen kapcsolatban állhatnak egymással, vagy függhetnek az IP-n kívüli akcióktól, de szükségesek a célzott terv vagy stratégia megvalósításához. Az IP-t azon kockázat minimalizálásával kell megtervezni,

hogy ez a kölcsönös függőség veszélyeztetné az IP megvalósítását, amennyiben az IP-n kívüli akciókat többé nem lehet megvalósítani.

Annak érdekében, hogy a projekt finanszírozása támogatható legyen, mindegyik akciónak ki kell elégítenie az alábbi feltételeket:

- A konkrét megvalósítási akciók (C akciók) a célzott tervben vagy stratégiában kell előjelezni;
- a tevékenység szükségessége kellőképpen indokolt a projekt célkitűzéseinek tükrében;
- Garantálni kell a befektetések hosszú távú fenntarthatóságát.

Az IP pályázat készítésekor a támogatható akciók alábbi főbb típusait egyértelműen meg kell különböztetni:

- Előkészítő tevékenységek (A Tevékenységek),
- Konkrét megvalósítási akciók (C akciók)
- A projektaikciók hatásának nyomon követése (D akciók)
- kommunikáció és az eredmények terjesztése (E tevékenységek);
- Projektmenedzsment, és a projekt előrehaladásának nyomon követése (F Tevékenységek).

Felhívjuk az IP-k pályázóinak figyelmét az IP-nek a nagy területi lefedettségének szükségességére. A célzott terv vagy stratégia megvalósításának **nagy földrajzi területet** kell lefednie, különösen regionális, több régióra kiterjedő, nemzeti, illetve határon átnyúló szinten. Egy Vízgazdálkodási integrált projekt esetében például a projekteknek olyan, nagyléptékű területi egységeket kell lefedniük, mint például egy részvízgyűjtő vagy vízgyűjtő terület.

A Hulladékgazdálkodási integrált projektek esetében a nagy területi lefedettség az érintett hulladékgazdálkodási terv által lefedett terület egészének vagy jelentős részének lefedését jelenti. A lefedettséget úgy kell kialakítani, hogy az hosszú távon tegye lehetővé a tervnek a lefedett terület egészében történő végrehajtását.

A Levegőminőség-védelmi integrált projekt esetében, ha a projekt Helyi Levegőminőségi

Terveken alapul, akkor **legalább öt**, ilyen tervekkel rendelkező településsel folytatandó koordinációt és együttműködést kell magában foglalnia. Ha projekt Regionális Levegőminőségi Terven alapul, összes érintett helyi közigazgatással és a regionális közigazgatással folytatandó koordinációt és együttműködést kell magában foglalnia.

Az integrált projekt sikerének kulcsa a helyzet függvényében a nemzeti, regionális és a helyi hatóságok és a nem állami érintettek közötti szoros együttműködés. Az integrált projektek célja az általuk megcélzott terv vagy stratégia megvalósításához szükséges hosszú távú kapacitás létrehozása. A pályázatnak ezért kellő mennyiségű információt és bizonyítékot kell szolgáltatnia annak bemutatására, hogy előirányozták a szükséges kapacitásépítési tevékenységeket, és hogy minden intézkedést megvalósítanak az IP lezárása előtt annak garantálása érdekében, hogy a felelős hatóságok és érdekelt felek folytatni tudják a terv vagy stratégia megvalósítását az IP lezárása után. Ebből a szempontból a kapacitásépítési akciókat a konkrét C akciók közé lehet sorolni.

Az IP-khez szükséges a fő érdekelt felek bevonása. A fő érdekelt feleket bevonják a célzott uniós terv vagy stratégia megvalósításába. A pályázók megfelelő akciókat terveznek a projektben, hogy lehetővé tegyék a jól azonosított és megfelelő érdekelt felek bevonását a projekt megvalósításába.

2.4.1 Előkészítő akciók (A akciók)

Általános alapelvként minden előkészítő tevékenységeknek olyan gyakorlati ajánlásokat és/vagy információkat kell eredményezniük, amelyek (akár a projekt megvalósítása során vagy a projekt befejezését követően) további előkészítő munka nélkül megvalósíthatók vagy felhasználhatók. Ráadásul, azokban a kivételes esetekben, amikor az előkészítő tevékenységek a projekt végrehajtása során nem vezetnek közvetlen megvalósításhoz (akár magán az integrált projekten belül, vagy az integrált projekt időtartama alatt megvalósított más, kiegészítő tevékenységek révén), a pályázatban megfelelő magyarázatokat, kötelezettségvállalásokat és biztosítékokat kell bemutatni arra vonatkozóan, hogy e tevékenységeknek a projekt befejezését követő teljes megvalósítása hatékonyan biztosított. A projektek többsége valójában tartalmaz előkészítő tevékenységeket. A projekt nem tartalmazhat a projekt megvalósításának megkezdését megelőzően teljes mértékben elvégzett előkészítő tevékenységeket.

Az előkészítő akciókra az alábbiaknak kell teljesülnie:

- Egyértelműen kapcsolódjon a projekt célkitűzéséhez/célkitűzéseire;
- Ne az épp megvalósítás alatt lévő IP tervének vagy stratégiájának kidolgozását célzó akciók legyenek (vagy olyan tervek, amelyeket a lehetséges IP támogatás négy területének valamelyikén kell kidolgozni); ugyanakkor lehetnek a megvalósítás alatt lévő stratégia vagy terv felülvizsgálatát célzó akciók, ha az IP projektkoncepcióval benyújtott terv jelen verziója, vagy a teljes körű pályázati anyag lejár az IP megvalósítási időszakában; tartalmazhatnak további tervezési tevékenységeket, ha ezek a terv teljes és hatékony megvalósítása szempontjából szükségesek;
- Nem lehetnek olyan tevékenységek, amelyek nem vezetnek a megcélzott terv tényleges megvalósításához;
- Legyen jelentősen rövidebb, mint a projekt megvalósításának időtartama és jóval a projekt megvalósításának befejezését megelőzően kell befejeződnie;
- Ne legyenek kutatási akciók, kivéve, ha a jelen Útmutató 1.10.15 pontjában leírt kivételek közé tartoznak,
- A Természetvédelmi integrált projektek esetében: nyílt tengeri területek kivételével nem lehetnek új Natura 2000 területek leltárai,

Az előkészítő tevékenységeket – jóllehet általában korlátozott időkerettel rendelkeznek – nem feltétlenül kell az IP első szakaszában végrehajtani vagy megkezdeni. Hatóköriük függvényében az ilyen tevékenységek a projekt megvalósítási időszakának bármely részében végrehajthatók, akár a projekt valamely későbbi szakaszában is megkezdhetők.

Az előkészítő tevékenységek körébe tartozhatnak például az alábbiak:

- A projekt folyamán megvalósítandó technológiákra és folyamatokra vonatkozó szakmai/műszaki tanulmányok áttekintése;
- A projekt megvalósításához szükséges adatgyűjtés és modellezés, vagy adatbázisok létrehozása;
- Az IP során megvalósítandó folyamat optimalizálása;

- Megfelelő monitoring rendszerek kialakítása (ideértve például egy adott Természetvédelmi integrált projekt esetében a 17. cikk szerinti nyomon követéshez szükséges monitoring rendszereket);
- A projekt konkrét természetvédelmi/megvalósítási tevékenységeit előkészítő tevékenységek (szakmai/technikai tervezés, engedélyeztetési eljárások, az érintettekkel folytatott konzultációk stb.);
- A (pl. a Natura 2000 céljait szolgáló) terület menedzsment tervek, vagy a (pl. fajok és élőhelyek kapcsán alkalmazandó) cselekvési tervek kidolgozása/felülvizsgálata;

2.4.2 Konkrét megvalósítási akciók (C akciók)

Ezek a pályázat törzstevékenységei és az IP által célzott terv vagy stratégia szerint előjelzett akciókat kell megvalósítaniuk. Ezek várhatóan leginkább bevált gyakorlatok, de lehetnek innovatív és/vagy demonstrációs akciók is.

A konkrét megvalósítási akcióknak kézzel fogható és mérhető környezeti/éghajlat-változási előnnyel kell rendelkezniük. Az akciók leírásának ezért konkrét környezeti / éghajlat-politikai előnyt kell bemutatnia.

Az integrált projektek céljait tekintve (az előkészítő tevékenység csoportjába tartozó tevékenységek mellett) bizonyos kapacitásépítési tevékenységek is tekinthetők megvalósítási tevékenységeknek. E körbe tartozhat például a terv jobb megvalósításához szükséges koordinációs folyamatok, struktúrák és eljárások kialakítása vagy továbbfejlesztése.

A projekt megvalósítása során mindvégig figyelemmel kell kísérni a konkrét megvalósítási tevékenységek tényleges hatását (lásd: A projekttevékenységek hatásának figyelemmel kísérése – D Tevékenységek).

Az integrált projektek egyik típusára vonatkozóan sem létezik a konkrét tevékenységek minimális szintjére vonatkozó, specifikus követelmény. Várható azonban, hogy a megcélzott terv/stratégia megvalósítása során az integrált projektek többsége a költségvetésének jelentős részét az adott terv/stratégia prioritásaival összhangban kézzelfogható eredményekkel járó konkrét tevékenységekre fordítja. A pályázatok értékelése során ez a szempont figyelembe vételre kerül.

A konkrét megvalósítási tevékenységeknek a megcélzott környezeti / éghajlat-politikai vonatkozások javítására (vagy romlásuk lassítására/megállítására/visszafordítására) kell irányulniuk – akár közvetlenül, akár a terv vagy stratégia megvalósítására rendelkezésre álló kapacitás növelése révén. Hatásuknak mérhetőnek kell lennie, és a projekt során monitorozni és értékelni szükséges.

A tevékenységek tartalmazhatnak infrastruktúrafejlesztést, nagyléptékű infrastruktúra-fejlesztésekre összpontosító projektek vagy tevékenységek azonban nem tartoznak a LIFE program tárgykörébe, és ezért nem támogathatók, amint azt a 1.10.16. pontban foglaltak is jelzik.

E tevékenységeken keresztül történt beruházások fenntartását a projekt befejezése után hosszú távon biztosítani kell. Egyebek között azokban az esetekben, amikor valamely tevékenységre olyan földterületen kerül sor, amely a kedvezményezettek egyikéhez sem tartozik, a kedvezményezetteknek létre kell hozniuk egy egyezményt a tulajdonossal, amelyben az vállalja, hogy tartózkodik minden olyan tevékenységtől, amely kedvezőtlen hatást gyakorolna a projekt révén létrehozott fejlesztésre/helyreállításra. Ezt a megállapodást megfelelően hosszú (ideális esetben legalább 30 éves) időtartamra kell létrehozni. Az ilyen egyezmények létrehozását kifejezetten jelezni kell az érintett tevékenység(ek) leírásában és a kapcsolódó „elvárt eredmények” részben.

a) Földvásárlás / földbérlet vagy kompenzáció fizetése a használatért

A Természetvédelmi integrált projektek konkrét tevékenységei között szerepelhet bizonyos földterületek megvásárlása vagy bérlete, vagy földterületekért kompenzáció fizetése. Ilyen tevékenységek kellően indokolt kivételes esetekben más típusú integrált projektekben (pl. vízgazdálkodási, éghajlat-politikai integrált projektek) is támogathatók lehetnek.

E körbe tartozik:

- a földvásárlás és kapcsolódó költségei (például: közjegyzői kiadások, adók stb.);
- tartós földbérlet és a kapcsolódó költségek;
- egyszeri földhasználati kompenzációs kifizetések és a kapcsolódó költségek.

(Megjegyzés: A rövidtávú bérlet és/vagy kompenzációs kifizetés csak akkor támogatható, ha pilot tevékenységek bemutatásához kapcsolódik – lásd lejjebb)

Nem támogatható semmilyen, közjogi szervnek történő földvásárlási, kompenzációs

vagy lízing kifizetés, a helyi hatóságok (pl. települések vagy hasonló szervek) részére történő rövid távú lízingfizetés kivételével.

A helyi hatóságok számára ajánlott az ilyen kifizetésekből származó bevételeknek különféle, a Natura 2000 hálózattal vagy a Biodiverzitási Stratégiával összefüggő, természetvédelmi vagy lakossági tudatosítási intézkedésekbe történő visszaforgatása. *Azok a pályázatok, amelyek az érintett helyi hatóságok kötelezettségvállalását tartalmazzák az uniós hozzáadott értékre nagyobb pontszámot kapnak a projekt értékelési eljárásában, ezért nagyobb esélye van a társfinanszírozás elnyerésére.*

a1) Földvásárlás

A földvásárlás költségei az alábbi feltételek teljesülése esetén lehetnek elszámolhatók. A pályázó a teljes körű pályázati anyagban e feltételek mindegyikét köteles tárgyalni, kifejtve, hogy az egyes feltételek miként teljesülnek, vagy a projekt során miként fognak teljesülni.

1. A földvásárlásnak egyértelműen kapcsolódnia kell a projekt célkitűzéseire.
2. A megvásárolt földterületnek hozzá kell járulnia a Natura 2000 hálózat integritásának továbbfejlesztéséhez, fenntartásához vagy helyreállításához.
3. A földvásárlás az egyetlen, vagy a leginkább költséghatékony módja a kívánt természetvédelmi eredmény elérésének.
4. A vásárolt földterületet hosszú távon a LIFE 11., 14. vagy 15. cikkében meghatározott célkitűzésekhez igazodó használatra tartják fenn; a legmegfelelőbb jogvédelem biztosításával.
5. a kedvezményezetteknek biztosítaniuk kell, hogy az adásvételi szerződés, a közjegyzői okmányok és a földhivatali bejegyzés magában foglalja annak garانتálását, hogy a földet egyértelműen (időkorlátozás nélkül) természetvédelmi célokra jelölik ki. Ahol mindkét lehetőség fennáll (adásvételi szerződés és földhivatali bejegyzés), a kedvezményezetteknek azt a változatot kell felhasználniuk, amely a legerősebb hosszú- távú védelmet biztosítja. Felhívjuk a figyelmet, hogy a zárójelentéssel a kedvezményezetteknek az adásvételi szerződés egy példányát is be kell nyújtaniuk a földhivatal részére a fent említett garanciával együtt. Ha ezeket a dokumentumokat nem adják át, a vonatkozó földvásárlás költségeit és a járulékos költségeket nem elszámolhatónak ítélik. Azokban az országokban, amelyekben a vonatkozó jogszabályok nem engedik meg ilyen

biztosítéknak a földhivatali nyilvántartásban vagy az adásvételi szerződésben történő kikötését, az Szerződő Hatóság más, ezzel egyenértékű biztosítékot is elfogadhat, amennyiben az hosszú távon azonos szintű védelmet biztosít.

6. a földet a projekt egyik kedvezményezettjének kell megvásárolnia, amely vagy egy jól megalapozott magánszervezet (vagyis természettel foglalkozó nem kormányzati szervezet vagy egyéb szerv) vagy egy természettel megbízott közjogi szerv, és e szervezetnek kell a föld tulajdonosának maradnia a projekt befejezése után is;
7. a pályázatnak igazolnia kell, hogy az a kedvezményezett, amely a földvásárlást végrehajtja, rendelkezik a szükséges kompetenciával és tapasztalattal a természetvédelmi célú földvásárlást illetően, továbbá azt is alátámasztani szükséges, hogy a tervezett cél reális a projekt időkeretein belül;
8. Ha a beszerző testület magánszervezet, alapító okiratának rendelkeznie kell arról, hogy a szervezet megszűnése esetén a területet mely, a természetben elsődlegesen tevékenykedő jogi személyre ruházzák át (pl. másik természetvédelmi NKSZ vagy megfelelő közjogi szerv).
9. A pályázatban bizonyítani kell, hogy a vételár megfelel az érintett régióban az adott ingatlantípusra vonatkozóan az adott időpontban érvényesülő piaci árszintnek.
10. Igazolni kell, hogy a megvásárolt földterület a projekt kezdőnapját megelőzően nem állt közhatósági testület vagy szervezet tulajdonában. Az állami tulajdonból a közelmúltban magántulajdonba került földterület megvásárlása nem számolható el.
11. A földvásárlásra a projekt közben speciális helyreállítási és/vagy aktív gazdálkodási vagy használatkorlátozási előírások vonatkoznak, amelyek túlmutatnak a jogi kötelezettségeken és az érvényben lévő korlátozásokon, amelyeket nem lehetne bevezetni a föld megvásárlása nélkül. A kiváló természetvédelmi státuszban lévő földvásárlás (amely nem igényel helyreállítást, speciális művelést vagy használati korlátozásokat) csak akkor számolható el, ha a projekt célkitűzései szempontjából stratégiai fontosságú.

a2) Tartós földbérlet, jogok megvásárlása, egyszeri kompenzációs kifizetés

A fent felsorolt feltételek ilyen típusú kifizetésekre is érvényesek, ahol és amennyiben alkalmazhatók. A pályázónak az alábbi feltételek mindegyikére ki kell térnie a pályázatában, bemutatva minden egyes feltételre vonatkozóan, hogy miképpen teljesül, vagy hogyan

teljesül majd a projekt megvalósítása során. A bérleti időszaknak elegendően hosszúnak (pl. 30 év) kell lennie a természetvédelmi fejlesztés tartósságának biztosításához.

ac) Rövidtávú bérlet vagy ideiglenes kompenzációs kifizetés

A földbérleti vagy kompenzációs kifizetések a projektidőszakon belül csak a célzott fajok, élőhelyek vagy ökoszisztéma természetvédelmi státuszára kedvező kísérleti akciók demonstrációjához szükséges mértékben támogathatók. A projekt zárójelentésében megfelelően indokolni kell a rövidtávú bérleti díj kifizetések költséghatékonyságát (azt, hogy vételár összhangban állt az érintett régióban az adott ingatlantípusra vonatkozóan az adott időpontban érvényesülő piaci árszinttel).

2.4.3 A projektakciók hatásának nyomon követése (kötelező D akciók)

Minden projektben be kell számolni a projekt eredményeiről és hatásairól, a LIFE integrált projektekre vonatkozó teljesítményindikátorok szemszögéből (további útmutató a „Kötelező tevékenység” alatt található).

A pályázatban tehát meg kell határozni a projekt hatásainak mérésében figyelembe venni kívánt **specifikus mutatókat** (vagy jelezni kell az erre vonatkozó tevékenységeket). A kiválasztott mutatóknak összhangban kell állniuk a megvalósítás alatt álló tervvel és annak célkitűzéseivel, az IP által megoldani szándékozott problémákkal és a tervezett tevékenységek típusával. Fel kell mérni a kiinduló helyzetet, amelyből a projekt indul (alapvonal) és az előrehaladást rendszeresen össze kell ezzel hasonlítani.

A projekt által a megcélzott terv megvalósítására gyakorolt hatás, továbbá meghatározott természetvédelmi, biodiverzitási vagy környezetvédelmi problémákra, valamint a fejlesztés alatt álló kapacitásokra gyakorolt hatások figyelemmel kísérésének, monitorozásának lehetővé kell tennie a projektvezetés számára annak megerősítését, hogy a kialakított eszközök megfelelőek és alkalmasak az érintett problémák és fenyegetések kezelésére, vagy mindezen eszközök alkalmasságának megkérdőjelezését és esetlegesen új eszközök kialakítását. A projekt megvalósításának befejezésekor a kedvezményezetteknek képeseknek kell lenniük az elért előrehaladás számszerűsítésére a megcélzott terv megvalósítására gyakorolt hatások tekintetében is.

Az IP hatásainak monitorozását a projekt megvalósítása során **mindvégig** folytatni, az

eredményeket pedig **rendszeresen** értékelni kell. E tekintetben minden pályázatnak megfelelő mennyiségű monitoring tevékenységet kell tartalmaznia a projekt hatásainak méréséhez. A monitorozó akciók ezért minden projektben szükségesek. E tevékenységek nem azonosak a projekt megvalósításában elért előrehaladás figyelemmel kísérésével (lásd az F Tevékenységeket).

A projekt által megcélzott terv/stratégia végrehajtásához tett hozzájárulás monitorozása

Az IP projektakcióknak, így különösen a konkrét megvalósítási akcióknak (C akciók) mérhető növekedést kell elérni a célzott terv vagy stratégia megvalósításának sebességében.

Különös figyelmet kell fordítani az alábbiakra, és azokat specifikusan hozzájuk rendelt résztevékenységek megvalósításával kell biztosítani:

- a projekt **kapacitásépítési** hatásainak monitorozása a terv vagy stratégia hatékony és jól összehangolt megvalósítása érdekében; és
- a megcélzott terv megvalósításához felhasznált kiegészítő források mobilizálására és a velük való koordinációra gyakorolt közvetlen vagy közvetett hatás, ideértve a LIFE Utáni időszakot.

A projekt környezeti hatásának / a projekt éghajlat-politikai célkitűzésekre gyakorolt hatásának nyomon követése

Az integrált projekteknek kézzel fogható és mérhető hatást kell gyakorolniuk a környezetre / éghajlat-politikai célkitűzésekre. Konkrét mutatókat kell kialakítani a projekt által gyakorolt hatásoknak a projekt megvalósítása alatt és a befejezésekor történő értékeléséhez, valamint a kiindulási helyzethez viszonyított vizsgálatához. A projekt környezeti / éghajlati hatásának nyomon követéséhez külön tevékenységeket kell kialakítani oly módon, hogy azok a projekt többcélú teljesítési aspektusait is lefedjék.

A mutatóknak összhangban kell állniuk a megvalósítás alatt álló, megcélzott tervvel vagy stratégiával és annak környezeti/ éghajlat-politikai célkitűzéseivel, az IP révén megoldani tervezett természetvédelmi, biodiverzitási vagy környezeti / éghajlat-politikai problémákkal és a tervezett tevékenységek típusával.

A projekt társadalmi-gazdasági hatásainak nyomon követése

E felül az egyes pályázatoknak tartalmazniuk kell – ha alkalmazható – külön akciókat, amelyek a projektakciók a helyi gazdaságra és lakosságra gyakorolt társadalmi-gazdasági

hatását, ill. az IP hatását az ökoszisztéma funkcióira hivatott felmérni. Ez történhet egy, a projekt időtartama alatt összegyűjtött adatokat és eredményeket konszolidáló tanulmány formájában, amely aztán a projekt zárójelentésével együtt benyújtásra kerül. A projekteknek célul kell kitűzniük a környezet védelmének, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásnak és az éghajlatváltozás korlátozásának előnyeire vonatkozó társadalmi tudatosság és elfogadás fokozását. A projekt lehetséges kedvező hatásai például: a foglalkoztatás közvetlen vagy közvetett növekedése, más, kiegészítő bevételi források fejlesztésére irányuló tevékenységek (pl. ökoturizmus) fellendülése, a társadalmi és gazdasági elszigeteltség csökkentése, a területről/régióról alkotott kép javítása, mindennek eredményeként pedig a helyi közösség életképességének erősödése (különösen vidéki területeken).

A fentiekén túlmenően a kísérleti **(pilot)/demonstrációs elemeket** tartalmazó integrált projekteknek világosan meghatározott tevékenységeket kell tartalmazniuk a fő projekt megállapítások és eredmények – köztük tevékenységek és az eredmények költséghatékony megismételhetőségét vagy más területeken való megvalósíthatóságát biztosító, világosan meghatározott tevékenységek, továbbá a sikeres pilot/bemutató tevékenységek tényleges megismétlését vagy más területeken való megvalósítását biztosító intézkedések – értékelésére. Az e vonatkozásokban elégtelen pályázatokat nem tekintjük pilot/demonstrációs értékkel bíró pályázatnak.

A Természetvédelmi integrált projektek esetében egyértelműen értékelni kell a projekt intézkedései és a legfontosabb általuk biztosított ökoszisztéma szolgáltatások (pl. szénmegkötés, víztisztítás, beporzás stb.) közötti közvetlen összefüggéseket. A többfunkciós ökoszisztémák, mint pl. folyók, árterületek, erdők, tőzeglápok, stb., helyreállítását célzó projekt tevékenységek hatásait, amennyiben lehetséges, gazdasági szempontok alapján (pénzügyileg, ha nem lehet, minőségi becslést figyelembe véve) szükséges felmérni. Ezeknek, amennyire csak lehetséges, egybehangzónak kell lenniük a Biodiverzitás stratégia 5. akciójának megvalósítását szolgáló, az ökoszisztémák és szolgáltatásaik feltérképezésére és értékelésére (MAES) vonatkozó, európai szinten elfogadott módszertannal.

http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/ecosystem_assessment/index_en.htm

Kötelező tevékenység: A projekt hatását nyomon követő és mérő speciális tevékenységnek (amelyik feltölti adatokkal a dinamikus indikátorok online adatbázisát), a pályázat részét kell képeznie, meghatározott költségvetéssel. Minden egyes projekt megvalósítása során

beszámolókat kell készíteni a projekt eredményeinek és hatásainak alakulásáról a LIFE fő projektszintű mutatói alapján. Ezek az indikátorok hozzájárulnak a LIFE projekt hatásainak értékeléséhez. Minden egyes pályázatnak tartalmaznia kell egy olyan tevékenységet, amely a projektmutatókról szóló rendszeres jelentések elkészítéséhez szükséges információk összeállítását, valamint az ezekhez a mutatókhoz kapcsolódó adatoknak a dinamikus indikátorok adatbázisában (fő teljesítménymutatók adatbázis) történő rögzítését célozza. Az adatokat legkésőbb a projekt első fázisa és a projekt befejezése közötti időszakban (egyértelműen számszerűsítve azokat mind abszolút, mind pedig relatív értelemben), valamint a projekt befejezését követő 3 vagy 5 évben szükséges rögzíteni (kérjük, válassza ki a projektje szempontjából legmegfelelőbb időkeretet).

A dinamikus indikátorok adatbázisa elérhető a sikeres pályázók számára. Az adatbázis előzetese tájékozódás céljából hozzáférhető a következő weboldalon:

http://ec.europa.eu/environment/life/project/Projects/files/kpi/kpi_demo.htm

Amennyiben a weboldal nem működik (erre például akkor kerülhet sor, ha a pályázó böngészőjében nincs telepítve a Flash Plugin), lehetőség van egy .mp4 formátumú film letöltésére az alábbi hivatkozást használva:

http://ec.europa.eu/environment/life/project/Projects/files/kpi/kpi_demo.mp4

A pályázóknak a pályázati szakaszban ki kell tölteniük a megadott Excel táblázatot (LIFE Key Project Level Indicators Call 2018.xlsx). A dinamikus online adatbázis ekkorra még nem lesz kész; csak azért mutatják meg a pályázóknak, hogy lássák, milyen típusú információkat kell majd kitölteniük, **miután** a támogatási szerződésüket aláírták.

2.4.4 Kommunikációs és terjesztési akciók (kötelező – E akciók)

A LIFE IP-k várható célja végső soron a célzott terv teljes megvalósítása, különösen a kapacitások fejlesztése és az egyéb források bevonásának megkönnyítése. Az integrált projekteknek **a jó gyakorlatokra vonatkozó példákat kell bemutatniuk az uniós környezeti / éghajlat-politikáknak a tagállamokban és a régiókban történő, hatékony és kellően összehangolt megvalósítása érdekében.**

Az IP-kben akciókat kell bemutatni a projekt ismételhetőségének és átültethetőségének biztosítására, megvalósítása közben és azt követően. A sikeres megismétlés és a más területeken való megvalósítás olyan feladatokat igényel, amelyeknek célja a projekt által nyújtott megoldások hatásának megsokszorozása, az eredményeket alkalmazók szélesebb körének mobilizálása, annak érdekében, hogy még a projekt időtartama alatt, vagy az

integrált projekt befejezése után rövid-, de legfeljebb középtávon elérjék a kritikus tömeget.

Ennek megfelelően az integrált projekteknek a projekt eredményei terjesztésére irányuló, jelentős tevékenységeket kell tartalmaznia annak érdekében, hogy a felhalmozott tudást – például demonstrációs elemek segítségével – aktívan kommunikálja azon, megcélzott érdekeltek felé, amelyek vagy akik a legjobban tudják hasznosítani és alkalmazni a projektből levont tanulságokat. Mindennek létfontosságú eleme az olyan, további érdekeltekkel való kapcsolatépítés és az eredmények e körben történő terjesztése, akik – akár uniós szinten is – képesek az eredmények alkalmazására. Az e tekintetben elégtelen pályázatok nem részesülnek kedvező elbírálásban.

Bizonyos kommunikációs tevékenységek **kötelező** jellegűek az integrált projektek számára **(projekt honlap, hirdetőtáblák, a LIFE / Natura 2000 logók használata stb.)** és így kifejezetten, külön tevékenységek formájában jelenítendő meg a pályázatban. Ezenkívül minden egyes pályázatnak tartalmaznia kell egy „Hálózatépítés egyéb LIFE és/vagy nem LIFE projektekkel” című akciót. Ennek a tevékenységnek különféle látogatásokat, találkozót, információcserét és/vagy egyéb hasonló a megfelelő számú egyéb kapcsolódó LIFE projektekkel (folyamatban lévő vagy elkészült) való hálózatépítési tevékenységeket kell magában foglalnia. Ez szintén tartalmazhat hasonló eszmecseréket egyéb nem LIFE projektekkel, és/vagy a projekt célkitűzéseivel kapcsolódó információs platformokon való részvételt (beleértve a nemzetközi szintet, ahol indokolt).

A kommunikációs és terjesztési akciók, a projekt jellegétől függően az alábbi típusú akciók lehetnek:

- tájékoztató és tudatosságnövelő tevékenységek a nagyközönség és az érdekelt felek részére a projektről. Ezeket az akciókat általánosan a projektben korán el kell kezdeni, és a projekt megvalósítását hivatottak megkönnyíteni;
- közösségi tudatossággal és terjesztéssel kapcsolatos akciók, melyek célja a projekt és az eredmények népszerűsítése mind a nagyközönség, mind pedig az olyan érdekelt felek számára, amelyek profitálhatnak a projekt tapasztalatából;
- több technikai terjesztési akció az eredmények és a kísérleti/demonstrációs akciókból levont következtetések átültetésére irányulóan azok felé az érdekelt felek felé, akiknek a projekt tapasztalatai előnyére válnak, és akik magukat a projektben bemutatott akciókat is megvalósítják. Ezeket az akciókat általánosan csak akkor

lehet elindítani, ha a vizsgált módszert/technikát már kiértékelték. Ezeknek megfelelően hosszú ideig kell folytatódni ahhoz, hogy az eredményeket és a tanulságokat széles körben elterjesszék a projekt vége előtt.

A Természetvédelmi integrált projektek esetében kötelező a Natura 2000 hálózat lakossági tudatosítására irányuló tevékenységeket folytatni. Amennyiben a pályázat például Natura 2000 területekre / élőhelytípusokra / fajokra / vízgyűjtő területekre / hulladékgazdálkodásra vagy azok gyakorlati menedzselésére vonatkozó menedzsment tervek készítésére vonatkozó általános útmutatók kialakítását is magában foglalja, akkor igazolni kell benne az ilyen útmutatók szükségességét, valamint azt, hogy máshol nem léteznek a szükségesekkel egyenértékű útmutatók, továbbá meg kell határozni a megcélzott „lakosságot”, továbbá azt, hogy az útmutatók hogyan kerülnek terjesztésre körükben.

Amennyiben a pályázat kiterjed a **kisméretű** látogatói infrastruktúrák létrehozására, ezek nem haladhatják meg a konkrét megvalósításra (C) előírányzott költségvetés 10%-át a pályázati költségvetésben, és csak kellően indokolt, költséghatékony megoldás lehet, különben a felülvizsgálati szakaszban törlik az pályázati anyagból.

A kísérleti/demonstrációs akciók eredményeinek terjesztését szolgáló kommunikációs akciók skálája igen széles (médiamunka, rendezvények szervezése a helyi/regionális közösségnek, didaktikai munka az érdekelt felekkel vagy az iskolákkal, szemináriumok, workshopok, brosrák, szórólapok, hírlevelek, DVD-k, technikai publikációk stb.), és a pályázatban szereplő akciókkal koherens csomagot kell alkotniuk. Minden egyes kommunikációs és terjesztési akciónak egyértelműen meg kell határozni és meg kell indokolni a célközönséget, és a várakozás szerint lényeges hatásúnak kell lennie, mely utóbbi felmérése a vonatkozó projektakciók keretében történik. Ahhoz, hogy hatékonyak legyenek, ezeket az akciókat általában a projekt korai szakaszában kell elkezdeni. A nagy és költséges tudományos értekezletek szervezése vagy a nagyméretű látogatói (vagy egyéb) infrastruktúrák finanszírozása nem támogatható.

A LIFE weboldala <http://ec.europa.eu/environment/life/toolkit/comtools/index.htm> részletes tanácsokkal is szolgál a kommunikációs és terjesztési tevékenységekre vonatkozóan, különösen a következő anyagban: [*LIFE : Communicating with stakeholders and the general public – Best practices Nature – példák a Natura 2000-hez*](#), és az arra vonatkozó útmutatót, hogy [hogyan tervezzünk LIFE weboldalt](#).

2.4.5 Projektmenedzsment és a projekt előrehaladásának nyomon követése (kötelező –

F Tevékenységek)

A koordináló kedvezményezettnek gondoskodnia kell arról, a projekt operatív és menedzsment struktúrái jól szervezettek és kellően ellenőrzöttek legyenek. A megfelelő eszközök (berendezés, személyzet stb.) lehetővé teszik a projekt magas minőségű megvalósítását.

Ezért minden pályázatnak tartalmaznia kell mind projektmenedzsment, mind a projekt előrehaladását monitorozó akciókat. Ez a következő akciókat és járulékos költségeket foglalja magában:

- Projektmenedzsment, a kedvezményezettek által elvégzett tevékenységek a projekt irányítására (adminisztratív, technikai és pénzügyi aspektusok) és a LIFE jelentési kötelezettség teljesítésére vonatkozóan. A szakmai/technikai projektvezetés feladatai részben kiszervezhetők, feltéve, ha a koordináló kedvezményezett megtartja a projekt napi szintű ellenőrzését. A pályázatban szükséges annak kifejtése, hogy ezt az ellenőrzést miként garantálják. A projekt irányítási struktúráját világosan be kell mutatni (beleértve egy szervezeti ábrát és minden egyes személy és szervezet felelősségi területének részleteit). Nyomatékosan javasolt, hogy a projektmenedzsment stábnak legyen korábbi projektmenedzsment tapasztalata. Szintén **határozottan ajánlott**, hogy a projektvezető teljes munkaidőben lássa el ezt a feladatot. Ha egy koordinátor vagy projektvezető bizonyos tevékenységek végrehajtásához is közvetlenül hozzájárul, akkor a bérköltségének megfelelő része az adott tevékenységek becsült költségeihez sorolandó.
- Tekintve, hogy az integrált projektek több szakaszban valósulnak meg, a szokásos szakmai/technikai és pénzügyi beszámoló készítése mellett a projektvezetőknek a projekt későbbi szakaszaira vonatkozó részletes terveket is ki kell dolgozniuk (lásd 1.10.10). Az így keletkező, minden egyes szakaszra vonatkozó külön tervek a tervezett beszámolókkal együtt, azok szokásos részeként benyújtandó termékek. Ennek megfelelően ezt a tevékenységet nem kell különálló tevékenységként megjelölni, bár a kedvezményezettek úgy is dönthetnek, hogy ennek ellenére ezeket külön tevékenységként tüntetik föl.
- Az érintett kiegészítő forrásokkal történő koordináció/Munkacsoport – vagy hasonló megoldás – kialakítása szükséges az érintett forrásoknak a szóban forgó terv (pl.

Priorizált Intézkedési Terv) megvalósításához hosszú távon történő mobilizálásának elősegítéséhez.

- Képzés, workshopok és találkozók a projekt kedvezményezettjeinek személyzetével, ahol ezekre szükség van a projekt céljainak eléréséhez.

3. PÁLYÁZATI ADATLAPOK

3.1 Általános megjegyzések

2 féle LIFE integrált pályázati adatlap létezik:

- a projektkoncepció (CN) adatlapok 1. szakaszban, Word fájlban; és
- a teljes pályázati anyag adatlapok a 2. szakaszban:

Szakmai/technikai A., B., C. adatlapok Word
fájl formájában, és Pénzügyi F. adatlapok
Excel fájlban.

A projektkoncepció és a teljes pályázat szakmai/technikai A – C technikai adatlapjainak kitöltésekor kérjük, tartsa meg a szabványos A4-es formátumot. A tervezett intézkedések megvalósításának helyét bemutató térképeket mellékletben kérjük csatolni. Lehetőség szerint ezeket a térképeket is A4-es formában kérjük benyújtani, de, ha szükséges, A3-as formában is elfogadhatók. Az A4-es és az A3-as formától eltérő formátumok azonban nem elfogadhatók.

Jóllehet – az alábbi fejezetekben meghatározott kivételekkel – az adatlapok különböző mezőibe írható szövegekre vonatkozóan általában nem határoztunk meg karakterszámban kifejezett, kötelezően betartandó terjedelmkorlátokat, mégis azt kérjük, hogy a pályázó megfontoltan járjon el, és csak annyi szöveget és információt tüntessen fel, amennyi a pályázat céljaira feltétlenül szükséges. Az egyes adatlapokon vagy mezőkben megadott karakterszámok csak az általában elvárt szöveg hosszúságát jelölik, de a pályázóknak nem kell hozzá szigorúan tartaniuk magukat.

A különböző adatlapok előre meghatározott szövegeit, különösen a nyilatkozatokat, elvileg nem szabad módosítani annak elkerülésére, hogy hiányosnak és érvénytelennek tekintsék őket. A fenti szabály alóli kivételek alább találhatók.

Valahányszor egy adatlapból számos példányt kell előállítani, oldalanként használja a következő referenciaszámot: 2018-XY/1; 2018-XY/2 stb.

A különböző technikai és pénzügyi adatlapok adatai belsőleg összefüggésben vannak egymással, ezért kérjük, biztosítsa a vonatkozó adatlapok információinak koherenciáját a pályázaton belül.

Minden dátumot NN/HH/ÉÉÉÉ formátumban adjon meg.

3.2 1. SZAKASZ: A projektkoncepció – CN. adatlapok

A CN. adatlapok általában csak lényegre törő és összefoglaló jellegű tájékoztatást igényelnek, pontos referenciákkal az adott tervre vagy stratégiára, amelyek a projektkoncepcióban találhatók (a projekt eredeti nyelvén).

Ahol nem rendelkezik konkrét információkkal, melyeket a kötelező adatlapok bizonyos részeihez beírhatna, a „nem alkalmazható” vagy „nincs releváns információ”, megjegyzéseket, vagy más, ezekkel egyenértékű megjegyzést írjon be. Ne hagyjon az adatlapon üres részeket.

CNa adatlap – Általános projektinformáció

Projekt címe (max. 120 karakter): Foglalja magába a projekt kulcsfontosságú elemeit és célkitűzését, mint például célzott környezeti / éghajlat-politikai probléma és a földrajzi kiterjedés. Felhívjuk figyelmét, hogy az Szerződő Hatóság kérheti az elnevezés megváltoztatását, hogy az egyértelműbb legyen. A címet angol nyelven kell megadni.

Projekt rövidített megnevezése (max. 25 karakter): A rövidített névnek tartalmaznia kell a „LIFE-IP” szót, pl. „LIFE-IP RBMP-TAMDESI” vagy „LIFE-IP PAF-BURGLANDIA”. Ezt a betűszót minden CN. adatlapon fel kell tüntetni.

A projekt földrajzi helyszíne: Adja meg a tagállamo(ka)t, régió(ka)t, és/vagy városokat, amelyek a projekt helyszínéül szolgálnak, ahogy releváns. Ha a projektakciókat az EU-n kívül valósítják meg, az országot itt kell megnevezni.

Várható kezdőnap: A dátumot a NN/HH/ÉÉÉÉ formátumban írja be. A legkorábbi lehetséges kezdőnap (indikatív jelleggel) 2019. november 1., péntek – a végleges időpontot a teljes pályázat benyújtására vonatkozó felhívás tartalmazza majd. Figyelembe kell venni, hogy ha későbbi dátumot választ, előfordulhat, hogy az új projektek projektnyitó értekezleteinek részvételi költségei nem lesznek elszámolhatók.

Befejezés várható napja: Írja be a dátumot a NN/HH/ÉÉÉÉ formátumban.

Projekt szakpolitikai területe: A szakpolitikai területet a pályázó által megvalósítani kívánt terv határozza meg függetlenül attól, hogy a projekt tevékenységeinek eredményeit más szakpolitikai területek is hasznosíthatják.

A megcélzott terv/stratégia: Kérjük, adja meg az IP által megvalósítás alatt lévő terv vagy stratégia pontos címét egy teljes példányt kell benyújtani abban a projektkoncepcióval.

A kedvezményezettek: Sorolja fel az ebben a szakaszban azonosított koordináló kedvezményezett és az összes társult kedvezményezett teljes nevét.

Projekt költségvetés és igényelt uniós finanszírozás: Adja meg a várható akciók teljes költségét a LIFE integrált projekten belül, valamint a LIFE társfinanszírozással elszámolható teljes költséget is. Adja meg az igényelt összeget a LIFE hozzájárulását az elszámolható költség százalékos arányában.

Megjegyzendő, hogy a **LIFE forrásokon kívüli forrásokból** származó, a megcélzott terv megvalósítását szolgáló kiegészítő tevékenységekhez szükséges finanszírozásra vonatkozó összefoglaló információkat kell bemutatni a pénzügyi tervben (lásd a CNf adatlapot).

CNb adatlap – Koordináló kedvezményezett

Rövid név (max. 10 karakter): A kedvezményezettet a technikai adatlapokon, a pénzügyi adatlapokon és a jelentéseken a rövid névvel azonosítják.

Hivatalos név (max. 200 karakter): Adja meg azt a teljes nevet, amelyen a kedvezményezettet bejegyezték.

Jogállás: Válassza ki a következő 3 lehetőség egyikét: Közjogi szerv, magántulajdonban lévő kereskedelmi vagy magántulajdonban lévő nem kereskedelmi (beleértve az NGO-kat). Jelölje be a megfelelő jelölőnégyzetet. A jelen dokumentum 1.6 részében további útmutatást talál azzal kapcsolatban, hogy miképpen különböztetheti meg a magántulajdonban lévő szervezeteket a közjogi szervektől.

Közösségi adószám (VAT number): Írja be a szervezet közösségi adószámát.

Cégnyilvántartási szám: Ha van ilyen, akkor adja meg a szervezet nemzeti cégnyilvántartási számát vagy kódját a megfelelő kereskedelmi nyilvántartásból (pl. a Kereskedelmi Kamara nyilvántartása), cégnyilvántartásból vagy egyéb helyről.

Nyilvántartásba vétel dátuma (Registration date): Írja be a dátumot a NN/HH/ÉÉÉÉ formátumban.

Törvényes cím: Írja be az utca nevét és a házszámot, a Postafiók számát, községet / várost, irányítószámot. **Tagállam:** Használja a tagállamra vonatkozó kódot a következő webhelyen jelzett módon:

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/nuts_nomenclature/introduction

Kapcsolattartó személy adatai: Vezetéknév, Utónév

Funkció: A pályázat koordinálásáért felelős személy funkciója. Példák: Ügyvezető igazgató, Projektvezető stb.

Telefon- és telefaxszám (Telephone/Fax): Adja meg a kapcsolattartó személy adatait.

E-E-mail cím: Fontos: Az Szerződő Hatóság az értékelési folyamat során ezt az e-mail címet használja egyedüli kapcsolati pontként, a pályázó részére továbbítandó értesítések és a vele folytatott levelezés során.

Osztály/szervezet neve (Department / Service Name): Annak az osztálynak vagy szolgálatnak a neve a projektet koordináló szervezetnél, ahol a kapcsolattartó személy dolgozik. Ezekben a mezőkben az osztály vagy szolgálat címét kell megadni és nem a szervezet hivatalos címét. Adja meg: Az utca nevét és a házszámot, a Postafiók számát, községet / várost, irányítószámot és országot.

Weboldal: Adja meg a kedvezményezett hivatalos weblapjának címét.

A koordináló kedvezményezett tevékenységeinek rövid leírása (max. 2 000 karakter):

Írja le a szervezetet, annak jogállását, tevékenységeit és kompetenciáit a pályázatban javasolt akciók szakterületeinek vonatkozásában. Kérjük, jelölje meg, hogy a koordináló kedvezményezett-e a célzott terv/stratégia megvalósításáért felelős illetékes hatóság. A megadott leírásnak lehetővé kell tennie a Szerződő Hatóság számára, hogy kiértékelje a koordináló kedvezményezett technikai megbízhatóságát, azaz, hogy rendelkezik-e a javasolt projekt sikeres megvalósításához szükséges tapasztalattal és szakértelemmel.

CNc adatlap – A koordináló kedvezményezett nyilatkozata

Töltse ki az alábbi mezőket:

- A kedvezményezett neve.
- Kelt...dátum....: Az aláírás helye és időpontja.
- Aláírás: Az adatlapot alá kell írni.
- Az aláíró fél/felek neve és jogállása: Az adatlapot aláíró személy nevét és státuszát jól láthatóan fel kell tüntetni.

Fontos: Az adatlap kitöltését megelőzően ellenőrizni kell, hogy a kedvezményezettre nem érvényes-e 966/2012 sz. Pénzügyi Rendelet (2012. október 25.) (HL L 298., 2012.10.26.) 106. (1) és 107. cikkében meghatározott helyzetek valamelyike, lásd:

CNd adatlap – A projekt összegző leírása (KÖTELEZŐEN angol nyelven töltendő ki)

Ez az adatlap a projekt koncepció lényege, tekintve, hogy az itt bemutatott leírások alapján kerül eldöntésre az, hogy a koncepció illeszkedik-e az integrált projektekre vonatkozó előírásokhoz és hogy alkalmas-e arra, hogy a továbbiakban teljes pályázatot dolgozzanak ki belőle. Az adatlapot angol nyelven kell kitölteni.

A leírás legyen strukturált, tömör és egyértelmű – teljes hossza ne haladja meg a 10 oldalt. Ennek megfelelően a pályázó kerülje a részletes leírásokat; ehelyett helyezzen el pontos hivatkozásokat (legalább oldal- és fejezetszám megjelölésével) a megvalósítás alatt álló tervre/stratégiára.

Az IP leírása mellett az adatlapon elegendő információt kell feltüntetni az előjelzett, egyéb forrásokból finanszírozandó és az IP mellett a terv keretrendszerén belül megvalósítandó kiegészítő akciókról is. Az IP-re és a kiegészítő akciókra vonatkozó információt világosan el kell különíteni, az adatlapon jelzett módon.

A kiegészítő akciók/intézkedések számát és leírásuk terjedelmét ésszerű keretek között kell tartani, amely elegendő a pályázók terveinek bemutatásához a teljes terv megvalósítására anélkül, hogy a terveket teljes körű részletességgel ismertessék. Ebben a tekintetben kiemelték azok, amelyek az IP megvalósításának előfeltételei, ill. amelyek az IP-re épülnek vagy ahhoz közvetlenül kapcsolódnak (pl. az abban bemutatott módszereket használva, vagy párhuzamos akciók megvalósításával, amelyek a terv által lefedett más területen az IP-hez hasonlóak).

Ahol lehetséges, tegyen különbséget a projekt első szakaszában és a későbbi szakaszokban előjelzett célkitűzések és akciók között.

Az adatlapnak az alábbiakat kell tartalmaznia:

- **Átfogó kontextus/háttér/földrajzi terjedelem:**
Írja le a projekt által a vonatkozó terv vagy stratégia keretein belül közvetlenül megcélzott környezeti / éghajlat-politikai problémákat. Fejtse ki a terv eredményes megvalósítását hátráltató, meglévő hiányosságokat. Kérjük a LIFE IP tevékenységek által lefedett földrajzi terület megjelölését. Itt mutassa be a pályázó, hogy miért gondolja, hogy a pályázata megfelel az IP definíciójában foglaltaknak.

Hasonló, rövid tájékoztatást kérünk az IP tevékenységek megvalósításának ideje alatt végrehajtani tervezett kiegészítő tevékenységekről is.

- **A projekt célkitűzései:**

Adjon rövid leírást az IP célkitűzéseiről, csökkenő fontossági sorrendben felsorolva őket. Ezeknek a céloknak reálisnak (legyen elérhető a projekt időkeretén belül a javasolt költségvetéssel és eszközökkel) és egyértelműnek kell lenniük (félreérthetőség nélkül). Mindezeknek közvetlen összefüggésben kell állniuk a fentiekben meghatározott hiányosságokkal, és a projekt által megcélzott környezeti / éghajlat-politikai problémákkal, és közvetlenül az alapjául szolgáló tervben azonosított problémák és fenyegetések megoldására kell irányulniuk.

A kiegészítő akciókról adjon hasonlóan tömör tájékoztatást.

- **Alkalmazott akciók és eszközök:**

Az integrált projekt keretrendszerén belülieket írja le. Ügyeljen arra, hogy csak a fő akciókra összpontosítson, amelyek a projekt célkitűzéseit írják körül. Az akciók teljes terjedelmét később, a teljes körű pályázati anyag ismerteti. Kérjük, magyarázza el egyértelműen, hogy milyen eszközök lesznek felhasználva a projekt során a fentebb jelzett célok eléréséhez (a pénzeszközöket ne tüntesse fel). Győződjön meg róla, hogy egyértelmű kapcsolat van a javasolt akciók és eszközök, a mögöttes terv/stratégia, valamint a projekt céljai között. Kérjük, adjon meg a terv/stratégia adott részeire vonatkozó referenciákat.

Kérjük, foglalja össze – külön – a LIFE-től eltérő forrásokból finanszírozott kiegészítő akciókat/eszközöket is.

- **Várható eredmények (amennyire lehet, számszerűsítve):**

Sorolja fel a projekt végén várható fő eredményeket. A megjelölt eredményeknek közvetlen összefüggésben kell állniuk a kezelni kívánt környezeti / éghajlat-politikai problémákkal és a projekt céljaival. Általánosan szintén vonatkozniuk kell a célzott terv célkitűzéseire, és tükrözni az adott terv megvalósítási fokát. A várható eredményeknek konkrétnek, realisztikusnak és **számszerűsítettnek** kell lenniük, amennyire csak lehetséges.

A kiegészítő akciók várható eredményeit külön adja meg.

- **A projekt várható hozzájárulása a célzott terv/stratégia megvalósításához:**

A várható eredmények mellett jelölje meg a célzott terv/stratégia megvalósításának fokát vagy szintjét, amelyet közvetlenül az IP és el vagy az IP végére valósul meg.

A kiegészítő akciók várható hozzájárulását külön tüntesse fel.

- **A projektben érintett fő érdekelt felek:**

Kérjük az összes fő érdekelt nevének és szerepkörének feltüntetését (a CNa adatlapon már felsorolt kapcsolódó kedvezményezetteket itt nem kell ismételten jelezni), és röviden indokolja meg, hogy miért szándékozik ezeket az érdekelteket közvetlenül vagy közvetve bevonni a LIFE integrált projektbe.

- **Hosszú távú fenntarthatóság (ideértve a kapacitásépítést is):**

Kérjük, jelölje meg, hogy a projekt eredményeinek és hatásainak fenntarthatósága miként biztosított. Mutassa be továbbá röviden azt is, hogy miképpen biztosítják a kapacitásépítésre vonatkozó követelmény teljesítését – ideértve a különféle források igénybe vételének mobilizálására irányuló fokozott koordinációs tevékenységet – a projekt megvalósítása során, és azt követően.

- **A legfőbb várható korlátok és kockázatok:**

Fontos, hogy a pályázók azonosítsák az összes lehetséges belső vagy külső korlátot és kockázatot, melyek jelentős negatív hatással lehetnek a projekt sikeres megvalósítására. Figyelembe kell venni a társadalmi-gazdasági környezet vagy adminisztratív szempontok miatti lehetséges korlátokat és kockázatokat (pl. engedélyezési eljárások szükségessége). A projektkoncepció céljából elegendő itt azokat a szempontokat összefoglalni, amelyek vélhetően akadályoznák az egész projekt megvalósítását, jelezve, hogyan küszöbölne ki ezeket.

Tegyen különbséget a LIFE IP, és az előjelzett kiegészítő akciók között.

- **Éghajlat-politikai kérdésekkel/éghajlatváltozással kapcsolatos projekt (nem vonatkozik a LIFE Éghajlat-politika IP-kre):** A pályázóknak meg kell jelölniük, hogy a projekt jelentősen kapcsolódik-e az éghajlatváltozás témaköréhez, a megfelelő jelölőnégyzet bejelölésével. A jelentősen éghajlat-politikai kapcsolódású projekt meghatározása szerint, ahol a fő akciók olyan kezdeményezéseket és intézkedéseket érintenek, amelyek képesek csökkenteni a természetes és emberi rendszerek sebezhetőségét a várható vagy tényleges éghajlat-változási hatások által. Ebben az esetben kérjük, adjon rövid magyarázatot.

- **A biodiverzitással összefüggő projekt (a LIFE Természetvédelmi integrált projektek esetében nem alkalmazható):** A pályázóknak meg kell jelölniük, hogy a projekt jelentősen kapcsolódik-e a biodiverzitás témaköréhez, a megfelelő

jelölőnégyzet bejelölésével. A jelentősen biodiverzitáshoz kapcsolódó projekt meghatározása szerint, ahol a fő akciók olyan kezdeményezéseket és intézkedéseket érintenek, amelyek hozzájárulnak „A biodiverzitással kapcsolatos, 2020-ig teljesítendő uniós stratégia” célkitűzéseéhez. Ebben az esetben kérjük, adjon rövid magyarázatot.

CNe adatlap – Az adott országban/régióban a projekttel általánosan érintett terület(ek) térképe

Kérjük, világosan jelölje meg a célzott terv/stratégia és a terület(ek) által lefedett területet. Ha lehetséges, kérjük, jelölje meg a kiegészítő akciók területét is (az IP-n kívül). A térkép ebben a stádiumban csak indikatív célokat szolgál, amelyek a koncepció megértését könnyítik meg. (Kérjük, adja meg a térkép léptékét is és világosan fejtje ki a megjelölt területeket).

Hivatkozhat a tervre/stratégiára is.

E célból be kell mutatni egy olyan vizuális vízgyűjtőterület tervet (vagy más, ezzel egyenértékű terveket), amelyen a pályázó jelzi, hogy hol, és miképpen priorizálja az egyes beavatkozásokat.

Több térkép is megadható. A térkép formátuma csak A4 vagy A3 lehet.

CNf Adatlap – Pénzügyi terv:

A CNd adatlaphoz tartozó leírásokkal és az adatlap logikájával összhangban a pénzügyi terv táblázatos formában foglalja össze a megcélzott terv vagy stratégia céljainak érdekében megvalósítani szándékozott tevékenységek vagy intézkedések finanszírozására mobilizálni tervezett legfontosabb finanszírozási forrásokat – legalább az integrált projekt élettartamára kiterjedően.

Ennek megfelelően a táblázatnak meg kell jelölnie a LIFE IP akcióit várhatóan társfinanszírozó alapokat, továbbá az IP-t kiegészítően megvalósított akciókat/intézkedéseket finanszírozó alapokat.

A táblázat formátuma nem módosítható, kivéve a szükséges sorok hozzáadását a különböző finanszírozási források alatt.

A táblázatban megjelölhetők a nagyobb, egyedi akciók (pl. XX felépítése) vagy akciócsoportok/típusok (pl. gazdálkodók legeltetési tevékenységeinek támogatása-ban/-ben, X ha földvásárlás stb.), ahogy az a pályázó szándékainak ésszerű prezentálása szempontjából a legmegfelelőbb.

Magához a LIFE projekthez csak a finanszírozás összegét kell megadni euróban.

A kiegészítő tevékenységekre vonatkozóan az alábbi adatokat kérjük megadni:

Finanszírozási források: Ha lehetséges, adja meg a finanszírozási forrás/alap nevét (pl. EAFRD), megadva az intézkedés nevét és az adott alapok működési programját vagy azzal egyenértékű tervezetet. A források/alapok csoportosítása típus szerint történik (uniós, nyilvános, magán vagy nemzetközi). Adja meg a részösszegeket finanszírozási forrásként és finanszírozási típusként.

Felhívjuk a figyelmet, hogy az adatlapban megemlített alapok csak példaként szolgálnak. Ha azok az alapok nem relevánsak, kérjük, törölje őket. Ha egyéb alapok is hozzájárulnak a projekthez, kérjük, adjon sorokat az adatlaphoz a megfelelő klaszterben (pl. a Horizont 2020 az uniós alapok alatt sorolandó fel stb.).

A finanszírozandó akciók/intézkedések: Minden egyes finanszírozási forrás/alap alatt kérjük a finanszírozandó tevékenységek/intézkedések felsorolását (e célból ajánlatos a CNd adatlapon megjelenő leírásokra és/vagy a tervre/stratégiára vonatkozó utalásokat elhelyezni). E listával összefüggően jelölje meg a vonatkozó finanszírozási összeget (EUR) is, illetve, hogy ez a finanszírozás a LIFE projekt közvetlen társfinanszírozása (igen) vagy kiegészítő finanszírozás (nem) lenne. Fontos megjegyzés: A LIFE-on kívül egyéb uniós alapok nem használhatók finanszírozási forrásként a LIFE IP költségvetéséhez.

A támogatás státusza/dátuma: megítélve/pályázati szakaszban/még nem igényelve: Minden egyes finanszírozási forrás/alap tekintetében kérjük az odaítélés státuszának megjelölését. Ha a finanszírozási konstrukció már végleges, kérjük, válasszon az alábbi lehetőségek közül:

- támogatva (adja meg a támogatás dátumát nn/hh/éééé formátumban), **vagy**
- pályázati szakaszban (adja meg a pályázat benyújtási dátumát nn/hh/éééé formátumban),
vagy
- nem került megigénylésre (ha ismert, jelezze a pályázat benyújtásának határidejét).

A megjegyzések rovatban lehet feltüntetni, ha a konstrukció (pl. a Vidékfejlesztési vagy Operatív Program) még hivatalos jóváhagyásra vár.

Az alapot kezelő hatóság/jogalany: Minden egyes finanszírozási forrás/alap tekintetében kérjük az alapot kezelő (a forrásokat odaítélő) hatóság teljes nevének feltüntetését.

Megjegyzés: annyi megjegyzést kérünk hozzáfűzni, amennyi az adatlapon feltüntetett finanszírozás pl. státuszának, nagyságrendjének és valószínűségének kellően érthető bemutatásához szükséges lehet.

3.3 2. SZAKASZ: A teljes pályázati anyag – Technikai pályázati adatlapok

FONTOS: Ezeket az adatlapokat azoknak a pályázóknak kell kitölteniük, akiknek a projektkoncepcióját pozitívan elbírálták, és akiket ezt követően felkérték a teljes körű pályázati anyag benyújtására az IP pályázati folyamat második szakaszában.

A teljes LIFE IP pályázat technikai pályázati adatlapjai 3 részből állnak (A, B és C).

A Szerződő Hatóság erősen javasolja, hogy a pályázók a pályázatot angol nyelven írják meg.

A pályázat címét és a B1. adatlapot („A projekt összefoglaló leírása”) mindig angol nyelven kell beadni.

Az adatlapok általában csak tömör leírásokat tartalmazzanak pontos (pl. fejezet, oldalszám) hivatkozásokkal a vonatkozó terv vagy stratégia releváns szakaszaira, amelyet a projektkoncepcióval vagy a teljes körű pályázati anyaggal (amennyiben a projektkoncepció benyújtása óta frissebb verziót fogadtak el) együtt nyújtottak be.

Ahol nem rendelkezik konkrét információkkal, melyeket a kötelező adatlapok bizonyos részeihez beírhatna, a „nem alkalmazható” vagy „nincs releváns információ”, megjegyzéseket, vagy más, ezekkel egyenértékű megjegyzést írjon be. **Ne hagyjon az adatlapon üres részeket.**

Minden dátumot NN/HH/ÉÉÉÉ formátumban adjon meg.

3.3.1 Adminisztratív információ (A. adatlapok) A1. adatlap – Általános projektinformáció

A projekt címe (max. 120 karakter): Foglalja magába a projekt kulcsfontosságú elemeit és célkitűzését, mint például célzott környezeti / éghajlat-politikai probléma és a földrajzi kiterjedés. Felhívjuk figyelmét, hogy az Szerződő Hatóság kérheti az elnevezés megváltoztatását, hogy az egyértelműbb legyen. A projekt címének angolul kell lennie még akkor is, ha magát a pályázatot eltérő nyelven nyújtják be.

Projekt rövidített megnevezése (max. 25 karakter): A rövidített névnek tartalmaznia kell a „LIFE-IP” szót, pl. „LIFE-IP RBMP-TAMDESI” vagy „LIFE-IP PAF-BURGLANDIA”.

A projekt földrajzi elhelyezkedése: Meg kell határozni azon tagállamot(tagállamokat), régiót(régiókat) és/vagy településeket, ahol a projekt megvalósítására sor kerül. Ha a projektakciókat az EU-n kívül valósítják meg, az országot itt kell megnevezni.

Várható kezdőnap: Írja be a dátumot a NN/HH/ÉÉÉÉ formátumban. (Pl.: Az indulás lehető legkorábbi napja 2018. október 2.: 02/10/2018). Figyelembe kell venni, hogy ha későbbi dátumot választ, előfordulhat, hogy az új projektek projektnyitó értekezleteinek részvételi költségei nem lesznek elszámolhatók.

Befejezés várható napja: Írja be a dátumot a NN/HH/ÉÉÉÉ formátumban.

Projekt szakpolitikai területe: A szakpolitikai területét a megvalósítani kívánt terv határozza meg, függetlenül attól a tényről, hogy a projekt tevékenységek más szakpolitikai területekre is előnyös hatást gyakorolhatnak. Kérjük, válasszon egy szakpolitikai projektterületet.

A célzott terv/stratégia: Kérjük, adja meg az IP által megvalósítás alatt lévő terv vagy stratégia pontos címét – egy teljes példányt kell benyújtani abban az esetben, ha a projekt koncepció benyújtása óta frissítették. A tervnek a pályázói útmutató 1.3.1. pontjában (6. oldal) jelzett stratégiai környezeti / éghajlat-politikai tervek vagy stratégiák egyikének kell lennie. Amennyiben az IP egy meglévő terv megvalósítására irányul, és egyes tevékenységei új terv kidolgozásához járulnának hozzá, ebben a részben **mindkét** tervet meg kell említeni.

A kedvezményezett neve: Sorolja fel a koordináló kedvezményezett és az összes társult kedvezményezett teljes nevét.

Projekt költségvetés és igényelt uniós finanszírozás: Adja meg a várható akciók teljes költségét a LIFE integrált projekten belül, valamint a LIFE társfinanszírozással elszámolható teljes költséget is. Adja meg az igényelt összeget a LIFE hozzájárulását a elszámolható költség százalékos arányában.

Felhívjuk a figyelmet, hogy a célzott tervet szolgáló kiegészítő akciók finanszírozásához szükséges, a LIFE forrásoktól eltérő finanszírozásról szóló összefoglaló információt az átdolgozott pénzügyi tervben kell megadni (lásd az F8. adatlapot).

A2. adatlap – A koordináló kedvezményezett

Rövid név (max. 10 karakter): A kedvezményezettet a technikai adatlapokon, a pénzügyi adatlapokon és a jelentéseken a rövid névvel azonosítják.

Hivatalos név (max. 200 karakter): Adja meg azt a teljes nevet, amelyen a kedvezményezettet bejegyezték.

Jogállás: Válassza ki a következő 3 lehetőség egyikét: Közjogi szerv, magántulajdonú

kereskedelmi vagy magántulajdonú nem-kereskedelmi (pl. NGO-k). Jelölje be a megfelelő jelölőnégyzetet. A jelen dokumentum 1.6 részében további útmutatást talál azzal kapcsolatban, hogy miképpen különböztetheti meg a magántulajdonban lévő szervezeteket a közjogi szervektől.

Közösségi adószám (VAT number): Írja be a szervezet közösségi adószámát.

Áfa-visszatérítés: Figyelembe kell venni, hogy a nem leírható áfa költségként elszámolható, kivéve olyan tevékenységek esetén, amelyek a tagállamok szuverén hatáskörébe tartoznak.

Ha szervezete nem jogosult a kifizetett áfa visszaigénylésére (a közjogi szervek esetében ez csak olyan áfaköteles műveleteket érinthet, amelyek nem esnek az önálló hatáskörbe), választhatja az áfa-visszatérítést a pályázatban beadott költségei között, ebben az esetben jelölje be az IGEN (YES) négyzetet, egyébként pedig a NEM (NO) négyzetet.

Cégnyilvántartási szám: Ha van ilyen, akkor adja meg a szervezet nemzeti cégnyilvántartási számát vagy kódját a megfelelő kereskedelmi nyilvántartásból (pl. a Kereskedelmi Kamara nyilvántartása), cégnyilvántartásból vagy egyéb helyről.

Nyilvántartásba vétel dátuma (Registration date): Írja be a dátumot a NN/HH/ÉÉÉÉ formátumban.

PIC szám (nem kötelező): A PIC (Participant Identification Code) szám egy egyedi, 9 jegyű kód, amelyet az érvényesített jogi személyek azonosítására használnak, számos uniós program keretében finanszírozott projekthez. **Nem kötelező ezt a számot megadni a pályázat benyújtásának idején**, azonban a pályázók számára ajánlott létrehozni, az alábbi hivatkozásban megadott utasítások alapján:

<http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/organisations/register.html>²⁵

A PIC számot később kell érvényesíteni minden, a LIFE társfinanszírozásra kiválasztott pályázathoz. Szem előtt kell tartani, hogy azok a kedvezményezettek, amelyek PIC számát már érvényesítették, többé nem szükséges jogi és támogató dokumentumaikat benyújtani.

²⁵A PIC számhoz történő regisztráció során a pályázóknak meg kell adniuk bizonyos információkat, amelyek csak a Horizont 2020 Programhoz kerülnek felhasználásra és a LIFE Program szempontjából irrelevánsak. Ennek megfelelően az 1. lépés – A szervezet jogállása kitöltésekor, valamint ha csak LIFE projektekben óhajt kedvezményezettként részt venni, válassza az alapkategóriát és csak a „jogi személy” kategóriát jelölje be. Hasonló módon a költségelszámolás módszer részénél válassza a közvetett költségelszámolási módszer „átalányösszeg” lehetőséget. Ha a későbbiek során úgy dönt, hogy részt vesz egy a Horizont 2020 Program keretében támogatott projektben, bármikor módosíthatja az ahhoz kapcsolódó információkat.

Hivatalos cím: Írja be az utca nevét és a házszámot, a Postafiók számát, községet / várost, irányítószámot. **Tagállam:** Használja a tagállamra vonatkozó kódot a következő webhelyen jelzett módon:

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/nuts_nomenclature/introduction

Kapcsolattartó személy adatai: Vezetéknév, Utónév

Funkció: A pályázat koordinálásáért felelős személy funkciója. Példák: Ügyvezető igazgató, Projektvezető stb.

Telefon: Adja meg a kapcsolattartó személy adatait. **E-mail cím:** Fontos: Az Szerződő Hatóság az értékelési folyamat során ezt az e-mail címet használja egyedüli kapcsolati pontként, a pályázó részére továbbítandó értesítések és a vele folytatott levelezés során.

Osztály/szervezet neve (Department / Service Name): Annak az osztálynak vagy szolgálatnak a neve a projektet koordináló szervezetnél, ahol a kapcsolattartó személy dolgozik. Ezekben a mezőkben az osztály vagy szolgálat címét kell megadni és nem a szervezet hivatalos címét. Adja meg: Az utca nevét és a házszámot, a Postafiók számát, községet / várost, irányítószámot és országot.

Weboldal: Adja meg a kedvezményezett hivatalos weblapjának címét.

A koordináló kedvezményezett tevékenységeinek rövid leírása (max. 2 000 karakter): Írja le a szervezetet, annak jogállását, tevékenységeit és kompetenciáit a pályázatban javasolt akciók szakterületeinek vonatkozásában. **Kérjük, jelölje meg, hogy a koordináló kedvezményezett-e a célzott terv/stratégia megvalósításáért felelős illetékes hatóság.** A megadott leírásnak lehetővé kell tennie a Szerződő Hatóság számára, hogy kiértékelje a koordináló kedvezményezett technikai megbízhatóságát, azaz, hogy rendelkezik-e a javasolt projekt sikeres megvalósításához szükséges tapasztalattal és szakértelemmel.

A3. adatlap – A koordináló kedvezményezett nyilatkozata

Töltse ki az alábbi mezőket:

- A koordináló kedvezményezett teljes neve.
- A projekthez adott hozzájárulás euróban.
- Az akciók kódjai az IP-n belül, amelyekben a koordináló kedvezményezett részt vesz; továbbá

- A koordináló kedvezményezett által becsült, várhatóan felmerülő költségek (euróban), amikor azokat az akciókat valósítja meg
- Kelt...dátum....: Az aláírás helye és időpontja.
- Aláírás: Az adatlapot alá kell írni.
- Az aláíró fél/felek neve és jogállása: Az adatlapot aláíró személy nevét és státuszát jól láthatóan fel kell tüntetni.

Fontos: Az adatlap kitöltését megelőzően ellenőrizni kell, hogy a kedvezményezettre nem érvényes-e 966/2012 sz. Pénzügyi Rendelet (2012. október 25.) (HL L 298., 2012.10.26.) 106. (1) és 107. cikkében meghatározott helyzetek valamelyike, lásd:

<http://eur->

lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:298:0001:0096:EN:PDF

és hogy a kedvezményezett megfelel-e valamennyi támogathatósági követelménynek, amelyeket a LIFE többéves munkaprogram 2014–2018 és a LIFE pályázati felhívás tartalmaz, beleértve ezt az útmutatót is.

Pontossági célokból ellenőrizze, hogy az adatlapot **kitöltötte**, aláírta és keltezte, **miután** minden technikai és pénzügyi adatot bevitt a pályázatába.

A3a. adatlap – A közjogi szerv nyilatkozata

A koordináló kedvezményezett, amely közjogi szerv is egyben, köteles a mellékelt sablont kitölteni, keltezni és aláírni. Ennek megfelelően töltse ki az alábbi mezőket:

- A koordináló kedvezményezett teljes neve.
- Kelt...dátum....: Az aláírás helye és időpontja.
- Aláírás: Az adatlapot alá kell írni.
- Az aláíró fél/felek neve és jogállása: Az adatlapot aláíró személy nevét és státuszát jól láthatóan fel kell tüntetni.

A4. adatlap – A társult kedvezményezett nyilatkozata és megbízatása

Az adatlapot külön kell kitölteni mindegyik társult kedvezményezett esetén. Az adatlap kitöltéséhez kérjük, **tekintse meg az A3. adatlap útmutatásait is**. Az alábbi mezőket kérjük kitölteni:

- A társult kedvezményezett teljes neve:

- A projekthez való hozzájárulásának összege euróban.
- Magán az integrált projekten belüli azon tevékenységek kódjai, amelyekben a társult kedvezményezett részt vesz.
- A társult kedvezményezett által becsült, várhatóan felmerülő költségek (euróban), amikor azokat az akciókat valósítja meg.
- Az adatlapot a jövőben aláíró társult kedvezményezett jogi képviselőjének vezeték- és utóneve.
- Kelt...dátum....: Az aláírás helye és időpontja.
- Aláírás: Az adatlapot alá kell írni.
- Az aláíró fél/felek neve és jogállása: Az adatlapot aláíró személy nevét és státuszát jól láthatóan fel kell tüntetni.

Pontossági célokból határozottan javasolt ezt az adatlapot kitölteni, aláírni és keltezni, miután minden technikai és pénzügyi adatot bevitt a pályázatába.

A5. adatlap – A társult kedvezményezett

Rövid név (max. 10 karakter): A kedvezményezettet a technikai adatlapokon, a pénzügyi adatlapokon és a jelentéseken a rövid névvel azonosítják.

Hivatalos név (max. 200 karakter): Adja meg azt a teljes nevet, amelyen a kedvezményezettet bejegyezték.

Jogállás: Válassza ki a következő 3 lehetőség egyikét: Közjogi szerv, magántulajdonú kereskedelmi vagy magántulajdonú nem-kereskedelmi (pl. NGO-k). Jelölje be a megfelelő jelölőnégyzetet. A jelen dokumentum 1.6 részében további útmutatást talál azzal kapcsolatban, hogy miképpen különböztetheti meg a magántulajdonban lévő szervezeteket a közjogi szervektől.

Közösségi adószám (VAT number): Ha van ilyen, akkor adja meg a szervezet áfa-nyilvántartási számát.

Áfa visszatérítés: vegye figyelembe, hogy a nem levonható áfa elszámolható költség, kivéve azokat a műveleteket, amelyek a tagállamok önálló hatáskörébe esnek.

Ha szervezete nem jogosult a kifizetett áfa visszaigénylésére (a közjogi szervek esetében ez

csak olyan áfaköteles műveleteket érinthet, amelyek nem esnek az önálló hatáskörbe), választhatja az áfa-visszatérítést a pályázatban beadott költségei között, ebben az esetben jelölje be az IGEN (YES) négyzetet, egyébként pedig a NEM (NO) négyzetet.

Cégjegyzékszám (Legal Registration Number): Ha van, adja meg a szervezet országos cégjegyzékszámát, vagy a megfelelő regisztrációs számot (pl. kereskedelmi kamarai tagsági számot), vállalkozási számot vagy egyéb.

Nyilvántartásba vétel dátuma (Registration date): Írja be a dátumot a NN/HH/ÉÉÉÉ formátumban.

PIC szám (nem kötelező): A PIC (Participant Identification Code) szám egy egyedi, 9 jegyű kód, amelyet az érvényesített jogi személyek azonosítására használnak, számos uniós program keretében finanszírozott projekthez. **Nem kötelező ezt a számot megadni a pályázat benyújtásának idején**, azonban a pályázók számára ajánlott létrehozni, az alábbi hivatkozásban megadott utasítások alapján:

<http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/organisations/register.html>

A PIC számot később minden, LIFE társfinanszírozásra kiválasztott pályázatban ellenőrizni (validálni) kell. Megjegyzendő, hogy azoknak a kedvezményezetteknek, akiknek a PIC számát már validálták, a továbbiakban már nem kell benyújtaniuk a vonatkozó jogi és alátámasztó dokumentumaikat.

Törvényes cím: Írja be az utca nevét és a házszámot, a Postafiók számát, községet / várost, irányítószámot. **Tagállam:** Használja a tagállamra vonatkozó kódot a következő webhelyen jelzett módon:

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/nuts_nomenclature/introduction

A társult kedvezményezett tevékenységeinek rövid leírása (max. 2000 karakter): Írja le a szervezetet, annak jogállását, tevékenységeit és kompetenciáit a pályázatban javasolt akciók szakterületeinek vonatkozásában. Kérjük annak jelzését, hogy a kedvezményezett-e a megcélzott terv/stratégia megvalósításáért felelős illetékes hatóság. A megadott leírásnak lehetővé kell tennie az Szerződő Hatóság számára, hogy kiértékelje a kedvezményezett technikai megbízhatóságát, azaz, hogy rendelkezik-e a javasolt projekt sikeres végrehajtásához szükséges tapasztalattal és szakértelemmel.

A6. adatlap – Társfinanszírozók

Az adatlapot külön kell kitölteni mindegyik társfinanszírozó esetén.

Az adatlap kitöltéséhez kérjük, **tekintse meg az A3. adatlap fentebb látható utasításait is.**

Szem előtt kell tartani, hogy a társfinanszírozó hozzájárulását itt és az FC. adatlapon is meg kell adnia (lásd alább).

Pénzügyi elkötelezettség státusza: jelölje meg az „Igazolva” (Confirmed) vagy „Igazolásra vár” (To be confirmed) státuszt. Ha az állapot „megerősítésre váró”, akkor azt ki kell fejteni, megjelölve, hogy mikorra várható a megerősítés. Tartsa szem előtt, hogy a kiválasztási folyamat egy későbbi szakaszában be kell nyújtania az A6. adatlapot a „megerősített” állapottal.

Megjegyzések: kérjük, fűzze hozzá releváns megjegyzéseit.

Fontos megjegyzés: Egy koordináló vagy társult kedvezményezett kizárólag koordináló vagy társult kedvezményezettként szerepelhet a projektben, ezzel együtt társfinanszírozóként nem.

A7. adatlap – Egyéb, az Európai Unió támogatására benyújtott pályázatok

Kérjük, hogy a pályázó ne becsülje alá ennek az adatlapnak a fontosságát: Minden egyes kérdésre egyértelmű és teljes választ kell megadni (kérdésenként max. 5000 karakter). A LIFE projekteknek általában nem olyan tevékenységeket kell finanszírozniuk, amelyeket más EU-s támogatási programok jobban finanszíroznak különös tekintettel a kiegészítő finanszírozás mobilizálására vonatkozó követelményre tekintettel. Kérjük, tartsa szem előtt az A3. adatlapon lévő nyilatkozat 1. pontját, melyet alá kell írnia; a nemzeti hatóságok kérhetik e nyilatkozat felülvizsgálatát.

A jelen adatlap kérdéseinek elsődleges célja annak biztosítása, hogy az Unió részéről ne legyen kettős finanszírozás azért az akciókért, amelyeket az IP keretében terveznek, továbbá rámutathatnak arra, hogy vajon a LIFE valóban a legjobb finanszírozási opció-e. Tüntesse fel a célzott terv megvalósításához kapcsolódó összes releváns projektalkalmazást, amelyek folyamatban vannak, továbbá minden, már uniós finanszírozásban részesülő projektet, függetlenül attól, hogy hivatkoznak-e az IP-re.

A8. adatlap – Szándéknyilatkozat a vezető/illetékes hatóság/szervezet részéről

Világos és egyértelmű szándéknyilatkozatokra van szükség mindegyik egyéb kiegészítő finanszírozási forrás részéről, amelyet a pályázó be kíván vonni. A szándéknyilatkozatot külön kell megadni minden hatóság vagy szerv esetében, amely a pályázó által bevonandó köz- vagy magánalapokat kezeli, amelyekkel az IP-t kiegészítő akciókat finanszírozzák.

Fontos megjegyzés: Hogy finanszírozáshoz figyelembe vehető legyen, egy IP-nek fel kell mutatnia legalább egy, a kiegészítő akciókhoz bevont kiegészítő alapot. A kapcsolódó

szándéknnyilatkozatnak egyértelműen meg KELL erősítenie a finanszírozási kötelezettségvállalást.

Figyelembe kell venni, hogy ez az adatlapsablon csak az Ön kényelmét szolgálja, de szükség szerint más formátumban is benyújtható. Azonban a formátumtól függetlenül meg kell adni az információt, amit ezen az adatlapon jelzett elő.

Ezeknek a szándéknnyilatkozatoknak meg kell erősíteniük, hogy a javasolt kiegészítő akciók az adott alapból történő finanszírozása elvben támogatható, és tájékoztatást kell adniuk a tényleges finanszírozás megítélésének valószínűségéről (vagyis jelölje meg, hogy a finanszírozást már odaítélték, a pályázati anyagot már megkapták, és feldolgozása folyamatban van; hogy a LIFE IP kiegészítő akciói kiemelték-e a finanszírozási döntésekben stb.).

A szándéknnyilatkozatban igazolni kell, hogy az alábbiak teljesülnek-e, vagy nem:

- az ajánlatban meghatározott és az adott alap által támogatandó, kiegészítő tevékenységek elvileg támogathatók az adott alapból. Kérjük a lehető legpontosabban meghatározni a vonatkozó konstrukciót vagy intézkedést.
- a jelenlegi IP pályázat helyesen jelöli meg a potenciális pénzügyi hozzájárulást az adott alapból. Kérjük a potenciális támogatás lehető legmagasabb százalékos arányának meghatározását is.
- az IP pályázat helyesen jelöli meg a potenciális finanszírozás időzítését az adott alapból.
- a pályázatok az Ön hatósága/szervezete által fogadandó finanszírozáshoz történő értékelése közben vegye figyelembe, hogy a LIFE IP-hez kapcsolódnak. Itt bármilyen feltételt megadhat, amely befolyásolhatja a finanszírozás valószínűségét.

Pénzügyi elkötelezettség státusza: A levélnek információt is kell adnia az adott finanszírozás forrás részéről történő pénzügyi kötelezettségvállalásról. Kérjük, jelezze, ha az IP-ben érintett kedvezményezettek/érdekelt felek pályázatai már beérkeztek-e, ill. hogy a támogatásokat már odaítélték, vagy odaítélésük mikor várható.

Amennyiben a finanszírozást már megerősítették vagy megadták, itt adja meg a vonatkozó határozat dátumát is.

A fenti szempontokhoz itt fűzhető megjegyzések.

Fontos megjegyzés: A LIFE IP koordináló- / társult kedvezményezettje / társfinanszírozója szintén aláírhatja ezt az adatlapot, ha az adott kiegészítő alap kezeléséért felelős.

3.3.2 A projekt leírása (B. adatlapok)

FONTOS: A B. adatlapokon a pályázónak teljes körű tájékoztatást kell adnia minden, a projektje első szakaszára vonatkozóan kért részletekről – a jelen útmutató 1.10.10 pontjában meghatározottaknak megfelelően – („rövid táv”) az IP megvalósítási időtartamán belül, kivéve, ha az érintett adatlap ettől eltérően rendelkezik. A fennmaradó időre vonatkozóan („hosszú táv”) a megadott információk tömörebbek lehetnek és összegeezhetők, amennyiben ebben a formában is egyértelmű képet adnak az IP szakmai/technikai és pénzügyi koherenciájáról és uniós hozzáadott értékéről.

Ez a megközelítés az adatlapokon az előírások szerint bemutatandó kiegészítő tevékenységekre is érvényes.

A kiegészítő tevékenységek esetében – a pályázat során mindvégig – elsősorban azokra a tevékenységekre kell összpontosítani, amelyeknek a finanszírozására ténylegesen maga az IP mobilizált forrásokat, és csak másodlagosan azokra a kiegészítő tevékenységekre, amelyek, ha a forrásaikat nem is az IP mobilizálta, aktívan összehangoltak az integrált projekttel. E tekintetben kérjük figyelembe venni az útmutató 1.4. pontjában foglalt előírásokat, különösen azt, hogy:

- *„A kiegészítő akciók mindig ugyanazt a tervet vagy stratégiát valósítják meg, amelyet az integrált projekt is célóz.”*
- *„A más finanszírozási mechanizmusokkal való összehangoltság minősége, az előírányzott kiegészítő források bevonásának szintje, továbbá tényleges bevonásuk valószínűségének szintje, és a megvalósítandó tervvel való funkcionális kapcsolatuk befolyásolják az IP uniós hozzáadott értékének megállapítását.”*

A nem az IP által mobilizált forrásokat és nem az általa aktívan koordinált tevékenységeket csak akkor jelezze a pályázó, ha arra a terv megvalósítására vonatkozó teljes körű tájékoztatás érdekében van szükség.

A pályázónak kell eldöntenie, hogy a pályázat alaposabb indoklása érdekében kíván-e részletes információkat közölni az első szakaszon túlmenően a projekt bármely további részéről vagy egészéről.

B1 Adatlap – A projekt összegző leírása (KÖTELEZŐEN angol nyelven töltendő ki)

A leírás legyen strukturált, tömör és egyértelmű – teljes hossza ne haladja meg a 10 oldalt. Ennek megfelelően a pályázó kerülje a részletes leírásokat; ehelyett helyezzen el pontos hivatkozásokat (legalább oldal- és fejezetszám megjelölésével) a megvalósítás alatt álló tervre/stratégiára. Az IP tevékenységekre és bizonyos más vonatkozásokra vonatkozó részleteket az alábbi B. és C adatlapokon kell közölni.

Magának az integrált projektnek a leírása mellett az adatlap tartalmazzon kellő tájékoztatást – a fentiekben bemutatott általános jellegű utasításokkal összhangban – a más forrásokból finanszírozni szándékozott, az IP mellett a terv keretein belül megvalósítani tervezett kiegészítő tevékenységekről.

Javasoljuk, hogy a pályázó ne sorolja föl a kiegészítő tevékenységeket, kivéve, ha a kedvezményezettek ésszerű mértékben bizonyosak abban, hogy kellő rálátással bírnak majd arra vonatkozóan, hogy miképpen valósulnak meg mindezek a tevékenységek a megfelelő időben és hogyan járulnak hozzá a megcélzott terv megvalósításához és az IP általános célkitűzéseinek teljesüléséhez.

Az IP-re és a kiegészítő akciókra vonatkozó információt világosan el kell különíteni, az adatlapon jelzett módon.

A kiegészítő akciók/intézkedések számát és leírásuk terjedelmét ésszerű keretek között kell tartani, amely elegendő a pályázók terveinek bemutatásához a teljes terv megvalósítására anélkül, hogy a terveket teljes körű részletességgel ismertessék. Ebben a tekintetben kiemelték azok, amelyek az IP megvalósításának előfeltételei, ill. amelyek az IP-re épülnek vagy ahhoz közvetlenül kapcsolódnak (pl. az abban bemutatott módszereket használva, vagy párhuzamos akciók megvalósításával, amelyek a terv által lefedett más területen az IP-hez hasonlóak).

Ahol lehetséges, tegyen különbséget a projekt első szakaszában és a későbbi szakaszokban előjelzett célkitűzések és akciók között.

Az adatlapnak az alábbiakat kell tartalmaznia:

- **Átfogó kontextus/háttér/földrajzi terjedelem:**

Kérjük a projekt által az érintett terv vagy stratégia keretein belül közvetlenül megcélzott környezetvédelmi problémák bemutatását. Fejtse ki a terv eredményes megvalósítását hátráltató, meglévő hiányosságokat. Kérjük a LIFE IP

tevékenységek által lefedett földrajzi terület megjelölését. Itt mutassa be a pályázó, hogy miért gondolja, hogy a pályázata megfelel az IP definíciójában foglaltaknak.

Hasonló, rövid tájékoztatást kérünk az IP tevékenységek megvalósításának ideje alatt végrehajtott tervezett kiegészítő tevékenységekről is.

- **A projekt célkitűzései:**

Adjon rövid leírást az IP célkitűzéseiről, csökkenő fontossági sorrendben felsorolva őket. Ezeknek a céloknak reálisnak (legyen elérhető a projekt időkeretén belül a javasolt költségvetéssel és eszközökkel) és egyértelműnek kell lenniük (félreérthetőség nélkül). Mindezeknek közvetlen összefüggésben kell állniuk a fentiekben meghatározott hiányosságokkal, és a projekt által megcélzott környezeti / éghajlat-politikai problémákkal, és közvetlenül az alapjául szolgáló tervben azonosított problémák és fenyegetések megoldására kell irányulniuk.

A kiegészítő akciókról adjon hasonlóan tömör tájékoztatást.

- **Alkalmazott akciók és eszközök:**

Az integrált projekt keretrendszerén belülieket írja le. Ügyeljen arra, hogy csak a fő akciókra összpontosítson, amelyek a projekt célkitűzéseit írják körül. Az akciók teljes terjedelmét később, a teljes körű pályázati anyag ismerteti. Kérjük, magyarázza el egyértelműen, hogy milyen eszközök lesznek felhasználva a projekt során a fentebb jelzett célok eléréséhez (a pénzeszközöket ne tüntesse fel). Győződjön meg róla, hogy egyértelmű kapcsolat van a javasolt akciók és eszközök, a mögöttes terv/stratégia, valamint a projekt céljai között. Kérjük, adjon meg a terv/stratégia adott részeire vonatkozó referenciákat.

Kérjük, foglalja össze – külön – a LIFE-től eltérő forrásokból finanszírozott kiegészítő akciókat/eszközöket is.

- **Várható eredmények (amennyire lehet, számszerűsítve):**

Sorolja fel a projekt végén várható fő eredményeket. A megjelölt eredményeknek közvetlen összefüggésben kell állniuk a kezelni kívánt környezeti / éghajlat-politikai problémákkal és a projekt céljaival. Általánosan szintén vonatkozniuk kell a célzott terv célkitűzéseire, és tükrözni az adott terv megvalósítási fokát. A várható eredményeknek konkrétan, realiztikusnak és **számszerűsítettnek** kell lenniük,

amennyire csak lehetséges.

A kiegészítő akciók várható eredményeit külön adja meg.

- **A projekt várható hozzájárulása a célzott terv/stratégia megvalósításához:**

A várható eredmények mellett jelölje meg a célzott terv/stratégia megvalósításának fokát vagy szintjét, amelyet közvetlenül az IP és el vagy az IP végére valósul meg. Mindezen részleteket szintén világos, számszerűsített formában (lehetőleg táblázatban) kérjük, a kiinduló helyzet és a tervezett továbblépések, javítások megjelölésével. Ne feledjük, hogy az integrált projektet egyértelműen, világosan kell kidolgozni a terv/stratégia maradéktalan megvalósításához szükséges feltételek kialakításának, biztosításának céljából.

A pályázó külön jelezze a kiegészítő tevékenységek általi várható hozzájárulást.

- **A projektben részt vevő legfőbb érdekeltek:**

Kérjük az összes fő érdekelt nevének és szerepkörének feltüntetését (az A1. adatlapon már felsorolt kapcsolódó kedvezményezetteket itt nem kell ismételten jelezni), és röviden indokolja meg, hogy miért szándékozik ezeket az érdekelteket közvetlenül vagy közvetve bevonni a LIFE integrált projektbe. Megjegyzendő, hogy a legfontosabb érdekelteknek részt kell venniük a megcélzott terv/stratégia megvalósításában.

- **Hosszú távú fenntarthatóság (ideértve a kapacitásépítést is):**

Kérjük, jelölje meg, hogy a projekt eredményeinek és hatásainak fenntarthatósága miként biztosított. Mutassa be továbbá röviden azt is, hogy miképpen biztosítják a kapacitásépítésre vonatkozó követelmény teljesítését – ideértve a különféle források igénybe vételének mobilizálására irányuló fokozott koordinációs tevékenységet – a projekt megvalósítása során, és azt követően.

- **A legfőbb várható korlátok és kockázatok:**

Fontos, hogy a pályázók azonosítsák az összes lehetséges belső vagy külső korlátot és kockázatot, melyek jelentős negatív hatással lehetnek a projekt sikeres megvalósítására. Figyelembe kell venni a társadalmi-gazdasági környezet vagy adminisztratív szempontok miatti lehetséges korlátokat és kockázatokat (pl. engedélyezési eljárások szükségessége). A projektkoncepció céljából elegendő itt

azokat a szempontokat összefoglalni, amelyek vélhetően akadályoznák az egész projekt megvalósítását, jelezve, hogyan küszöbölné ki ezeket.

Tegyen különbséget a LIFE IP, és az előjelzett kiegészítő akciók között.

- **Az éghajlatváltozással összefüggő projekt:** (nem vonatkozik a LIFE Éghajlati IP-kre)

A pályázóknak meg kell jelölniük, hogy a projekt jelentősen kapcsolódik-e az éghajlatváltozás témaköréhez, a megfelelő jelölőnégyzet bejelölésével. A jelentősen éghajlat-politikai kapcsolódású projekt meghatározása szerint, ahol a fő akciók olyan kezdeményezéseket és intézkedéseket érintenek, amelyek képesek csökkenteni a természetes és emberi rendszerek sebezhetőségét a várható vagy tényleges éghajlat-változási hatások által. Ebben az esetben kérjük, adjon rövid magyarázatot.

- **A biodiverzitással összefüggő projekt (a LIFE Természetvédelmi integrált projektek esetében nem alkalmazható):**

A pályázóknak meg kell jelölniük, hogy a projekt jelentősen kapcsolódik-e a biodiverzitás témaköréhez, a megfelelő jelölőnégyzet bejelölésével. A biodiverzitással jelentős mértékben összefüggő projekt az a projekt, amelynek legfontosabb tevékenységei az EU 2020-ig terjedő Biodiverzitási Stratégiája célkitűzéseinek megvalósítását segítő kezdeményezésekkel és intézkedésekkel állnak összefüggésben. Ebben az esetben kérjük, adjon rövid magyarázatot.

B2a. adatlap – A projekt által célzott terület(ek) általános leírása

A pályázó a lehető legpontosabban határozza meg, hogy hol valósul meg a projekt (pl. város, terület, régió, Natura terület(ek), folyó stb.). Kérjük, csak egy adatlapot használjon, amely a következőket tartalmazza:

- A projektterület(ek) megnevezése (legfeljebb 200 karakter terjedelemben): Kérjük, adja meg a város, terület, régió, folyó stb. nevét. A megadott névnek rövidnek kell lennie és következetesen kell alkalmazni a pályázat minden térképén és technikai adatlapján.
- Kérjük a projekt megvalósítása helyszínének/helyszíneinek bemutatását (max. 10000 karakter), annak indoklásával együtt, hogy a megcélzott terv által lefedett

földrajzi területen belül miért éppen ezt/ezeket a helyszínt/helyszíneket választotta ki a projekt megvalósítására. Mutassa be, miért az Ön választása a legmegfelelőbb a terv célkitűzéseinek eléréséhez.

- Egy áttekintő leírást és térképet/térképeket is kérünk (a B2b. adatlapnak megfelelően), jelezve azokat a specifikus helyszíneket is, ahol a terepen elvégzendő tevékenységekre sor kerül. A terepen elvégzendő tevékenységekre vonatkozó további részletek a C. adatlapokon közölhetők.

B2b. adatlap – A projektterület általános helyszínének térképe

Ez a térkép meghatározza a B2a. adatlapon leírt projektterület(ek)et. Meg kell határoznia a projektterület(ek) helyét az országon belül, és, ha szükséges az adott régió(ko)n belül.

Amennyiben a projekt nem egy meghatározott területet megcélzó akciókat tartalmaz, a lehető legpontosabban adja meg, hol valósul meg a projekt (város, terület, régió stb.).

A térképnek fel kell tüntetni a címét és léptékét. A térkép magas minőségű és nagy felbontású legyen, és lehetőség szerint színes. A térkép legyen jól olvasható. A térképre vonatkozó minimális követelmények: egyértelmű jelmagyarázat és háttér (a legfontosabb települések, a legfontosabb közigazgatási lehatárolások, a legfontosabb folyók, tavak és tenger(ek), illetve megnevezésük, valamint a fő közutak) feltüntetésével. E túlmenően, ha indokolt, a topográfia és a növénytakaró is jelölhető a térképen.

Megjegyzendő, hogy az érintett C. adatlapokhoz az útmutató 3.3.3. pontjában foglalt utasítások szerint a helyszínre vonatkozó, specifikus térképeket kell csatolni.

A kiegészítő tevékenységekre vonatkozóan csak egy áttekintő térképet kell kötelezően mellékelni, amely egyértelműen meghatározza a tevékenységek helyszíneit, valamint azokat, amelyek az IP keretein belül valósulnak meg.

B2c. adatlap – A teljes terv megvalósítási stratégiájának leírása

Kérjük, írja le a célzott terv teljes megvalósítási stratégiáját, pl. az IP és a kiegészítő akciók kiválasztására és kombinációjára és ezek lefedettségi területére vonatkozóan; írja le a választott projektpartnerségi kapcsolatát, a tervet befolyásoló intézményi vagy technikai háttérrel, és kapacitást stb.

Írja le, hogy ezek az akciók miként járulnak hozzá a terv/stratégia hatékony megvalósítását gátló tényezőkként azonosított problémák és hiányosságok megoldásához.

Itt kell kitérni az intézményi/szakmai háttér és kapacitás jelenlegi állapota által a terv (pl.

Priorizált Intézkedési Terv, Vízyűjtő-gazdálkodási Terv) megvalósítására gyakorolt hatásokra. A magyarázat részletezze az adott helyzetet a felelős hatóságok és a legfontosabb érdekelttek vonatkozásában is. A kedvezményezettek vagy más érdekelttek körében észlelt kapacitáshiány indokolhatja a pályázó kapacitásépítési erőfeszítéseit.

Kérjük, ahol alkalmazható, különböztesse meg a rövid és hosszú távú szempontokat (amint fentebb jelölték).

B3. adatlap – A projekt és akciói uniós hozzáadott értéke (max. 10 000 karakter):

Megjegyezzük, hogy az ezen az adatlapon közölt információkat figyelembe vesszük a pályázat „uniós hozzáadott érték” bírálati szempontjának értékelésében. További információért lásd az „Útmutató a 2018-os LIFE IP pályázatok elbírálásához” dokumentumot.

Kérjük, soroljon fel érveket az Ön projektjének kifejezetten az IP által megvalósított terv vagy stratégia célkitűzéseire való hozzájárulása hatálya és minősége mellett, ill. ismertesse az mellette szóló uniós jogi háttérrel. Hivatkozzon továbbá a jelen pályázati útmutató „2.3. Az integrált projektek beavatkozási területei” fejezetben található információkra.

Kérjük, itt írja le az egyéb források, legfőképp az uniós alapok bevonásának mértékét és minőségét az adott terv vagy stratégia megvalósításának céljából. Megjegyzendő, hogy a LIFE program bármely más vonulata által finanszírozott projektek (pl. hagyományos projektek, Természeti Tőke Finanszírozási Alap) nem kerül mobilizált pénzügyi forrásként figyelembe vételre, annak ellenére, hogy ahol releváns, a tevékenységeit össze kell hangolni az integrált projekttel.

Itt mutassa be, hogy az integrált projekt hozzájárul-e a környezeti / éghajlat-politikai problémák más szakpolitikákba történő bevonásához és/vagy hozzájárul-e a fenntartható fejlődéshez. Jelölje továbbá, hogy létrejöttek-e szinergiák más uniós politikák célkitűzéseivel, így különösen azokkal, amelyekre IP-k jöhetnek létre. Egy IP legyen, amennyire lehetséges, úgy kialakítva, hogy az előnyöket sok egyéb szakpolitika területén a projekt és a kapcsolódó terv alapcélkitűzését meghaladva teljesítse. A Natura 2000 programon folytatott munka célja például uniós jelentőségű fajok és élőhelyek kedvező védettségi állapotának biztosítására irányul. Számos projekt tevékenység – miközben ennek a végző célkitűzésnek a megvalósítására törekszik és ennek a terjedelmére került kidolgozásra – számos járulékos előnnyel bír,

e.g. pl. az ökoszisztémák és szolgáltatásaik, az édesvíz és a tengervíz szennyezése, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, az éghajlatváltozás mérséklése, valamint a társadalmi és gazdasági előnyök stb. tekintetében. Ezek közül a leginkább idevonatkozó előnyöket alaposan fontolóra kell venni az IP tervezésekor, biztosítandó, hogy hatékonyan teljesíthetők, mérhetők és láttathatók az érdekelt felekkel és a nagyközönséggel. Ez, egyszerűen megfogalmazva, a „többcélú teljesítési mechanizmus” jelentése. Ezt a szempontot minden pályázónak gondosan meg kell fontolnia.

Kérjük, adja meg, hogy az alkalmazott és tesztelt akciók, módszerek, megközelítések és technikák potenciálisan milyen mértékben ismételhetők meg az EU vagy az ország más területein.

Egy mechanizmus, ami biztosítja a zöld közbeszerzés széleskörű alkalmazását, amely előjelzi a hozzáadott értékkel bírónak ítélt eredmények átvételét az uniós finanszírozású kutatási projektekből.

Egy jól megindokolt határon átnyúló megközelítéssel rendelkező projektet hozzáadott értékkel rendelkezőnek ítélni lehet. Amennyiben az akciók az EU-n kívül mennek végbe, az okait itt is ki kell fejteni és meg kell indokolni.

B4. adatlap – A projektakciók jellege és a karbonlábnyom

A LIFE integrált projektek rendszerint a legjobb gyakorlatokat valósítják meg, de tartalmazhatnak demonstrációs és/vagy kísérleti akciókat vagy elemeket is. Lásd a 2.2. pontot.

Az adatlapon tájékoztatást kell adni a projekt átfogó szintjéről, szükség szerint hivatkozással az egyes projekt tevékenységekre. Itt nem szükséges minden külön tevékenységet teljes részletességgel kategorizálni.

A projekt legjobb gyakorlat jellege (max. 10000 karakter): Kérjük a projekt legjobb gyakorlat jellegének bemutatását, amennyiben releváns.

A projekt demonstrációs jelleg jellege (max. 10000 karakter): Kérjük a projekt demonstrációs jellegének bemutatását, amennyiben releváns. Ebben a tekintetben kérjük, adja meg a kérdéses projektelem technikai léptékének (kísérleti, ipari bevezetés előtti, első éles alkalmazás) leírását. Írja le a monitorozási/mérési tevékenységeket (melyik, hogyan?) és/vagy a hatások/eredmények értékelését.

A projektakciók élvonalbeli és kísérleti (innovatív) jellege (max. 10 000 karakter): Ha alkalmazható, írja le a technológia vagy módszer élvonalbeli jellegét. Részletezze a folyamatok vagy módszerek és/vagy javasol innováció(k), új elemek és fejlesztések technikai leírását. Ismertesse a projekt végrehajtására történő előkészületek során elvégzett korábbi kutatásokat, valamint a tapasztalatokat, beleértve a megvalósíthatósági tanulmányokat is.

A projekt karbon lábnyomának csökkentésére irányuló erőfeszítések (legfeljebb 10 000 karakter terjedelemben): Kérjük, mutassa be, hogyan kívánják biztosítani, hogy a projekt „szénlábnyoma” a lehető legkisebb legyen.

B5. adatlap – Részt vevő érdekelt felek (max. 10 000 karakter)

Tüntesse fel azokat az érdekelt feleket, melyeket a pályázat be kíván vonni, és azt, hogyan kerülnek bevonásra. Kérjük, tüntesse fel, hogy milyen jellegű hozzájárulást vár el tőlük, és hogy a projekt miképpen használja fel közreműködésüket, valamint hogyan lesznek ezek szükségesek a projekt szempontjából. Magyarázatot kérünk abban az esetben, ha a legfontosabb érdekelt nem szerepelnek a társult kedvezményezettek körében.

A projekt a terv maradéktalan megvalósítására irányuló kapacitásépítési aspektusát mutassa be.

B6. adatlap – A projekt megvalósításához kapcsolódó várható korlátok és kockázatok, és az enyhítésükre vonatkozó stratégia (max. 12 000 karakter)

Fontos, hogy a pályázók azonosítsák az összes lehetséges belső vagy külső eseményt („korlátok és kockázatok”), melyek jelentős negatív hatással lehetnek a projekt sikeres megvalósítására. Kérjük, sorolja fel az efféle korlátokat és kockázatokat csökkenő fontossági sorrendben. Szintén tüntesse fel a **társadalmi-gazdasági környezet** miatti lehetséges korlátokat és kockázatokat. Minden egyes, meghatározott, korlátozó tényező és kockázat kapcsán azt is kérjük jelezni, hogy a pályázó miképpen szándékozik ezeket feloldani vagy kezelni.

Kérjük, írja le az alapok bevonásának szempontjait a kiegészítő akciók finanszírozásához.

Célszerű továbbá itt megjeleníteni és felsorolni minden, az esetleges vonatkozó licencekkel, engedélyekkel, környezeti hatásvizsgálattal (KHV) stb. összefüggő információt, továbbá jelezni a vonatkozó engedélyek kibocsátásáért felelős, illetékes hatóságok részéről kapott esetleges támogatást, segítséget. A LIFE program tapasztalata az, hogy egyes projekteknél

problémát okozott valamennyi projektakció befejezése a javasolt projekt időtartam alatt, a projekt során tapasztalt, előre nem látható késedelmek és nehézségek miatt. Fontos, hogy a pályázó minden olyan külső eseményt („korlátok és kockázatok”) megjelöljön, amelyek ilyen jellegű késedelmeket okozhatnak. Az ilyen tekintetben felmerülő nehézségek egyik lehetséges oka a LIFE projekt kidolgozása idején előre nem ismert vizsgálatok elvégzésének kötelezettsége, különös tekintettel az alábbiakra:

- Környezeti hatásvizsgálat (KHV) az 85/337/EGK irányelv (a KHV irányelv), a 2011/92/EU irányelvvel (2011. december 13. becikkezve²⁶;
- a 2001/42/EC irányelv (az SKV Irányelv) előírásai szerinti Stratégiai Környezeti Vizsgálat (SKV)²⁷;
- A 92/43/EGK Irányelv 6. cikkében (Élőhely Irányelv; 6. cikk, vizsgálat) előírtak szerinti vizsgálat.

A LIFE projektekbe néha tartozhatnak „projektek” (a khv-irányelv értelmezési keretein belül), amelyekre a khv-irányelv értelmében vagy a nemzeti átültetés miatt előzetes környezeti hatásvizsgálat szükséges. Jóllehet csekély a valószínűsége, de nem kizárt, hogy a LIFE projekt tevékenységei meglévő tervek vagy programok (pl. területfejlesztési dokumentumok) olyan módosításait teszik szükségessé, amely módosítások viszont SKV lebonyolítását igénylik.

Ezek a felmérések hosszadalmas adminisztratív eljárásokkal és adatgyűjtési elemzésekkel járhatnak. Ez általában nem jelent problémát, ha a projektben előirányozzák az ehhez szükséges időt és pénzalapokat.

Ezért, mielőtt a LIFE IP pályázatot benyújtják, a pályázóknak ellenőrizniük kell, hogy az uniós vagy nemzeti törvények értelmében nem szükséges-e a fent említett értékelések valamelyikét benyújtani. Figyelembe kell venni minden akciót, amelyet rövid vagy hosszú távon figyelembe kell venni.

²⁶a KHV Irányelv kodifikált változata:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:026:0001:0021:EN:PDF>

²⁷SKV Irányelv:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2001:197:0030:0037:EN:PDF>

A pályázóknak a B6. adatlapon ismertetniük kell, hogy e kérdések miképpen vannak számításba véve, és hogyan tervezik leküzdeni a lehetséges problémákat. Az előre nem látható problémák megelőzése érdekében alapvető fontosságú az ilyen eljárásokért felelős illetékes hatóságokkal való jó kommunikáció és konzultáció. Ezt már a LIFE pályázat kidolgozásának az elején meg kell tenni. A B5. adatlapon kell feltüntetni, hogy az értékelési eljárásokért felelős illetékes hatóságokkal konzultáltak-e és e konzultációk eredményeit. A pályázók által egy másik figyelembe veendő kockázat a folyamatban lévő vagy tervezett fejlesztési (infrastrukturális vagy ipari) projektek negatív hatása a LIFE pályázat akcióira vagy helyszíneire. A fejlesztési projektek közvetlen vagy közvetett hatásai a LIFE projekt megvalósítását megnehezíthetik. Ennek figyelembe vételével, a pályázati pályázat benyújtását megelőzően a pályázó ellenőrizze a LIFE pályázat céljaira kiválasztott területekre vonatkozó területrendezési dokumentumokat, valamint a LIFE pályázat által lefedett területeken, vagy azok közelében tervezett fejlesztési projektekre vonatkozóan folyamatban lévő KHV eljárásokat. A pályázó ne feledje, hogy a (a KHV értelmében vett vagy az élőhely-irányelv 6.4. cikkében foglaltak szerinti) fejlesztési projektekből fakadó kompenzációs intézkedések nem lehetnek átfedésben a LIFE pályázat tevékenységeivel. Négy elemmel lehet meghatározni, hogy fennáll-e átfedés:

- földrajzi – a kompenzáló intézkedések alkalmazása ugyanazon a Natura 2000 hálózati területen történik, mint a LIFE intézkedések;
- lényegi – a LIFE intézkedések technikailag eltérnek-e a kompenzációs intézkedésektől;
- időbeli – a LIFE tevékenységek és a kompenzációs intézkedések eltérő időpontokban valósulnak-e meg;
- pénzügyi – egyértelműen megkülönböztethetők-e egymástól a kompenzációs intézkedések végrehajtására felhasznált források a LIFE forrásoktól (például két, egymástól független számlán keresztül vehetők igénybe).

Nem támogatható az akciókkal összefüggő bármilyen költség, amely kompenzáló intézkedésnek tekinthető, ill. amely a tagállam felelőssége, és amelynek elbírálása az Európai Unió madár- és élőhelyvédelmi irányelveinek égisze alatt történik.

Írja le a kiegészítő akciók fő kockázatait közül is azokat, amelyek magára az IP-re hatást gyakorolnának.

Végezetül kérjük annak részletes bemutatását, hogy a pályázó miképpen vette figyelembe a felismert és azonosított kockázatokat a projekt (azaz annak ütemezés, költségkerete stb.) megtervezése során, valamint az akciók meghatározásában.

B7. adatlap – A hosszú távú fenntarthatóság folytatása / valorizációja a projekt vége után:

Ismertesse, hogyan fog a terv/stratégia megvalósítása folytatódni a LIFE támogatás vége után, és milyen akciókra van szükség az eredmények konszolidációjához. Kérjük, jelölje meg, hogy milyen mechanizmusok kerülnek alkalmazásra annak biztosítása érdekében, hogy ez végre lesz hajtva. Vegye figyelembe, hogy az ebben a részben megadott információk indikatív jellegűek, és a projekt időtartama alatt frissíteni kell azokat.

Kérjük, válaszoljon az alábbi kérdésekre:

- **Hogyan fogja biztosítani a terv hosszú távú megvalósítását és későbbi fennmaradását? (max. 5 000 karakter):** kérjük, adjon stratégiai áttekintést a hosszú távú szándékairól a jelenlegi terv és a későbbi időszakok terveinek megvalósításával kapcsolatban.
- **Mely akciókat kell megvalósítani vagy folytatni a projekt befejezése után? (max. 5 000 karakter)** Kérjük, sorolja fel az ilyen IP akciókat, megjelölve azok referenciáit (pl. A1, A2...) és címeit.
- **Hogyan lehet ezt elérni? Milyen erőforrásokra lesz szükség ezeknek az akcióknak a megvalósításához, és miként biztosíthatók ezek a kapacitások? (max. 5 000 karakter)** Kérjük, jelölje meg, hogy a fenti akciók miképpen lesznek folytatva a projekt után, ki által, milyen időkereten belül és milyen finanszírozással. Kérjük, azt is mutassa be, hogy a projekt megvalósítása létrehozott humán és műszaki kapacitásokat hogyan tartják fenn és bővítik tovább, és hogyan biztosítható a szükséges finanszírozás.
- **A felvett/kiképzett személyzet továbbra is a terv/stratégia megvalósításán dolgozik majd?** Kérjük, adja meg annak valószínűségét, hogy a projekt során felvett és/vagy kiképzett személyzet a terv/stratégia jövőbeli megvalósításában is aktívan részt vesz majd. Kérjük, számszerűsítse a minimálisan szükséges személyzeti létszámot, amely a terv megvalósításának és várható hatásának

folytatásához szükséges, ha a projekt végén a személyzet legnagyobb részének vagy teljes egészének felmondanak.

- a beszerzett eszközöket hogyan, meddig és ki fogja hasznosítani a projekt befejezése után (legfeljebb 5 000 karakter terjedelemben)? Kérjük, sorolja fel a projekt során megvásárolandó főbb eszközöket, továbbá részletezze, miként hasznosítja azokat a projekt befejezése után. Ne feledje, hogy a projekt keretében beszerzett eszközök támogathatósága annak függvénye, hogy a kedvezményezettek **kifejezetten a természetvédelmi tevékenységekhez** használják-e ezeket az eszközöket projekt befejezése után is.
- **Milyen mértékben lesznek a projekt eredményei és tanulságai aktívan terjesztve a projekt befejezése után azon személyek és/vagy szervezetek számára, amelyek ezeket a legjobban fel tudják használni? (Kérjük, hogy nevezze meg e személyeket/szervezeteket) (legfeljebb 5 000 karakter terjedelemben):** Hogyan folytatják a projekt eredményeire vonatkozó ismeretterjesztési a projekt lezárását követően? Kérjük, sorolja fel azokat a személyeket / szervezeteket, amelyek eddig a terjesztési tevékenységek célközönségeként voltak azonosítva.

3.3.3 A tervezett tevékenységek részletes szakmai leírása (C. adatlapok)

A korábbi adatlapokkal szemben a C. adatlapok elvileg csak az IP-n belül megvalósított akciókat írják le részletesen. Ahol azonban releváns, kapcsolódásuk a kiegészítő akciókhoz megjelölhető, különös tekintettel az olyan esetekre, ahol egy IP akció ilyen kiegészítő akcióktól függhet (bár az ilyen eseteket kellő óvatossággal kell figyelembe venni az IP tervezésekor és a potenciális kockázatok felmérésekor).

Ezzel egy időben, a pályázónak egyértelműen el kell különítenie az 1. Szakaszban megvalósítani tervezett „rövid távú” tevékenységeket a későbbi szakaszokban sorra kerülő tevékenységektől. Az 1. Szakaszban – vagy az első 2,5 év során, ha az 1. Szakasz ennél rövidebb – megvalósítandó tevékenységeket teljes részletességgel kell bemutatni, az azt követően sorra kerülőket rövid, de érthető, összegzett formában is elegendő jelezni. A pályázók ugyanakkor az 1. szakasz utáni akciókat teljes körűen ismertetik, ha ezek már ismertek, és ha úgy ítélik, szükséges a projekt koherenciája és/vagy az uniós hozzáadott értéke szempontjából. Az 1. Szakaszt követően

megvalósítani tervezett tevékenységek – ha a céljuk közös és terjedelmük és jellegük hasonló – csoportosítva is megjeleníthetők.

A pályázónak az IP-n belül megvalósítandó valamennyi akciót fel kell sorolnia. A tevékenységek öt típusát különböztetjük meg:

- A. A. Előkészítő akciók (vezetési tervek kidolgozása, engedélyek és jóváhagyások beszerzése, továbbképzés stb.)
- C. Konkrét (megőrzési/végrehajtási) akciók,
- D. A projekttevékenységek hatásának monitorozása;
- E. Lakossági tudatosságnövelő és a projekteredmények terjesztésére vonatkozó akciók
- F. Projektmenedzsment, és a projekt előrehaladásának nyomon követése

Az akciók minden egyes típusa (A, C...) alatt, a pályázónak fel kell sorolnia a különböző akciókat, egyazon kategórián belül sorszámozva őket: A1, A2... C1, C2... stb. Szem előtt kell tartani, hogy nincsenek B akciók.

A pályázó szüksége esetén minden egyes akció keretein belül (A1, A2 stb.) meghatározott részakciókat (A1.1, A1.2, ...) sorolhat fel. A pályázat strukturálása során kifejezetten ajánlott az akciók számának lehetőség szerinti korlátozása, a tevékenységek egymemű csoportokba sorolása és a résztvékenységek egymásutánjának logikai folyamatba rendezése. **Ne feledje, hogy az akciók és részakciók felsorolásának hozzá kell járulniuk a projekt egyértelmű logikai menetének meghatározásához.**

Javasoljuk, hogy minden egyes olyan akció, amely a várakozás szerint a projekt szempontjából fontos eredménnyel rendelkezik (pl. menedzsment terv kidolgozása, x hektár földterület megvásárlása stb.), különálló akcióként kerüljön bemutatásra. A tevékenységeket azonban meg kell különböztetni a projekt produktumaitól (deliverables).

A felsorolt (rész-)akciókat a lehető legpontosabban kell leírni. A leírásokat kísérhetik az akciók helyszínét mutató térképek, magyarázó diagramok, táblázatok, képek, amelyeket az adatlapokhoz lehet hozzáadni.

Az egyes (rész-)akciók leírásában világosan jelezni kell azok más akciókhoz való kapcsolódását (pl. A C2 akció az A2 akció körében folytatott előkészületeket követő C1

akció körében végrehajtott földvásárlást követi) és egyértelműen (továbbá számszerűsített formában) jelezni kell, hogy miképpen járul hozzá a projekt általános célkitűzéseinek megvalósításához. Az akció vagy részakció **technikai leírása** és a **hozzárendelt pénzügyi források között világos koherenciának** kell lennie.

Az egyes releváns akciók vagy részakciók leírásának elején a pályázó helyezzen el a megcélzott terv vagy stratégia megfelelő fejezetére/fejezeteire vonatkozó specifikus (szakasz, oldal stb.) hivatkozást/hivatkozásokat.

Minden egyes tevékenység vagy résztvékenység esetén a pályázónak meg kell adnia az alábbi információkat: Megjegyzendő, hogy a feltüntetett maximális karakterszámok csak a kért információ hozzávetőleges hosszának jelzésére szolgálnak:

- **Akció/részakció neve** (max. 200 karakter): Kérjük, gondoskodjon róla, hogy a név rövid legyen (legfeljebb 200 karakter), és világosan tükrözze az akció célját.
- **Végrehajtásért felelős kedvezményezett** (max. 500 karakter): Kérjük, tüntesse fel, hogy a projekt mely kedvezményezettje lesz felelős a kérdéses akció megvalósításának koordinációjáért. Több kedvezményezett bevonása esetén kérjük annak teljes, de tömör részletezését, hogy melyik kedvezményezett miért felelős, továbbá minden további kedvezményezett bevonásának rövid indoklázatát.
- **Leírás (mit, hogyan, hol, mikor és miért)** (max. 10.000 karakter): Kérjük, ismertesse az akció tartalmát, megjelölve, hogy mi kerül megvalósításra, milyen eszközökkel, melyik helyszínen/telephelyen, milyen időtartammal és milyen határidővel. Írja le a kapcsolatokat más akciókkal.

Kérjük, azt is ismertesse, miért szükséges az adott tevékenység, és miképpen fog hozzájárulni a projekt céljainak eléréséhez. Az Európai Unió területén kívül megvalósítandó tevékenységek kapcsán teljes körű indoklást kérünk arra vonatkozóan, miért szükséges az érintett tevékenység az EU környezeti / éghajlat-politikai célkitűzéseinek megvalósításához, valamint a Szerződések hatálya alá tartozó tagállami területeken a LIFE projekt megvalósítása során végrehajtott beavatkozások eredményességének biztosításához.

- **Korlátok és feltételezések** (max. 2 000 karakter): Fejtse ki, hogy mi akadályozhatja meg az akciótervnek megfelelő megvalósítását, és milyen

intézkedéseket tervez e kockázat kiküszöbölésére. Gondoskodjon róla, hogy ezek a korlátok és feltételezések összhangban vannak a B6. adatlapon megjelöltekkel.

- **Várható eredmények (kvantitatív információk, amennyire csak lehetséges) (max. 2 000 karakter):** Kérjük, tömören ismertesse, hogy milyen eredmények elérése várható a tevékenység végére (pl. xx hektárnyi az élőhelytípusból helyreállítva, vagy yy hektárnyi földterület megvásárlása), és milyen átadható termékek (pl. menedzsment útmutató) kerülnek előállításra.
- **Költségek becslése (max. 2 000 karakter):** Kérjük, foglalja össze a tevékenység/résztevékenység fő kiadásai költségeinek becslési módszertanát (pl. méret ha-ban * hektárköltség; napok száma * átlagköltség / nap...). A leírások legyenek elegendően megalapozottak és részletesek a fő költségtelek indokolásához.
- **Benyújtandó anyagok:** A pályázó a vonatkozó teljesítési határidőkkel (év/hónap/nap) együtt sorolja fel az egyes tevékenységekhez/résztevékenységekhez tartozóan szállítandó termékeket. A benyújtandó anyagok kategóriába az összes olyan kézzelfogható termék beletartozik, amely szállítható (pl. gazdálkodási tervek, tanulmányok és egyéb dokumentumok, szoftverek, videók stb.). Megjegyzendő, hogy minden egyes szállítandó terméket külön kell benyújtani (a LIFE – és a Természetvédelmi integrált projektek esetében – logóval ellátva) az Szerződő Hatósághoz, az érintett tevékenységre vonatkozó beszámolóval együtt.
- **Mérföldkövek:** A pályázó a vonatkozó szállítási/megvalósítási határidőkkel (év/hónap/nap) együtt sorolja fel az egyes tevékenységekhez/résztevékenységekhez tartozó projekt mérföldköveket. A projekt mérföldkövek a projekt megvalósítása közbeni kulcsfontosságú momentumok, pl. „projektvezető kinevezése” vagy „földvásárlás megvalósítása” stb. Az érintett dokumentumokat nem szükséges a Szerződő Hatóságnak benyújtani. A Szerződő Hatóságnak küldendő szakmai beszámolóknak tájékoztatni kell a Szerződő Hatóságot, hogy az adott mérföldkő megvalósult-e;

Az alábbiakban a konkrét akciókhoz biztosítandó további információk megjelölését találja.

C1. adatlap

A. Előkészítő akciók (a gazdálkodási tervek kidolgozása, licencek, engedélyek

beszerzése, képzések stb.).

Az előkészítő akciók kiterjednek mindenre, ami a C, D, E vagy F kategóriákban feltüntetett projektakciók megfelelő elkezdéséhez vagy megvalósításához végrehajtandó.

Ez magába foglalja a technikai dokumentumok elkészítését (tervrajzok, leltár előkészítése stb.) és minden adminisztratív vagy jogi eljárást, amelyet el kell végezni (konzultáció, pályázati felhívás, elbírálás, képzés stb.).

Ha várható gazdálkodási terv és/vagy akcióterv kidolgozása, a vonatkozó előkészítő akció leírásának elő kell írnia, mi a teendő annak biztosítására, hogy ezek a tervek megvalósuljanak (pl. az illetékes hatóságok elfogadják a tervet a projekt befejezése előtt).

Ha az előkészítő akciók nem vezetnek közvetlen megvalósuláshoz a projekt megvalósítása során, leírásukban megfelelő magyarázatot, kötelezettségvállalásokat és garanciákat kell bemutatni arra vonatkozóan, hogy a pályázó ténylegesen gondoskodik róla, hogy ezen akciók a projekt befejezését követően teljes mértékben megvalósulnak. Ellenkező esetben előfordulhat, hogy az ilyen akciókat törlik a projektből.

C. Konkrét (megőrzési/végrehajtási) akciók

Amennyiben bármelyik konkrét akció előkészítő akció vagy földvásárlás / bérlet függvénye, ezt egyértelműen tüntesse fel.

A specifikus élőhelyekre/fajokra irányuló LIFE Természetvédelmi integrált projektek esetében minden egyes javasolt természetvédelmi tevékenység tekintetében kérjük meghatározni, hogy mely élőhelytípusokat és/vagy fajokat érinti az intézkedés (lehetőség szerint megadva a felszín területét és az egyedszámokat).

Minden integrált projekt vonatkozásában kérjük annak meghatározását, hogy az adott tevékenység **mely környezeti / éghajlat-politikai kérdéseket és milyen mértékben érint** (adott esetben a felszíni vízfelületek nagyságának, vagy az érintett populációknak a jelzésével), vagy, hogy **mely környezeti / éghajlat-politikai aspektusokkal** foglalkozik a projekt és miképpen viszonyulnak ezek a projekt célkitűzéseéhez. Ha alkalmazható, a többi politikai területre gyakorolt hatásokat szintén le kell írni.

Adjon világos információt az egyes akciók helyszínéről és várható hatásáról. Azt is kérjük jelezni, hogy miért az adott projektterületre esett a választása.

Ha a kedvezményezetteknek infrastruktúrát kell építeniük, akkor ezeket a tételeket fel kell

sorolni, és részletesen le kell írni, valamint meg kell indokolni. Ne feledjük, hogy az 1.10.16. pontban foglaltak szerint a LIFE nem finanszírozhat nagyméretű infrastruktúra beruházásokat.

Adja meg, ha szükséges és alkalmazható, hogy ki fogja a beruházásokat karbantartani, a területeket helyreállítani és az akciók egyéb eredményeit gondozni a projekt végén. Továbbá, ha indokolt, akkor ismertesse, hogyan, ki által és mely finanszírozási forráson keresztül folytatják az akciót a projektidőszakot követően. Szem előtt kell tartani azt is, hogy a projekt befejezése után történő (irányítási vagy hasonló) akciókért várható kifizetések nem **támogathatók** a LIFE program keretében.

A C akciók eredményeinek konkrét, mérhető és egyértelmű előnnyel bíró eredményeknek kell lennie az élőhelyek / fajok / biodiverzitás vagy a projekt által célzott környezetvédelmi problémák szempontjából, általánosan és különös tekintettel a célzott tervre/stratégiára vonatkozóan. Ennek az előnynek mérhetőnek kell lennie, és a D-kategóriás monitorozási akció(k) keretében kell megmérni és értékelni. Minden akció kimenetelét a „várható eredmények” szakaszban kell feltüntetni, és ha lehetséges, számszerűsíteni.

A földvásárlás / földbérlés vagy kompenzáció fizetése a használatért a Természetvédelmi integrált projektek keretein belül általában támogatható:

Különösen fontos, hogy minden egyes tevékenység leírása világosan jelezze, hogy a 2.4.2 részben a földvásárlásra vonatkozó támogathatósági feltételek mindegyike teljesüljön. Minden egyes tevékenységre vonatkozóan jelezni kell a földtulajdonosokkal folytatott tárgyalások állását. Folytatott velük egyeztetést és beleegyeztek elvben? Ezt bizonyíthatják az ajánlatban foglalt, az értékesítésre vonatkozó előszerződés vagy szándéklevelek. Adja meg világosan, hogy milyen élőhelyeket vásárolnak meg / bérelnek, és a helyüket is. Meg kell határozni, hogy mekkora földvásárlásra / földbérlésre kerül sor az egyes élőhelytípusokon belül, továbbá indokolni kell a tervezett hektáronkénti költséget a jelenlegi földárak tükrében. A bizonyíték ebben az esetben lehet – ráutalóan – a földvásárlásokat monitorozó hatóságok nyilatkozatai (Földművelésügyi Minisztérium, vagy hasonló szervezet), vagy ingatlanügynökségek, gazdálkodó szervezetek vagy egyéb, hiteles információval bíró intézmények vagy szervek nyilatkozatai. Ha a fölterületet **telekcserével** kívánják megvásárolni, ezt kérjük, világosan adja meg (a támogathatóság feltétele, hogy a cserét lezárják a projekt vége előtt). Ha azért kerül sor földvásárlásra vagy bérlésre, hogy a projekten belül más akciókat hajtsanak végre, jelölje meg, melyik akció függ a földvásárlás

sikeres megvalósulásától. Ha megfelelő, kérjük, jelölje meg az „alternatív” földterületet, amely akkor vásárolható meg, ha az elsődlegesen célzott területtel nehézségek merülnek fel.

Megjegyzés: a C tevékenységek körében csak konkrét természetvédelmi/megvalósítási tevékenységeket szabad felsorolni. Számos pályázó helytelenül a C tevékenységek körében sorol fel olyan tevékenységeket, amelyek nem minősülnek konkrét természetvédelmi/megvalósítási tevékenységeknek (pl. a készletekkel, a menedzsment tervekkel, a monitorozással, a menedzsment útmutatókkal, az érdekeltekkel folytatott kommunikációval stb. kapcsolatos tevékenységeket).

D. A projektakciók hatásának nyomon követése (kötelező)

Minden projektben külön hatásmonitorozó tevékenység(ek)et kell megvalósítani a projekt keretein belül végrehajtott tevékenységek (a kiindulási helyzethez, a célkitűzésekhez és az elvárt eredményekhez viszonyított) hatékonyságának mérésére és dokumentálására. Specifikus mutatókat kell jelezni. Gondoskodni kell a rendszeres monitorozási jelentésekről. Ennek megfelelően külön „monitoring” tevékenységet – vagy tevékenységek körét – célszerű meghatározni a pályázatban, külön költségvetéssel. Ennek a tevékenységnek a leírásában a „monitoring szabályzatot”, a „monitoring mutatókat” és az „ellenőrzési forrásokat” kell meghatározni és leírni.

A demonstrációs vagy innovációs jellegű projektek esetében a monitoring tevékenységnek egyértelműen tartalmaznia kell a bemutatott eljárás vagy módszer értékelését.

Külön figyelmet kell fordítani a terv vagy stratégia átfogó megvalósításában elért előrehaladás monitorozására is.

A projektakciók helyi gazdaságra és lakosságra gyakorolt **társadalmi-gazdasági hatásának**, valamint az **ökoszisztémák funkciói helyreállításának** felmérése kötelező, és külön akciókként kell benyújtani. Ezeknek formája lehet akár egy az adatokat és az eredményeket a projekt teljes élettartamára kiterjedően összegző, a Zárójelentéssel együtt benyújtandó tanulmány.

A fő teljesítménymutatók táblázatba történő adatbevitelhez szükséges információk összeállítására vonatkozóan egy külön tevékenységet is be kell iktatni. Kérjük a jelen pályázati útmutató 2.4.3. pontjában leírtak követését.

E. Közösségi tudatformálás és az eredmények bemutatása, propagálása (kötelező)

Minden egyes akció esetében kérjük, adja meg és indokolja meg a célközönséget. Ha egy akcióban megbeszélésekre is sor kerül (pl. a helyi érdekelt felekkel), akkor adja meg hány megbeszélés lesz, hol kerül rájuk sor, kik fognak részt venni, mi lesz a témájuk, hány személy részvétele várható, és ez hogyan segíti a projektet. Ha egy akció brosúrákkal, szórólapokkal, publikációkkal vagy hasonlókkal kapcsolatos, akkor adja meg ezek példányszámát és oldalszámát (méret, szín stb.), illetve hogy ezek kinek és mikor lesznek szétosztva. Ha egy akció esetleg egy filmmel kapcsolatos, akkor adja meg a formátumot, időtartamot, példányszámot, bemutatás helyét stb. Ha egy akcióhoz látogatói beléptetés szükséges, adja meg, hol, mi a teendő, hány fő látogató várható, és ez miként segíti a projektet stb. Ha esetleg a kedvezményezettek a projekt eredményeit nemzeti / nemzetközi rendezvényeken (konferenciák, kongresszusok) tervezik bemutatni, akkor ennek a projekt szempontjából vett jelentőségét és hozzáadott értékét világosan ki kell fejteni.

Minden tevékenység tekintetében meg kell jelölni az elvárt eredményeket mind minőségi, mind pedig mennyiségi értelemben (például erősebb támogatás a helyi közösség részéről, 2500 fő tájékoztatást kap, 3000 hírlevél kerül forgalomba stb.), valamint azt, hogy mindez miképpen szolgálja a projekt célkitűzéseinek megvalósítását.

Az alábbi terjesztési tevékenységek kötelezőnek minősülnek, és E kategóriájú akciókként kell őket feltüntetni:

- A projektet bemutató **hirdetőtáblákat** kell megjeleníteni a nyilvánosság számára hozzáférhető stratégiai helyeken. Ezeken a LIFE logónak mindig rajta kell lennie. A Natura 2000 területeken megvalósuló tevékenységek vagy a Natura 2000 hálózat integritásának erősítésére irányuló tevékenységek esetében a Natura 2000 logót is meg kell jelentetni.
- A projekt leírását tartalmaznia kell egy újonnan létrehozott vagy meglévő **weboldalnak** (a LIFE logóval és adott esetben a Natura 2000 logóval), és itt a célkitűzések, tevékenységek, előrehaladás és eredmények minden részletét meg kell adni. A weboldalt rendszeresen frissíteni kell a projekt időtartama alatt, és annak online kell maradnia a projekt befejezésétől számított legalább 5 évig.
- Az **egyéb projektekkel történő hálózatépítést** (beleértve a korábbi és aktuális LIFE projekteket és az egyéb forrásokból finanszírozott projekteket), az

információcserére irányuló tevékenységeket stb. egyetlen különálló E kategóriába tartozó kötelező akcióként kell bemutatni, egy külön költségvetéssel.

- A projekt megvalósításának befejezésekor nyomtatott és elektronikus formában egy a **közérthető jelentés** (Layman's Report) kell készíteni. Ezt angolul, valamint a projekt nyelvén kell bemutatni. Ennek a jelentésnek 5–10 oldal terjedelműnek kell lennie, és be kell mutatnia a projektet, annak céljait, tevékenységeit és eredményeit a nagyközönség számára.

Az alábbi terjesztési akciók nem számítanak kötelezőnek, de a legtöbb IP esetében előjelezhetők, különös tekintettel az ismételhetőségi követelményre:

- **Médiamunka** (sajtókonferenciák, megbeszélések újságírókkal vagy újságírók általi látogatások, cikkek készítése a sajtó számára stb.).
- **Rendezvények szervezése:** pl. nyilvános információs találkozók, találkozók érdekcsoportokkal, kísérelvel történő bejárások. Írja le pontosan, hogy mit terveznek, és ez miképpen járul hozzá a projekt célkitűzéseéhez. Ismertesse a végső eredményt.
- **Workshopok, szemináriumok, konferenciák:** Ha (egy vagy több) kedvezményezett részt vesz, akkor adja meg, hogy melyek lesznek azok (ha már ismert). Ha (egy vagy több) kedvezményezett a szervező, akkor pontosan ismertesse a tervezett témakört, hogyan járul ez hozzá a projekt célkitűzéseéhez, kik lesznek meghívva (amikor csak lehetséges, a LIFE kedvezményezetteket és a kiegészítő finanszírozási mechanizmusok hasonló projekteket megvalósító vagy megvalósított kedvezményezettjeit javasolt meghívni a hálózatépítés előmozdítása érdekében). Végül pedig ismertesse az egyes rendezvények eredményét, és az eredmény terjesztésének módját.
- Brosúrák, publikációk, filmek, látogatói térképek stb. készítése: Adja meg pontosan, hogy mit terveznek (téma, példányszám, kiknek lesz szétosztva). Tartsa szem előtt, hogy a LIFE program keretében készített összes ilyen anyagnak egyértelmű utalással kell bírnia a LIFE pénzügyi támogatásra (beleértve a LIFE logót és adott esetben a Natura 2000 logót) ahhoz, hogy annak költsége elszámolható legyen, és hogy minden termékből egy példányt mellékelni kell az időközi jelentésekhez vagy a projekt záró jelentéséhez.

- **Útmutatók:** Például fajok vagy élőhelyek kezeléséhez, technika/módszer megvalósításához vagy egy adott biodiverzitással kapcsolatos probléma megoldásához. Ezeket az útmutatókat mindig el kell készíteni, ha a projekt demonstrációs vagy kísérleti projekt.
- **Technikai kiadványok a projektről:** Ha már ismert, adja meg, a közzététel melyik közlönyben jelenik meg. Az ilyen kiadványoknak fel kell tüntetniük az uniós pénzügyi támogatást.

Projektmenedzsment, és a projekt előrehaladásának nyomon követése (kötelező).

A pályázónak fel kell sorolnia a különböző akciókat, melyek a projekt irányítását/működtetését, illetve a projekt előrehaladásának monitorozását, a minőségellenőrzést és a kockázatkezelést célozzák, ez utóbbiba a vészhelyzeti tervezést is beleértve.

Az átfogó projektmenedzsment:

Minden egyes projektnek tartalmaznia kell legalább egy, vagy akár több különálló akciót a „Projektmenedzsment (felelős kedvezményezett neve) által” elnevezéssel. Ennek/ezeknek az akció(k)nak tartalmaznia/tartalmazniuk kell a projektvezetési stáb leírását, és be kell mutatnia/mutatniuk a projekt kedvezményezettjeinek menedzsment és jelentési feladatait. A vezetést akkor is be kell mutatni, ha ezért a projekt tekintetében nem merül fel költség. A jelentési kötelezettségek magukban foglalják az időközi jelentések és a zárójelentés elkészítését, a kifizetési kérelmekkel együtt.

Kérjük, csatolja az érintett technikai és adminisztratív stáb irányítási diagramját. Az ábrából világosan ki kell tűnnie annak, hogy a koordináló kedvezményezett (a projektmenedzser) a projektmenedzsment feladatok egy részének esetleges kiszervezése esetén is egyértelműen meghatározott hatáskörrel és tényleges irányítási jogkörrel bír a projektmenedzsment tagjai felett. Az ábra a kiegészítő akciókért felelős és/vagy az IP célkitűzésekkel azonos célokat megvalósító szervezetek hivatkozásait jelöli.

A pályázó mutassa be, ha a projektmenedzsment feladatokat ellátó személyek

korábbi projektmenedzsment tapasztalatokkal rendelkeznek. Könyvvizsgálat:

Az előírásoknak megfelelően (lásd a Minta támogatási szerződés II.23.2.d. pontját) a koordináló kedvezményezett által kijelölt, független pénzügyi könyvvizsgálónak kell az

Szerződő Hatóságnak benyújtott pénzügyi kimutatásokat ellenőriznie, és az ennek eredményeként készített könyvvizsgálói jelentést minden időközi kifizetési igényléssel, és a végső költségtérítési igényléssel együtt be kell nyújtani. Ennek a könyvvizsgálatnak nem csak a nemzeti jogszabályok és számviteli szabályok tiszteletben tartását kell ellenőriznie, de azt is igazolnia kell, hogy az összes felmerült költség megfelel a Minta támogatási szerződés feltételeinek.

A könyvvizsgálatot a közhatóság könyvvizsgálati szolgálata is elvégezheti, amennyiben az teljes mértékben független a kedvezményezettektől.

A pénzügyi adatlapokban a könyvvizsgálat költségeit az „egyéb költségek” költségtétel alatt kell megjeleníteni.

After-LIFE Terv:

A koordináló kedvezményezettnek létre kell hoznia egy „After-LIFE Tervet”, egy külön fejezetként a projekt zárójelentésében. A tervet a kedvezményezett saját nyelvén, és választhatóan angol nyelven is, nyomtatott és elektronikus formában egyaránt be kell mutatni.

A LIFE utáni terv az IP-k esetében leírja, a célterv tényleges, teljes megvalósítását (vagyis, hogy az IP keretében megvalósult akciók miként folytatódnak, ill. ismétlődnek meg máshol, hogy az IP közben fejlesztett emberi erőforrás és menedzsmentkapacitások hogyan maradnak meg, miként biztosított a vonatkozó finanszírozás bevonása stb.).

Ebben a tekintetben a LIFE utáni terv leírja, hogy a bevált gyakorlat jellegű, a LIFE projektben kezdeményezett akciókat hogyan folytatják és fejlesztik a projekt befejeződését követő években, és hogy miként biztosítható a helyszín(ek) hosszabb távú kezelése, az élőhelyek/fajok gondozása. A projekt kísérleti és demonstrációs elemei esetén a LIFE utáni terv ezenkívül meghatározza, hogy az eredmények terjesztése és kommunikációja a projekt után miként történik, és hogy ezek hogyan ismételtethők az adott régióban vagy országos szinten. Részletezze, hogy kik, mikor, milyen pénzügyi források igénybe vételével milyen akciókat hajtanak végre. Erre a tervre vonatkozóan egy külön F-akciót kell hozzáadni a pályázathoz, és a tervet hozzá kell adni a benyújtandó anyagok listájához.

C2. adatlap – Benyújtandó anyagok, a projekt mérföldkövei és a jelentési ütemterv

Fő benyújtandó anyag:

Kérjük, itt csak a projekt fő benyújtandó anyagait írja le az egész projektidőszakra

vonatkozóan. Az ilyen benyújtandó anyagokat összefoglalhatja, ha szükséges, különösen a projekt későbbi szakaszaiban.

A projekt fő mérföldkövei:

Kérjük, itt csak a projekt jelentős eredményeit jelölő fő mérföldköveiről, ill. a fontos akciók vagy akciócsoportok befejezéséről adjon tájékoztatást.

Előre látható tevékenységi jelentések:

A koordináló kedvezményezettnek jelentenie kell a Szerződő Hatóság felé a projekt technikai és pénzügyi előrehaladásáról. Ezekben a beszámolóknak ki kell emelni a projekt által elért eredményeket és az esetlegesen felmerült problémákat.

Az időközi jelentést legkésőbb minden szakasz befejezése után három hónappal el kell készíteni.

Meg kell jegyezni, hogy a támogatási szerződés, a projektmenedzsment, a formális jelentések (kivéve a mellékleteket vagy a benyújtandó anyagokat), és a Szerződő Hatósággal folytatott minden kommunikáció nyelve angol, még akkor is, ha a pályázat nyelve eltérő. A jelentések fordítási költségei (a mellékletek és benyújtandó anyagok kivételével) ezért elszámolhatók.

Az időközi jelentésekben az előző szakaszból szóló jelentés mellett, ha a kezdeti jelentés a projekt teljes időtartama alatt megvalósítandó akciók részletes leírását nem tartalmazta, módosítási kérelmet kell benyújtani minden szakasz vége előtt 3 hónappal, ideértve kiemelten a következő szakasz(ok) frissített megvalósítási tervét, ahol az akciókat és a vonatkozó költségeket kell részletezni. Ennek céljából minden vonatkozó adatlapot meg kell adni. A módosítási kérelemben várhatóan benne lesz az időközi jelentés vázlata, hogy bemutassa a projekt előrehaladását.

Az ebben foglalt információk alapján készül el a támogatási szerződés módosításának tervezete.

Be kell adni egy „Zárójelentés kifizetési kérelemmel” nevű dokumentumot a projekt befejezési dátuma után legfeljebb 3 hónappal.

C3. adatlap – Menetrend

Minden egyes projekt (rész-)tevékenységre vonatkozóan meg kell jelölni a vonatkozó

megvalósítási időtartamot. Az ütemezés során gondoskodni kell egy megfelelő biztonsági tartalékról, az esetleges (elkerülhetetlen, előre nem látható késedelmek) figyelembe vételére.

3.4 Pénzügyi pályázati adatlapok

Fontos: *A projekt költségvetése csak olyan költségeket tartalmazhat, amelyek megfelelnek Támogatási Szerződésben foglalt feltételeknek. Az európai uniós hozzájárulás az elszámolható költségek alapján kerül kiszámításra.*

A pénzügyi adatlapoknak csak magának az IP-nek a költségeit kell tartalmaznia, az FP. adatlap kivételével, ahol a kiegészítő akciók költségeinek áttekintése található.

Általános észrevételek:

Hasonlóképpen a C. adatlap akciói leírásához a pályázók a projekt 1. szakaszának akcióiról szóló információt elkülönítetten kezelik a többi szakasztól. Az 1. szakasz leírása teljes részletességgel történik, míg a későbbi szakaszokról csak összefoglaló információ van betervezve akcióként.

Minden költséget a legközelebbi egész euróra kell kerekíteni, és azok nem tartalmazhatják az általános forgalmi adót (áfa), ha a kedvezményezett ezt a költséget a nemzeti hatóságoktól vissza tudja igényelni. Az adatlapokba ne írja be a tizedes jegyeket. Ha az adott szám nulla, akkor írjon be nullát, vagy hagyja a cellát üresen.

A koordináló kedvezményezett és a társult kedvezményezettek, valamint az olyan vállalatok, amelyek ugyanazon csoportoknak vagy holdingoknak a részei, nem szerepelhetnek alvállalkozóként és nem tekinthetők a jelen útmutató 1.10.7 pontjában hivatkozott harmadik félnek.

A belső számlázás (vagyis egy kedvezményezett különböző részlegei között létrejövő tranzakciók költségei) csak akkor engedélyezett, ha semmilyen haszon, áfa és általános költség nem kerül felszámításra.

A különböző költségkategóriákba sorolt összes szerződésnek tiszteletben kell tartania az összeférhetetlenség elkerülésének elvét, függetlenül az összeg méretétől.

A kedvezményezettek által fizetett áfa az alábbi esetek kivételével elszámolható:

- a) adóköteles vagy adómentes, leírható tevékenységek;

- b) a kedvezményezett által hatóságként folytatott tevékenységek, ahol a kedvezményezett állam, regionális vagy helyi önkormányzati hatóság, vagy más közjogi szerv.

Valamennyi beszerzési eljárásra vonatkozóan (berendezés, prototípus, infrastruktúra stb.)

Jelölje meg az eljárást, amelynek keretében a munkát vállalkozásba tervezi kiadni: közjogi szervek esetében „közbeszerzés” és magántulajdonban lévő szervezetek esetében „közvetlen szerződés”, „nyílt pályáztatási eljárás”, „több ajánlat bekérése” és „keretszerződés”. A szerződések odaítélését a LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételei II.10 és II.11 cikkei és a kedvezményezett belső szabályzata szerint kell végezni (mindaddig, amíg ezek igazodnak a fentebb említett cikkekhez).

Minden költség sorban adja meg az adott költséget viselő kedvezményezett rövid nevét, és az akció számát, amellyel kapcsolatban az adott költség felmerült.

3.4.1 A részletes költségvetés kitöltésére vonatkozó útmutató

A pénzügyi adatlapok kitöltésekor vegye figyelembe a Minta támogatási szerződésben foglaltakat, különös tekintettel a II.19 pontban leírtakra.

Címlap:

Kérjük, tüntesse fel a pályázat rövidítését, ahogyan azt a technikai adatlapokon megadta.

FA. adatlap – Költségvetés lebontása és a projekt támogatása

Ez az adatlap automatikusan kitöltésre kerül az ebben a részben található többi adatlapon megadott adatok alapján.

Csak a teljes projektre előírányzott általános költséget kell manuálisan bevinni. A fel nem osztott költségek az egész projekt teljes elszámolható költségének 7%-áig elszámolhatók (ide nem értve a földvásárlások/-bérletek/egyszeri kompenzációs kifizetések összegeit) (valamint magukat a fel nem osztott költségeket, amelyek közvetett költségnek minősülnek).

Kérjük, ne módosítsa a cellákat.

Az adatlap a projekt pénzügyi struktúráját foglalja össze, megadva a projekt részletes költségvetését, ill. áttekintve annak pénzügyi tervét.

Az 1. szakaszra előírányzott költségek esetén minden cellát ki kell tölteni. A későbbi

szakaszok esetén csak a sárga háttérű cellákat kell kitölteni.

FB. adatlap – Költséglebontás az akciókra

A C1 technikai adatlapokon leírt valamennyi akció esetében a projekt összes költségének részletes lebontását ezen az adatlapon kell megadni. Kérjük, használja az akcióknak a C1. adatlapon szereplő számait és neveit.

Ez az adatlap rendkívül hasznos a technikai kimenetek és a költségek összekapcsolására, és ezáltal az akciók költséghatékonyságának megmutatására. Különös figyelmet kell fordítani a feltüntetett költségek koherenciájára az F1-F7. adatlapokon megadott költségekkel.

A tevékenységek számától függően lehetséges, hogy hozzá kell adnia sorokat a táblázathoz. Az információknak összhangban kell lenniük a technikai adatlapok tartalmával.

Az általános költségek cellája automatikusan kitöltődik az adatlapon megadott adatok alapján.

FC. adatlap – Projekt támogatásának lebontása

Ez az adatlap a projekt kedvezményezett(ek) általi finanszírozását, és a kedvezményezetteként igényelt uniós hozzájárulást ismerteti.

A természetben nyújtott árukat és szolgáltatásokat, vagyis amelyek nem járnak pénzforgalommal, a projekt költségvetésében nem szabad feltüntetni.

Kedvezményezett országa: Válassza ki a kedvezményezett tagállamára vonatkozó kódot a következő webhelyen jelzett módon:

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/nuts_nomenclature/introduction

Kedvezményezett rövid megnevezése: Kérjük, használja a LIFE program **A2** és **A5** technikai adatlapjain megadott koordináló kedvezményezett és társult kedvezményezett profilokban szereplő rövid megnevezést.

Az akciók összes költsége euróban: Tüntesse fel a kedvezményezettek által megvalósított akciók összes költségét, ahogyan azok a C. adatlapon vannak részletezve. Ezen összegeknek tartalmaznia kell a tartós cikkek beszerzési költségét, a tartós cikkek, az infrastruktúra és berendezések költségét értékcsökkenés előtt. A kedvezményezettek „total costs of the actions” (akciók összes költsége) összegének egyenlőnek kell lennie a projektnek az **FA és FB. adatlap**on feltüntetett teljes költségével.

A koordináló kedvezményezettek hozzájárulása: Adja meg a koordináló kedvezményezett által a részletes költségvetésben található akciókhoz nyújtott hozzájárulás összegét.

A társult kedvezményezettek hozzájárulása: Adja meg mindegyik társult kedvezményezett által a részletes költségvetésben található akciókhoz nyújtott hozzájárulás összegét.

A társfinanszírozók hozzájárulása: Adja meg mindegyik társfinanszírozó pénzügyi hozzájárulását a részletes költségvetésben található akciókhoz.

Az igényelt uniós hozzájárulás összege: Adja meg a koordináló kedvezményezett, és minden társult kedvezményezett által igényelt EU LIFE pénzügyi hozzájárulás összegét a részletes költségvetés akcióira vonatkozóan.

F1. adatlap – Közvetlen személyzeti költségek

Közjogi szervek tisztségviselői: A közjogi szervek tisztségviselőinek bérköltségei csak olyan mértékben számolhatók el, amennyiben azok kapcsolódnak a projekt végrehajtásának azon tevékenységeihez, amelyeket az érintett közjogi szerv nem végzett volna el, ha az érintett projekt végrehajtásra nem került volna. Az érintett személyzetet, függetlenül attól, hogy teljes vagy részmunkaidős alkalmazottakról van szó, át kell helyezni az új munkakörbe / ki kell helyezni a projekthez; a kihelyezés vagy szerződéses dokumentum vagy megbízólevél formájában történik, amelyet az érintett kedvezményezett felelős szolgálata vagy hatósága ír alá.

Továbbá a közjogi szervek pénzügyi hozzájárulásainak teljes összege (koordináló vagy társult kedvezményezettként) egy projekt költségvetéséhez meg kell, hogy haladja (legalább 2%-kal) a nem kiegészítő személyzetük projektre terhelt bérköltségeit. A pályázónak biztosítania kell, hogy a fenti 2%-os szabály betartását tükrözik az első szakaszra vonatkozó részletes költségek, és ügyelnie kell arra, hogy e szabály betartását a következő szakaszok során is biztosítania kell, valamint hogy ezt minden egyes szakasz minden vonatkozó kifizetési igénylésével kapcsolatosan ellenőrzik, különös tekintettel a végső kifizetésre.

A „kiegészítő” személyi jellegű költségek tartalmazzák a közhatóságok összes – ideiglenes és állandó jellegű – személyzeti költségét, amelyek szerződésai vagy szerződés-megújításai:

- a projekt kezdési napján vagy a támogatási szerződésnek a Szerződő Hatóság általi aláírásának napján vagy azt követően lépnek hatályba, ha az aláírás a projekt kezdete előtt megtörténik, továbbá
- kifejezetten a LIFE projektbe van áthelyezve/utalva.

Kedvezményezett rövid megnevezése: Kérjük, használja a LIFE program **A2** és **A5** technikai adatlapjain megadott koordináló kedvezményezett és társult kedvezményezett profilokban szereplő rövid megnevezést.

Tevékenységek száma: Kérjük, írja be annak/azoknak az akció(k)nak a számát/számait, amelyben/amelyekben a személyzet egyes tagjai részt fognak venni.

Személyzet típusa: Tüntesse fel azt, hogy „additional” (kiegészítő), ha a személyzet a kiegészítő stáb fentebbi definíciója alá esik. Ha egy tevékenység elvégzésében kiegészítő és nem kiegészítő személyzet egyaránt részt fog venni, akkor bontsa fel a tevékenységhez kapcsolódó személyzeti költségeket két sorban.

Felhívjuk a figyelmet, hogy a magánszemélyekkel (természetes személyekkel) kötött szolgáltatási szerződések ebbe a kategóriába terhelhetők azzal a feltétellel, hogy a személy az alkalmazottakéhoz hasonló körülmények között dolgozik (különös tekintettel a munkaszervezésre, az elvégzett feladatokra és a munkavégzés helyszínére); az eredmény a kedvezményezettet illeti (kivéve, ha kivételesen nem így állapotodnak meg); és a költségek nem térnek el jelentősen a kedvezményezett munkaszerződés keretében foglalkoztatott, hasonló feladatokat ellátó munkavállalóinak költségeitől.

Fontos: Az idő, amelyet az egyes munkavállalók a projekten dolgozva töltenek, megfelelő időközönként (naponta ill. hetente) rögzítésre és igazolásra kerül munkaidő-kimutatási lapokkal vagy azokkal egyenértékű munkaidő regisztráló rendszerrel, kivéve, ha az adott munkavállalót teljes munkaidőben (vagy rögzített arányú időben) a projekthez rendelték, vagy ha egy naptári éven belül havonta kevesebb, mint átlagosan 2 napot dolgozik a LIFE projekten.

Kategóriája/szerepe a projektben: Minden szakmai kategóriát világosan és egyértelműen azonosítson, hogy a Szerződő Hatóság figyelemmel kísérhesse a projekthez rendelt emberi erőforrásokat. Amikor a szakmai kategória nem írja le világosan az adott beosztásban a projekten tevékenykedő személy szerepét, akkor ezt az információt is meg kell adni. *Példák szakmai kategóriákra/a projektben vállalt szerepekre: vezető mérnök /*

projektvezető; technikus/adatelemzés, adminisztratív/pénzügyi vezetés stb.

Napidíj: A személyzet minden tagjának napidíja a bruttó munkabér és a kötelező társadalombiztosítási járulékok, és egyéb, törvényben előírt költségek alapján számítható, de nem tartoznak bele az egyéb költségek (lásd a LIFE Minta támogatási szerződés X. mellékletét, ahol további útmutatás található). Ha a pályázó a költségvetési javaslatot készíti el, a napidíj az illető személyzet, iparág, ország, szervezet-típus stb. kategóriájára jellemző, ésszerű átlagos bérköltség figyelembevételével számítható ki. Kérjük, vegyenek számításba előre látható fizetésemeléseket is, amikor kiszámítják a projekt időtartamára szóló napi átlagértékeket.

Kérjük, vegye figyelembe, hogy a költségvetési előterjesztésben feltüntetett napidíjakat nem szabad felhasználni a projektköltségek jelentéséhez. A lejelentett napidíjaknak a ténylegesen felmerült költségeken kell alapulniuk, vagyis a tényleges bruttó munkabéren, a kötelező társadalombiztosítási járulékokon, az egyéb, törvényben előírt költségeken és az adott évre vonatkozó ténylegesen produktív munkaidőn.

Az egy évre eső fejenkénti teljes produktív időt az összes ledolgozott munkaóra/munkanap alapján kell számítani a nemzeti jogszabályok, kollektív szerződések, munkaszerződések stb. szerint. Az éves összes produktív idő meghatározásának egy példája az alábbiaknak megfelelően történhet (a vonatkozó jogszabályok előírásainak függvényében):

Nap/év365 nap

52 hétvége levonásával	104 nap
------------------------	---------

Az éves szabadságolások levonásával	21 nap
-------------------------------------	--------

Mínusz a törvényben előírt munkaszüneti napok (bankszünnapok)	15 nap
---	--------

A betegszabadságot és egyebet levonva (ha volt)	10 nap
---	--------

= Teljes produktív idő	<u>215 nap</u>
------------------------	----------------

Kérjük, vegye figyelembe, hogy a költségvetési előterjesztésben feltüntetett napidíjakat

nem szabad felhasználni a projektköltségek jelentéséhez, csak a tényleges költségeket, vagyis a projektekre csak a tényleges díjakkal számított, ténylegesen ledolgozott órák ellenértéke terhelhető. A költségvetésben tervezett költségektől való minden jelentős eltérést meg kell indokolni. A személyzeti költségek megállapítása óradíj alapon történik, a tényleges éves bruttó béreket, kötelező járulékokat és egyéb, törvényben előírt, a munkavállaló javadalmazásának részét képező költséget leosztva az adott munkavállaló által ténylegesen ledolgozott munkaórák/napok számával. Amennyiben a munkavállaló teljes tényleges produktív munkaóráit nem rögzítik megbízható időnyilvántartó rendszerben (pl. ha egy naptári éven belül havonta kevesebb, mint átlagosan 2 napot dolgozik a LIFE projekten vagy a munkavállalói szerződésnek megfelelően teljes munkaidős vagy rögzített arányú időben történő foglalkoztatás esetén), alapértelmezett értéként 1720 produktív munkaórát kell figyelembe venni.

Embernapok száma: embernapok száma: a projekt megvalósításához szükséges embernapok száma.

Közvetlen személyi kiadások: Számítása automatikusan történik, egy adott kategória összes embernapjának és az adott kategória napidíjának összeszorozásával.

F2. adatlap – Utazási és szállásköltségek

Megjegyzés: Ebben a költségvetési kategóriában a pályázónak 2 személy utazási költségeit kell beterveznie, akik a projekt regionális kick-off megbeszélésén találkoznak az Szerződő Hatóság képviselőivel. Kivételes esetben legfeljebb 5 személynek az Értékelési útmutató 6. fejezetében említett felülvizsgálati ülésen való részvétele támogatható.

Általános tudnivalók: Itt csak utazási és ellátási költségek szerepelhetnek. A konferenciák látogatási költségei, pl. a részvételi díjak, az „Egyéb költségek” adatlapon (F7. adatlap) tüntetendők fel. A részvételi költség egy adott konferencián csak akkor számolható el, ha a projektet bemutatják a konferencián. A konferenciákon való részvételt azokra a személyekre kell korlátozni, akiknek a jelenléte technikai szempontból indokolt.

Úti cél (Honnan / hová): Jelölje meg az utazások kiindulási és végpontját. Adja meg az ország és város nevét, ha az már ismert. Ha alkalmazható, a projektterületre irányuló ismétlődő látogatások esetén írja be, hogy „projektterület”.

Európán kívül: Az Európai Unión kívülre utazás esetén „Igen”-t írjon be.

Utazás célja: Az utazás célját világosan le kell írni, hogy a költségeket a projekt céljainak szempontjából fel lehessen mérni (példák: „terjesztési esemény”, „technikai koordinációs értekezlet”, „projektterületi látogatás”). Adja meg az előírányzott utazások számát, az utazó személyek számát, valamint az utazás időtartamát napokban.

Szükség esetén használhat több sort az utazás céljának vagy végpontjának megadására, de a költségeket fel lehet csoportosítva tüntetni, pl. az összes technikai koordinációs értekezletre vonatkozóan. (Az egyedi költségeket azonban lejelentéskor azonosítani kell.)

Utazási költségek: Az utazási költségek terhelése a kedvezményezett belső szabályzata alapján történik. A kedvezményezettek törekednek arra, hogy a lehető leggazdaságosabb és környezetkímélő módon utazzanak – alternatív megoldásként figyelembe kell venni a videokonferenciát is.

Egy adott szervezet gépkocsiinak (a saját autó használatával szemben) használati költségtérítésére vonatkozó szabályok hiányában ezt a költséget 0,25 EUR/km értékkel kell becsülni. Ha üzemanyagköltséget kívánnak előírányozni az utazások vonatkozásában, akkor azt is itt kell feltüntetni, ellenkező esetben az üzemanyag lejelentése a fogyóeszközök alatt történik.

Ellátási költségek: Amennyiben kizárólag üzemanyagköltséget felmerülése várható, azt is itt kell feltüntetni. A tartózkodási költségek elszámolása a kedvezményezett belső szabályzata alapján történik (napidíjak, vagy az étkezések, szállásköltségek, helyi közlekedés költségeinek stb. közvetlen térítése). Ügyeljen arra, hogy az utazással kapcsolatos étkezéseket / a kedvezményezettek megbeszéléseit ne tüntesse fel abban az esetben, ha ezeket már a napidíjban figyelembe vette.

Az utazási és tartózkodás költsége, és az utazások száma: Írja be az utazási és ellátási költségeket és az utazások számát. Az „utazási és ellátási költségek” mezőben egy személy egységköltségét kell feltüntetni, az „utazások száma” mezőben pedig az adott személy kiküldetéseinek számát (vagyis ha pl. két személy 3 alkalommal utazik egy koordinációs megbeszélésre, akkor az utak száma 6 lesz).

F3. adatlap – Külső vállalkozói költségek

Általános tudnivalók: A külső segítségnyújtási költségek az alvállalkozásba adás költségeire vonatkoznak, vagyis a külső vállalatok vagy személyek (akiknek költségeit nem lehet az F1. adatlapon feltüntetni) által teljesített szolgáltatások/munkák, ill. a berendezések

vagy infrastruktúra költségeire. Amennyiben a külső segítség mértéke a teljes költségvetés 35%-át meghaladja, kérjük ennek részletes indoklását.

Például egy logó megalkotása, egy terjesztési terv meghatározása, a terjesztendő termékek megtervezése, a fordítási szolgáltatás, egy könyv kiadása vagy anyagok bérlése a külső segítségnyújtáshoz tartozik.

Figyelembe kell venni, hogy az alvállalkozói szerződés keretében nyújtott bármilyen szolgáltatás ide tartozik, a prototípusfejlesztéssel összefüggő költségek kivételével, amelyek a prototípushoz tartoznak. Az alvállalkozói szerződés (pl. telepítési szolgáltatások) keretében szállított berendezések és infrastruktúra vásárlásával és lízingelésével kapcsolatos költségekre (a bérlettel ellentétben) a saját költségkategóriáik, és nem a külső segítségnyújtás alatt kell feltüntetni, ha a leírásuk a számviteli szabályok szerint történik.

A földhasználati jogok költségeit csak akkor kell a „külső segítségnyújtás” alatt feltüntetni, ha rövid távú földbérletről van szó, amely a projekt záró dátuma előtt lejár. A hosszabb távú bérleteket tartós földbérlet alatt kell feltüntetni.

Eljárás: Jelölje meg az eljárást, amelynek keretében a munkát vállalkozásba tervezi kiadni: közjogi szervek esetében „közbeszerzés” és magántulajdonban lévő szervezetek esetében „közvetlen szerződés”, „nyílt pályáztatási eljárás”, „több ajánlat bekérése” és „keretszerződés”. Az alvállalkozói szerződések odaítélését a LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételei II.10 és II.11 cikkei és a kedvezményezett belső szabályzata szerint kell végezni (mindaddig, amíg ezek igazodnak a fentebb említett cikkekhez).

Leírás: Adja meg az alvállalkozásba adandó szolgáltatás tárgyának világos leírását, pl. „hatástanulmány készítése”, „karbantartás”, „bérlet”, „konzultáció”, „weboldal fejlesztés”, „vállalaton belüli segítségnyújtás”, „terjesztési rendezvény szervezése” stb. Szükség esetén az alvállalkozói szerződés ismertetését legfeljebb 200 karakter terjedelemben teheti meg.

Általános megjegyzések az F4.a, F4.b és F4.c adatlapokhoz – Tartós cikkek

Kérjük, ebben a kategóriában olyan tételekhez tartozó költségeket soroljon fel, amelyek az adott kedvezményezett számviteli szabályai szerint tartós fogyasztási cikként kezelendők (ideértve a pénzügyi lízingen, azaz vételi opción keresztül megszerzett cikkeket is).

Felhívjuk a figyelmét, hogy azon cikkeket, melyek a vásárlás évében teljesen leamortizálódnak, de a jelen pályázat céljából tartós cikkeként vannak nyilvántartva, szintén ebben a költségkategóriában kell felsorolni. Ez gyakran vonatkozik az alacsony értékű elektronikai fogyasztási cikkekre, mint például laptopok, okostelefonok, táblagépek, fotó eszközök, GPS eszközök stb.

A berendezés és infrastruktúra alkategóriában fel kell tüntetnie a tényleges költséget, valamint az értékcsökkenés összegét is. Kizárólag az értékcsökkenés elszámolható költség a projektben, és az uniós társfinanszírozás ennek az összegnek alapján kerül megállapításra.

Fontos: A projekt megkezdésekor már a kedvezményezettek tulajdonában lévő tartós cikkek értékcsökkenése nem elszámolható a LIFE finanszírozásban.

Tényleges költség: Az infrastruktúra teljes, értékcsökkenés nélküli költsége.

Értékcsökkenési leírás: A kedvezményezettek által a projekt végén elszámolt teljes értékcsökkenés. A költségvetési előterjesztés kidolgozásához a kedvezményezetteknek a lehető legpontosabban meg kell becsülniük minden tétel értékcsökkenését, a könyvelésbe történő bevezetéstől (ha releváns) a projekt végéig. Ez a becslés a belső számviteli és/vagy a nemzeti számviteli szabályok függvénye.

A költségvetésben az értékcsökkenés elszámolható költségként feltüntetett összege a tényleges infrastruktúraköltségnek legfeljebb 25%-a, a berendezés tényleges költségének legfeljebb 50%-a lehet. Ha ezeket a szabályokat nem tartják be, akkor a pályázat érvényesítésekor kizáró hibaüzenet jelenik meg.

1 kivétel: Prototípusok esetén az elszámolható költségek egyenlők a tényleges költségekkel a támogatási szerződés feltételeinek megfelelően.

2 kivétel: LIFE IP projektek esetén 100%-ban elszámolhatóknak tekintendők a közjogi szerv vagy magántulajdonban lévő nem kormányzati szervezet kedvezményezettek által beszerzett eszközök költségei, ha az adott szervezet a támogatási szerződés minden feltételének megfelel. Ebben az esetben a megadott értékcsökkenés összege megegyezik a tényleges költséggel.

F4.a adatlap – Infrastrukturális költségek

Eljárás: Jelölje meg az eljárást, amelynek keretében a munkát alvállalkozásba tervezi kiadni, pl. „nyilvános pályázat”, „közvetlen szerződés”, „keretszerződés” stb. Az

alvállalkozói szerződéseket Támogatási szerződésben foglalt feltételeknek megfelelően kell odaítélni. Felhívjuk figyelmét, hogy késznek kell lennie annak megmagyarázására, hogy miért egy „közvetlen szerződést” vett igénybe, különösen a hatékony és eredményes pénzgazdálkodás elvének betartását tekintetbe véve.

Leírás: Az infrastruktúrának költségként adja meg a világos és egyértelmű leírását, pl. „acél tartószerkezet”, „gépalapozás”, „kerítés” stb.

***Fontos:** Minden, az infrastruktúrára vonatkozó költséget ebben a rovatban kell feltüntetni, még ha a munkát külső szervezet végzi is, alvállalkozási szerződés keretében.*

A nagyméretű infrastrukturális beruházások nem támogathatók.

F4.b adatlap – Berendezések költségei

Eljárás: Jelölje meg az eljárást, amelynek keretében a munkát alvállalkozásba tervezi kiadni, pl. „nyilvános pályázat”, „közvetlen szerződés”, „keretszerződés” stb. Az alvállalkozói szerződéseket Támogatási Szerződésben foglalt feltételeknek megfelelően kell odaítélni. Felhívjuk figyelmét, hogy késznek kell lennie annak megmagyarázására, hogy miért egy „közvetlen szerződést” vett igénybe, különösen a hatékony és eredményes pénzgazdálkodás elvének betartását tekintetbe véve.

Leírás: Adja meg valamennyi tétel világos leírását, pl. „laptop”, „adatbázis szoftver” (kereskedelmi forgalomban beszerezhető, vagy alvállalkozó fejlesztése), „mérőberendezés”, fűnyíró gép stb.

F4.c adatlap – Prototípus költségei

A prototípus infrastruktúra és/vagy berendezés, amelyet kifejezetten a projekt megvalósításához hoztak létre, soha nem került kereskedelmi forgalomba, és szériatermékként nem szerezhető be. A projekt időtartama alatt kereskedelmi célokra nem használható. (Lásd a Támogatási Szerződésben a prototípusra meghatározására vonatkozó feltételeket.) A projekt keretében beszerzett tartós árucikkek ebben a költségkategóriában csak akkor fogadhatók el, ha nélkülözhetetlenek a projekt kísérleti vagy demonstrációs jellegéhez.

Eljárás: Jelölje meg az eljárást, amelynek keretében a munkát alvállalkozásba tervezi kiadni, pl. „nyilvános pályázat”, „közvetlen szerződés”, „keretszerződés” stb. Az alvállalkozói szerződéseket Támogatási szerződésben foglalt feltételeknek megfelelően kell

odaítelni. Felhívjuk figyelmét, hogy késznek kell lennie annak megmagyarázására, hogy miért egy „közvetlen szerződést” vett igénybe, különösen a hatékony és eredményes pénzgazdálkodás elvének betartását tekintetbe véve.

Leírás: Írja le a prototípust világosan.

Fontos: Minden, a prototípusra vonatkozó költséget ebben a rovatban kell feltüntetni, még ha a munkát külső szervezet végzi is, alvállalkozási szerződés keretében.

F5.a adatlap – Földvásárlás költségei, F5.b adatlap – Hosszú távú földbérlet / földhasználati jog költségei és F5.c adatlap – Egyszeri kompenzációs kifizetések költségei

Általános tudnivalók: Kérjük, tanulmányozza a támogatási szerződésben a földvásárlás általános szabályait. Ha a projekt célkitűzéseit rövid távú földbérlettel megfelelően meg lehetne valósítani, ezeket a költségeket a külső segítségnyújtás alatt kell feltüntetni.

A földvásárlás/tartós földbérlet/egyszeri kompenzáció leírása: Adja meg minden tétel világos leírását, pl. „savanyú legelők vásárlása az X alterületen” „tőzegkitermelési jogok egyszeri kompenzációja az Y alterületen” stb. A különböző földhasználathoz / élőhelytípushoz / alhelyszínekhez használjon külön sorokat, ha az árak jelentősen eltérő.

Becsült hektárköltség: Becsült költség, adók és egyéb díjak nélkül, a legközelebbi euróra kerekítve.

A pályázatához csatolnia kell az illetékes hatóságok vagy közjegyző által hitelesített igazolólevelet, mely szerint a hektáronkénti ár nem haladja meg az adott területtípus átlagárát az érintett helyszínen.

F6. adatlap – Fogyóeszközök költségei

Általános tudnivalók:

Általános tudnivalók: Az ezen az adatlapon feltüntetett fogyóeszközöknek olyan tételek beszerzésére, gyártására, javítására vagy használatára kell vonatkozniuk, amelyek nincsenek a kedvezményezettek eszközei között leltárba véve (így terjesztési anyagok, eszközök javítása, amennyiben az adott eszköz nem tőkésített, és 100%-ban a projekthez szerzik be, ill. használják stb.). Amennyiben a projekthez jelentős disszeminációs tevékenység is tartozik, amelyben jelentős postázási, fénymásolási, ill. egyéb kommunikációs formákat

alkalmaznak, a vonatkozó költségek ugyanitt tüntethetők fel. A fogyóeszközök költségeinek kifejezetten a projekttakciók megvalósításához kell kapcsolódniuk.

Általánosnak minősülő forgóeszközök / készletek: ugyanakkor az olyan, általánosnak minősülő forgóeszközök/készletek, mint például a telefon, kommunikációs költségek, fénymásolás, irodai eszközök, víz, gáz stb. az általános költségek között tervezendők.

A terjesztési tevékenységekhez (mint például a projektről szóló előadások, workshopok vagy konferenciák) kapcsolódó vendéglátási költségeket/étkezést/kávét itt kell feltüntetni. Tartsa azonban szem előtt, hogy amennyiben a konferenciát lebonyolító teljes szervezet alvállalkozóként van megbízva, akkor az ahhoz tartozó költséget a külső segítségnyújtás kategóriában kell feltüntetni. A normál megbeszélések vendéglátási költségeit a 7%-os általános költségnek kell lefednie.

Eljárás: Jelölje meg az eljárást, pl. „nyilvános pályázat”, „közvetlen szerződés”, „keretszerződés” stb. Az alvállalkozói szerződéseket Támogatási Szerződésben foglalt feltételeknek megfelelően kell odaítélni.

Leírás: Adja meg a fogyóeszközök típusainak világos leírását a projekt technikai megvalósításához kapcsolódóan, pl. „nyersanyagok a 2. akció kísérleteihez”, „irodaszerek a terjesztési anyagokhoz (5. benyújtandó anyag)” stb.

F7. adatlap – Egyéb költségek

Általános tudnivalók: ide a más költségkategóriába nem sorolható közvetlen költségeket kell beírni. A koordináló kedvezményezett által viselt banki költségek, a konferenciák díjai, a biztosítási költségek, amennyiben ezek kizárólag a projekt megvalósításából származnak stb. itt tüntetendők fel.

A kedvezményezett pénzügyi beszámolóinak **könyvvizsgálati költségeit** mindig ebben a költségvetési kategóriában kell feltüntetni (CSAK azon kedvezményezettek esetében, akik legalább 750.000 EUR uniós hozzájárulást kérnek). Az egy vagy több kedvezményezettel rendelkező projektek esetén a teljes auditálási költség a pályázatban egyetlen összegként kerül feltüntetésre, amelyet a koordináló kedvezményezett visel.

A jelentések lefordításának költségeit, amennyiben szükséges, mindig ebben a kategóriában kell feltüntetni.

A bankgarancia költségét – ha szükséges – mindig ebben a kategóriában kell

feltüntetni. További részletekért lásd a Támogatási Szerződés feltételeit és az Útmutató a LIFE integrált pályázatok értékeléséhez 2018 dokumentumot.

A **harmadik felek pénzügyi támogatásával** kapcsolatos ráfordítások a Támogatási Szerződés II.12 pontjában és a jelen útmutató 1.10.8. pontjában meghatározott feltételekkel teljesíthetők bizonyos, olyan tevékenységek finanszírozásához, amelyeket objektív okokból az IP egyik kedvezményezettje sem hajthat végre – saját maga vagy külső segítségnyújtással – de amelyek a megcélzott terv megvalósításához nélkülözhetetlenek.

Eljárás: Jelölje meg az eljárást, pl. „nyilvános pályázat”, „közvetlen szerződés”, „keretszerződés” „ajánlati felhívás” stb. Az alvállalkozói szerződéseket Támogatási Szerződésben foglalt feltételeknek megfelelően kell odaítélni.

Leírás: Adja meg minden tétel egyértelmű leírását a projekt technikai végrehajtásához kapcsolódóan.

FP – A kiegészítő akciók pénzügyi terve

Ez az adatlap friss információt ad a CNg adatlapból, amelyet a pályázó projektkoncepciójával nyújtottak be.

A B1. adatlap leírásai és logikája szerint a pénzügyi terv táblázatos formában foglalja össze a célzott terv vagy stratégia céljaiból megvalósult akciók vagy intézkedések finanszírozására bevont fő finanszírozási forrásokat az integrált projekt élettartamára kiterjedően.

Ennek megfelelően a táblázatban fel kell tüntetni a magához a LIFE integrált projekthez tartozó tevékenységek társfinanszírozását biztosítani tervezett forrásokat, valamint az integrált projekten kívül megvalósítandó kiegészítő tevékenységek/intézkedéseket finanszírozó forrásokat. Külön figyelmet kell fordítani a kiegészítő finanszírozás a jelen útmutató más fejezeteiben található értelmezésére a jelen táblázat kitöltése során – csak az ott leírtakkal összhangban álló összegeket jelenítsük meg.

A táblázat formátuma nem módosítható, kivéve a szükséges sorok hozzáadását a különböző finanszírozási források alatt.

A táblázatban megjelölhetők a nagyobb, egyedi akciók (pl. XX felépítése) vagy akciócsoportok/típusok (pl. gazdálkodók legeltetési tevékenységeinek támogatása-ban/-ben, X ha földvásárlás stb.), ahogy az a pályázó szándékainak ésszerű prezentálása szempontjából a legmegfelelőbb.

Magára a LIFE projektre vonatkozóan csak a finanszírozás összegét kell feltüntetni. A kiegészítő tevékenységekre vonatkozóan az alábbi adatokat kérjük megadni:

Finanszírozási források: Ha lehetséges és már ismert, adja meg a finanszírozási forrás/alap nevét (pl. EAFRD), megadva az intézkedés nevét és az adott alapok működési programját vagy azzal egyenértékű sémát. A forrásokat/alapokat típusuk szerint (uniós, nemzeti vagy nemzetközi) kell csoportosítani. Adja meg a részösszegeket finanszírozási forrásként és finanszírozási típusként.

Felhívjuk a figyelmet, hogy az adatlapban megemlített alapok csak példaként szolgálnak.

A finanszírozandó akciók/intézkedések: Sorolja fel mindegyik finanszírozási forrás/alap alatt a finanszírozandó akciókat/intézkedéseket (ennek céljából javasolt a B1. adatlap és/vagy a terv/stratégia leírásaira hivatkozni). E felsorolás kapcsán kérjük a vonatkozó **finanszírozási összeg (euró) feltüntetését.**

Megjegyzendő, hogy az esetleges nem uniós (pl. nemzeti, magán- vagy nemzetközi) forrás vagy közvetlenül támogatja magát a LIFE integrált projektet – ezáltal fedezve a kedvezményezettek által teljesítendő 40%-os „saját erő” egy részét – vagy finanszírozhatja a kiegészítő tevékenységek költségeinek egy részét, az érintett támogató által meghatározott feltételeknek megfelelően. Egyéb uniós források azonban kizárólag a kiegészítő tevékenységek finanszírozására használhatók fel.

Finanszírozás összege: Mindegyik finanszírozási forráshoz adja meg a konkrét összeget euróban.

A támogatás státusza/dátuma: odaítélve/odaítélésre várva/még nem igényelve:

Minden egyes finanszírozási forrás/alap tekintetében kérjük az odaítélés státuszának megjelölését.

Ha a finanszírozási konstrukció már végleges, kérjük, válasszon az alábbi lehetőségek közül:

- odaítélve (ezt a lehetőséget akkor alkalmazza, ha a támogatást már odaítélték és jelezze az odaítélés időpontját a következő formában nn/hh/éééé), **vagy**
- odaítélés előtt (ezt akkor alkalmazza, ha a támogatásra vonatkozó igénylést benyújtotta, de még nem ítélték oda, és jelezze az igénylés benyújtásának időpontját); **vagy**

- – még nem igényelte (ezt akkor alkalmazza, ha a támogatást még nem igényelte és jelezze
- ha ismert – a benyújtás határidejét).

A megjegyzések rovatban lehet feltüntetni, ha finanszírozási konstrukció még hivatalos jóváhagyásra vár.

Az alapot kezelő hatóság/jogalany: Minden egyes finanszírozási forrás/alap tekintetében kérjük az alapot kezelő (a forrásokat odaítélő) hatóság teljes nevének feltüntetését.

MEGJEGYZÉS: Az adatlap további sorokkal bővíthető.

4. ELLENŐRZŐ LISTA

Az alábbi kérdések segítségével ellenőrizheti, hogy a pályázata a lehető legjobban elő van készítve. A válaszoknak minden esetben „igen”-nek kell lenniük. A kérdések listája nem teljes körű, és nem tartalmaz minden szükséges részletes információt; ennek érdekében figyelembe kell venni a jelen dokumentum egyéb szakaszaiban szereplő részletes információkat.

1. Ellenőrizte, hogy az Ön projektje LIFE integrált projekt-e? (különösen, hogy nem „hagyományos” LIFE projekt)
2. Aláírta és dátumozta-e a CNc vagy az A3 (és adott esetben az A3a), az A4 és az A6. adatlapot?
3. Az A8. adatlap(ok)at ellátta/ellátták-e aláírásával/aláírásukkal és a dátummal az érintett irányító-/finanszírozó hatóság(ok)?
4. A CNd és a B1. adatlapokat angol nyelven töltötték ki?
5. Betervezett-e egy megfelelő biztonsági időtartalékot, hogy maradjon idő az előre nem látható késedelmek számára?
6. A pályázó (koordináló kedvezményezett) az Unió területén törvényesen bejegyzett jogi személy?
7. Csatolta a kötelező mellékleteket (a célzott terv vagy stratégia a projektkoncepcióhoz és a teljes körű pályázati anyaghoz: éves mérleg és eredménykimutatás, könyvvizsgálói jelentés vagy könyvvizsgáló által hitelesített mérleg és eredménykimutatás, egyszerűsített pénzügyi nyilatkozat a nem közjogi szerv koordináló kedvezményezettek esetében; közjogi szerv nyilatkozata a közjogi szerv koordináló kedvezményezettek esetében)?
8. Figyelembe vette a célzott terv vagy stratégia érintett részeire vonatkozó egyértelmű referenciákat a projektkoncepcióban és a teljes körű pályázati anyagban?
9. A várható eredmények minden tevékenység esetében, amennyire lehetséges, számszerűsített módon részletezésre kerültek-e?
10. Minden folyamatban lévő tevékenységet kizárt-e? Számba vett-e kivételes eseteket, illetve biztosította a vonatkozó feltételeket az ismétlődő tevékenysége végrehajtására?

11. Kizárta-e azon előkészítő tevékenységeket, amelyek a projektre vonatkozóan nem hoznak létre gyakorlatban használható ajánlásokat?
12. Mellékelte a kommunikációs és terjesztési tevékenységek egységes csomagját?
13. Feltüntetett-e a megcélzott terv vagy stratégia megvalósítására irányuló kapacitásépítést és a források felhasználásában fokozott együttműködést eredményező tevékenységeket?
14. Bemutatott-e a projekt hatásának, valamint a projekt tevékenységeinek a megcélzott környezeti / éghajlat-politikai kérdésekre (élőhelyekre és fajokra is kiterjedően) gyakorolt hatásának nyomon követésére irányuló mutatókat és intézkedéseket?
15. Megfelelő-e a projektvezetési csapat? Szervezeti ábrát bemutatott? Van-e teljes munkaidős projektmenedzser (nem kötelező, de erősen ajánlott)? Van pénzügyi koordinátor?
16. Kizárt-e az integrált projektből minden olyan tevékenységet – különös tekintettel a kutatási tevékenységekre és a nagyobb léptékű infrastruktúra fejlesztésekre – amelyek más uniós forrásokból kedvezőbb feltételekkel finanszírozhatók?
17. Gondoskodott-e kiegészítő célkitűzésekről és tevékenységekről, valamint egy megfelelően strukturált többcélú végrehajtási mechanizmusról?
18. Részletezte-e a zöld beszerzés alkalmazása érdekében tett erőfeszítéseit?
19. A földvásárlások/kompenzációs kifizetések esetében bemutatta-e, hogy mindezek miképpen felelnek meg az összes vonatkozó támogathatósági feltételnek?
20. Szerepel-e az Ön IP pályázatában az összes kötelező tevékenység?
21. Elolvasta-e Ön és a társult kedvezményezettek a Támogatási Szerződés tervezetének és a Pénzügyi és Adminisztratív Irányelveknek a teljes szövegét?

FÜGGELÉKEK

1. MELLÉKLET: A 2018. LIFE integrált projektek értékelési és kiválasztási eljárásának naptára

Dátum vagy időszak	Tevékenység
2018. szeptember 5.	A pályázók IP projektkoncepcióinak benyújtási határideje a Szerződő Hatóság részére
2018. november	A pályázók tájékoztatása az értékelés eredményeiről Felhívás teljes körű pályázati anyagok benyújtására (megjelölve a további eljárási lépések rögzített dátumait)
Megjegyzés: Az alábbi dátumok csak irányadóak, de tükrözik az érintett szakaszok hosszát.	
2018. november 2019. január	Kérdések és válaszok szakasz
2019. március 14.	A pályázók teljes IP pályázati anyagainak benyújtási határideje a Szerződő Hatóság részére
2019. március – május	Pályázatok kiértékelése
2019. június – július	Pályázatok felülvizsgálata
2019. október	Az egyéni támogatási szerződések aláírása
2019. november 1.	A LIFE 2018. évi integrált projektek lehetséges legkorábbi kezdőnapja

2. MELLÉKLET: Fontos linkek

- [Regulation \(EU\) No 1293/2013 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2013](#)
- [LIFE Multiannual Work Programme 2018–2020](#)

- A [LIFE Communication toolbox](#) linkje
- [Financial Regulation](#)